

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské výchovy

Diplomová práce

2010

Konzalová Rita

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské výchovy

Křesťanská výchova

Rita Konzalová

**Propojení praktického života s křesťanskou
vírou jako cíl katecheze dětí v Hnutí fokoláre**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. Dr. Rudolf Smahel, Th. D.

2010

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....
Podpis autora práce

Zde bych chtěla především poděkovat vedoucímu práce panu docentu Rudolfu Smahelovi za vedení mé diplomové práce a důležité připomínky k ní. Také děkuji panu docentu Ludvíku Dřímaloovi za přínosnou konzultaci. Dále bych ráda poděkovala členům Hnutí fokoláre za praktickou a duchovní podporu této práce. Moje poděkování patří i paní docentce Ludmile Muchové za cennou konzultaci. Zvláště chci poděkovat celé své rodině za trpělivost a pomoc po celou dobu mého studia na CMTF.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 Hnutí FOKOLÁRE	9
1.1 Vznik Hnutí fokoláre	9
1.2 Cíle Hnutí fokoláre	9
1.3 Struktura kolektivní spirituality Hnutí fokoláre	11
1.3.1 Struktury obecně	11
1.3.2 Základní stanovy Díla Mariina	12
1.3.3 Konkrétní struktura	13
1.4 Větev Hnutí fokoláre – GEN.....	13
1.4.1 Kdo jsou gen	13
1.4.2 Sjednocení gen na celém světě	15
1.4.3 Aktivity gen	15
1.5 Asistenti gen	15
1.6 Pedagogika Hnutí fokoláre.....	15
1.6.1 Bůh - Láska.....	16
1.6.2 Boží vůle.....	17
1.6.3 Ježíš opuštěný na kříži	17
1.6.4 Jednota a Ježíš uprostřed společenství	18
1.7 Základní body Hnutí fokoláre	19
1.7.1 Konkrétní skutečnosti života Díla Mariina	19
1.8 Život z víry a jeho důrazy v Hnutí fokoláre	28
2 KATECHEZE	30
2.1 Pastorační situace u nás dnes	30
2.2 Závěry velehradského sněmu v roce 2003.....	32
2.3 Dnešní situace – sociologické průzkumy.....	33
2.4 Definice a metody katecheze.....	35
2.4.1 Definice katecheze	35
2.4.2 Metoda v katechezi	38
2.5 Katecheze jako služba slova.....	38
2.6 Zkušenost v oblasti katecheze	39
2.7 Úskalí dnešní katecheze	40
2.8 Postava katechety	42
2.9 Jak se v katechezi propojuje život z víry s každodenním životem.....	44
3 KATECHEZE DĚTÍ V Hnutí FOKOLÁRE	46
3.1 Základní pravidla pro práci asistentů gen	46
3.1.1 Cíl formace	46
3.1.2 Pedagogika formace gen	47
3.1.3 Mladí získávají mladé a žijí pro velké projekty	51
3.1.4 Propojení vzájemné lásky mezi generacemi.....	53
3.1.5 Základ práce asistenta	53
3.1.6 Věkové charakteristiky.....	53
3.2 Základní body katecheze Hnutí fokoláre	55
3.3 Analýza práce asistentů s dětmi	56
3.3.1 Cíle empirické části.....	56

3.3.2 Použité metody	56
3.3.3 Získávání dat.....	57
3.3.4 Popis zkoumaného vzorku.....	58
3.3.5 Kvalitativní analýza propojení praktického života s křesťanskou vírou.....	59
3.3.6 Závěr průzkumu	60
3.4 Didaktické materiály.....	62
3.4.1 Mariina škola	62
3.4.2 Slovo života	62
3.4.3 Kostka lásky	63
3.4.4 Znaménka	63
3.4.2 Hry	64
3.5 Různé aktivity.....	64
3.5.1 Silní bez násilí	65
3.5.2 Run4unity	65
3.5.3 School-mates	65
3.6 Zkušenost	66
Závěr.....	67
Seznam použitých pramenů a literatury	68
Přílohy	72
1) Odpovědi asistentů	72
2) Tabulky: kategorizace odpovědí na otázky č. 4 – 8	88
3) Didaktické pomůcky.....	93

ÚVOD

Téma „propojení praktického života s křesťanskou vírou jako cíl katecheze dětí v Hnutí fokoláre“ jsem si zvolila, protože už mnoho let pracuji v oblasti vyučování náboženství a katecheze dětí, jak v tomto hnutí, tak i ve farnosti a státní škole.

Uvědomuji si a stále se s tím setkávám mezi dětmi a mladými, jak je v dnešní společnosti obtížné žít svou vírou. Když jsem poznala Hnutí fokoláre a seznámila jsem se s jeho spiritualitou, uvědomila jsem si, že toto hnutí může pomáhat v autentickém životě podle víry. Zjistila jsem, že se Hnutí fokoláre velmi intenzivně věnuje katechezím dětí a mladých. Bližší seznamování s touto spiritualitou ve mně vyvolalo otázky, zda při katechezích dětí dochází ke snaze o propojování víry a praktického života. Začala jsem zjišťovat, jakými konkrétními způsoby se to děje.

Při studiu katechetiky a zvláště pojmu katecheze jsem přemýšlela o tom, jestli formace dětí v Hnutí fokoláre odpovídá obecným znakům katecheze. Začala jsem se tímto tématem zabývat a ve své práci uvádím znaky katecheze i body formace dětí v Hnutí fokoláre.

Diplomovou práci jsem rozdělila na tři kapitoly. V první kapitole nejprve představuji Hnutí fokoláre – jeho vznik, cíle a strukturu. V další části se zabývám dětmi, které patří do tohoto hnutí a jsou nazývány gen – neboli „nová generace“. V poslední části první kapitoly seznamuji se základními body spirituality, podle kterých žijí jeho členové a které se týkají specificky i mladé generace. Vysvětluji pedagogiku Hnutí fokoláre, jak ji představila Chiara Lubichová.

Ve druhé kapitole nejprve popisují dnešní společnost, ve které děti v České republice žijí. Dále se věnují působení katolické církve v tomto prostředí. Popisem situace se zabývám, protože formace dětí probíhá právě v tomto sekularizovaném prostředí. Opírám se i o sociologické průzkumy veřejného mínění. Dále jsem se snažila vysvětlit pojem katecheze, jak je dnes vnímán v katolické církvi. V této části vycházím především z textů docenta Ludvíka Dřímala.

Třetí kapitola je spíše praktická. Uvádím zde konkrétní body v katechezi Hnutí fokoláre. Popisují práci asistentů a jejich formaci dětí. Uskutečnila jsem také průzkum mezi asistenty, kteří pracují s dětmi v Hnutí fokoláre a provedla jsem jeho vyhodnocení.

Představuji některé didaktické pomůcky a materiály, které asistenti používají při své práci. Krátce seznamuji s některými projekty pro děti v Hnutí fokoláre. Na závěr uvádím zkušenosti dětí, jak žijí svou víru v nevěřícím prostředí.

Diplomová práce je doplněna přílohou s ukázkami didaktických pomůcek.

Ve své diplomové práci se opírám především o materiály českých autorů: Ludvíka Dřímala, Pavla Ambrose, Aleše Opatrného. Ze zahraničí uvádím autory: André Fossion, Emílio Alberich, Joachim Wanke, Walter Kasper. V části týkající se Hnutí fokoláre používám zejména texty Chiary Lubichové, Všeobecné statuty Díla Mariina a jiné materiály určené pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre.

1 HNUTÍ FOKOLÁRE

1.1 Vznik Hnutí fokoláre

Hnutí fokoláre založila Chiara Lubichová (1920-2008) a až do své smrti byla jeho prezidentkou. V roce 1943 dala podnět k jeho vytvoření v Tridentu (Itálie). Je považována za jednu z významných duchovních osobností 20. století v církvi i mimo ni, pro přínos života i nauky, jak to vícekrát uznali papežové Pavel VI. a Jan Pavel II.¹ Po smrti Chiary Lubichové se stala prezidentkou Hnutí fokoláre Maria Voce (Emmaus).

Chiara Lubichová odjela v 19 letech do Loreta na setkání katolických studentek. Zde došlo k jejímu prvnímu setkání s charismatem jednoty. Za nějaký čas pocítila pobídku zasvětit se Bohu. Slib čistoty složila dne 7. prosince 1943 a toto datum považuje Hnutí fokoláre za datum svého vzniku. Zrod základního duchovního směru hnutí popisuje Ch. Lubichová jako událost, která se odehrála v květnu 1943. Trident, rodiště Ch. Lubichové, byl tehdy silně bombardován. Schovala se svými společnicemi v krytu a společně četly evangelium. Tam objevily větu: „...aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě,...“ (Jn 17,21). Tato slova v ní vyvolala přesvědčení o hluboké spojitosti myšlenky jednoty s jejím osobním životem. Bombardování pokračovalo. Ch. Lubichová si díky němu položila otázku: Existuje nějaký ideál, pro který se vyplatí žít celý život, který žádné bomby nezničí? Nalezla odpověď: tímto Ideálem je Bůh. Paradoxně začala se svými přítelkyněmi vnímat v bolestných válečných událostech projevy Boží lásky a uvědomovala si neustálou Boží přítomnost a pomoc v každé situaci jedinečného lidského života.

1.2 Cíle Hnutí fokoláre

Dnes se Hnutí fokoláre, které má několik miliónů členů, nachází téměř ve 200 zemích světa. Stanovy Hnutí fokoláre určují jako hlavní cíl: uskutečňování Ježíšova odkazu: „...aby všichni byli jedno,...“ (Jn 17,21). Tohoto cíle se snaží dosáhnout skrze spiritualitu individuálního i komunitárního charakteru. Hnutí fokoláre stojí na několika základních bodech, které jsou odvozeny ze slov nebo skutečností z evangelia. Tyto skutečnosti vzbudil Duch svatý v srdcích Chiary Lubichové a jejích prvních společnic. Členové Hnutí fokoláre

¹ Srov. CERINI, M. *Bůh – Lásky ve zkušenosti a pojetí Chiary Lubichové*. Praha : Nové město, 1993. s. 7.

se snaží žít podle Stanov Díla Mariina a usilují o naplňování jejich cílů. Dle tohoto dokumentu jsou to tyto cíle:

- **všeobecným cílem** je dokonalost v lásce, čehož je možné dosáhnout žitím základních bodů spirituality podle evangelia.
- **specifickým cílem je:**

a) Úsilí o stále hlubší jednotu mezi jednotlivými členy katolické církve; a také mezi církevními institucemi, sdruženími a hnutími, které existují v katolické církvi a podpora společenství mezi všemi.

b) Vytváření vztahů bratrského společenství s křesťany jiných církví.

c) Na základě života podle „zlatého pravidla“ („Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jedněte vy s nimi.“/Lk 6,31/), které obsahuje většina velkých náboženství ve světě, vede dialog s jejich příslušníky a uskutečňuje všeobecné bratrství. Tak mohou tito lidé poznávat lásku a plnost milosti, které jsou v Kristu.

d) Uskutečňování dialogu s lidmi „dobré vůle“ na základě křesťansko-humanitních hodnot s respektem k jejich přesvědčení.

e) Spolupráce s různými oblastmi lidského života a kultury, aby do nich pronikla křesťanská moudrost.

Dílo Mariino má typickou spiritualitu, která má vzor v Marii a stejně jako ona chce přinášet světu Krista. Jeho členové mají živý vztah k Marii a vzývají ji jako Matku jednoty. Osoby patřící do Hnutí fokoláre se snaží žít podle individuální a komunitární evangelijní spirituality a jdou po cestě křesťanské lásky v jednotě s magistériem Církve:

- milují Boha Lásku, kterého dávají ve svém životě na první místo
- přijímají Boží vůli
- žíví se denně Božím slovem; žijí pravidelně jednu větu z evangelia (tzv. Slovo života) a předávají si zkušenosti jeho s žitím
- podle evangelia milují každého bližního
- uskutečňují mezi sebou i s ostatními lidmi Ježíšovo „nové přikázání“: „To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele“ (Jn, 15,12-13)
- co nejčastěji přijímají Ježíše v Eucharistii, který je poutem jednoty

- vzájemnou láskou se snaží o uskutečnění jednoty, o kterou prosil Ježíš ve své „závěti“
- jakékoliv rozdělení nebo nejednotu se snaží řešit na základě lásky k Ježíši ukřižovanému a opuštěnému na kříži, který volá: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Mk 15,34); Ježíš tuto bolest překonává, když říká: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha“ (Lk 23,46)
- uvědomují si, že Marie, Matka, spolupracuje na vytváření jednoty
- svěřují se Duchu svatému a poslouchají jeho hlas ve svém nitru
- usilují o Ježíšovu stálou přítomnost ve společenství.²

Členové Hnutí fokoláre se snaží uskutečňovat doporučení II. vat. koncilu o laicích, kteří podle svého povolání vstoupili do některého z církevně schválených sdružení nebo institutů, aby usilovali o osvojení zvláštního rázu duchovního života, který je těmto sdružením a institutům vlastní.³

1.3 Struktura kolektivní spirituality Hnutí fokoláre

1.3.1 Struktury obecně

Při předávání myšlenek Hnutí fokoláre se stává nejdůležitějším jeho „duch“. Duší Hnutí fokoláre je „komunitární“ spiritualita, která potřebuje i určité uspořádání a strukturu.

Struktury Hnutí fokoláre se někdy mohou zdát příliš pevné. K tomu Ch. Lubichová poznamenává: „... nehovořme o našem uspořádání. Bylo by to, jako bych hovořila, že moje srdce je tak a tak velké, že moje játra jsou taková a taková. Nejde tu o to, struktury je třeba zahrnout do života, ne je ukazovat navenek, navenek musíme být jako jeden lid, lid Boží, jako jedna část Božího lidu.“⁴ Pro církve a pro jednodušší vysvětlování různých hledisek života byly vytvořeny struktury a Všeobecné stanovy. Ch. Lubichová vysvětluje: „Duše musí směřovat k tomu, aby byla co nejdříve Ježíšem... Musí jednat na zemi jako Ježíš. Propůjčit Bohu naše lidství, aby ho použil a nechal v něm znovu ožít svého milovaného

² Srov. *Základné stanovy Mariinho diela (Hnutia fokoláre)*. (Pre vnútornú potrebu Hnutia fokoláre). Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2009. s. 17- 25.

³ Srov. II. vat. koncil *Apostolicam actuositatem* čl. 4. Křesťanská akademie, Řím 1983.

⁴ LUBICHOVÁ, Ch. Odpovědi na otázky při setkání interních členů Hnutí fokoláre v České republice. Praha : 30. 4. 2001.

Syna.“⁵ Ježíš očekává odpověď a tou je „milovat“. Druhým Ježíšem se člověk může stát jedině tehdy, když prokazuje lásku. Členové Hnutí fokoláre se snaží podle příkladu své zakladatelky Ch. Lubichové být láskou, stejně jako Bůh je Láska.

Pro Hnutí fokoláre se používá také název Dílo Mariino. Jeho spiritualita je nazývána spiritualitou jednoty. Dále je používán pojem „Ideál“, což znamená souhrn všech myšlenek, o kterých byla Ch. Lubichová přesvědčena, že jí je vnukl Duch svatý. Tak založil Dílo a vdechl mu život. „Ideál se týká jak spirituality, tak i struktur Díla“.⁶ Ideál znamená: milovat Boha. V této práci budu používat všechny tyto pojmy.

1.3.2 Základní stanovy Díla Mariina

Hnutí fokoláre se řídí podle Základních stanov Díla Mariina, které byly naposledy schváleny Dekretem Papežské rady pro laiky ve Vatikánu 15.3.2007. Tyto Základní stanovy byly několikrát přepracovány a toto poslední schválení nejlépe odpovídá současné podobě Díla Mariina, které bylo prozkoumáno Papežskou radou pro laiky.⁷ V této diplomové práci vycházím z těchto Základních stanov. Ch. Lubichová v jejich úvodu píše: „Vzájemná a neustálá láska, která umožňuje jednotu a zpřítomňuje Ježíše ve společenství, je pro osoby, které patří do Mariina díla, základem jejich života ve všech jeho projevech: je normou norem, předpoklad každého jiného pravidla.“⁸

Ve spisu Ch. Lubichové čteme: „Někteří říkají, že pravidla omezují ... (ale není tomu tak). Pravidla svádějí ducha do jednoho koryta, aby se nerozptyloval. Je to jako plamínek; není-li soustředěný v ohništi, uhasne při prvním závanu větru. Pravidla nám umožňují soustředit se, 'stravovat se v jedno' a tomu, kdo nám (na zemi) představuje Ježíše, vydávat počet z toho, co je nám vlastní, protože to patří do celku...“⁹

⁵ LUBICHOVÁ, Ch. text z 2. 12. 1946 In LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. Praha : Nové město, 2005. s. 79.

⁶ DALLAPICCOLA, N., FONDI, E. M. *Spiritualita a duch modlitby*. Praha : Nové město, 2008, s. 4.

⁷ Srov. *Základné stanovy Mariino diela*. s. 9.

⁸ *Základné stanovy Mariino diela*. s. 11.

⁹ LUBICHOVÁ, Ch. *Come sono nati i sette aspetti*, Milano. 13. 4. 1955. In LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 142.

Mariino dílo, tedy Hnutí fokoláre, je z právního hlediska univerzální soukromé sdružení papežského práva s nabytou právní subjektivitou podle normy kán. 298-311 a 321-329 Kodexu Kanonického práva.¹⁰

1.3.3 Konkrétní struktura

Podle stanov jsou hlavními orgány Hnutí fokoláre: Centrum Díla Mariina, Generální rada a generální shromáždění.

Členové žijí v jednotlivých zónách, které existují na určitém území ve světě. Každá zóna má vlastní řídicí orgány a podléhá Centru Díla Mariina. Zónu řídí dva delegáti – fokolarín a fokolarínka s věčnými sliby, které jmenuje prezidentka Hnutí fokoláre.

Dílo Mariino se dělí na dvě sekce – ženskou a mužskou část. Do těchto dvou sekcí přináležejí fokolaríni a fokolarínky společného života (zůstávají svobodní pro Boha) a fokolaríni a fokolarínky žijící v manželství.¹¹ Fokoláre jsou základními buňkami celého Hnutí fokoláre.

Do Díla Mariina patří další členové, kteří se dělí do „větvi“ a hnutí se širokým záběrem. Prezidentkou Hnutí fokoláre je vždy žena-fokolarínka, víceprezidentem fokolarínkněz, oba s věčnými sliby.

Podle stanov patří do Díla Mariina katolíci jako členové nebo adherenti; křesťané z jiných církví jako přidružení; příslušníci jiných náboženství a bez vyznání jsou připojeni jako spolupracovníci.

1.4 Větev Hnutí fokoláre – GEN

1.4.1 Kdo jsou gen

Větev gen je součástí Díla Mariina. Má stejnou podstatu, ducha a cíle a řídí se Všeobecnými statuty Díla a Pravidly pro gen různého věku, schválenými Generální radou v Římě v roce 2009. Každá věková kategorie gen má svá Pravidla.

Gen znamená „nová generace“. Pravidla uvádějí, že chlapci a děvčata, kteří uskutečňují a šíří do světa ideály Díla Mariina jsou „novou generací“. Podle věku se rozlišují na gen 2 (zpravidla mládež nad 17 let); gen 3 (věk od 9 do 17 let); gen 4 (děti od 4 do 9 let); gen 5 (děti do 4 let). Dále se rozlišují na chlapce a děvčata.

¹⁰ *Základné stanovvy Mariinho diela.* s. 13.

¹¹ *Srov. Základné stanovvy Mariinho diela.* s. 27-31.

Podle Pravidel jsou gen díky psychologickým dispozicím mladého věku plni nadšení, ideálů, odpoutanosti od věcí a lehkosti při překonávání těžkostí. Gen žijí a přijímají spiritualitu Díla Mariina a téměř ji ztělesňují. Mnohdy se gen stávají podnětem i pro dospělé generace.¹²

Gen 3 - charakteristika

Pravidla uvádějí, že gen 3 mají za úkol rozšířit revoluci lásky po celém světě, zvláště mezi chlapci a děvčaty. Slovem „revoluce“ chtějí vyjádřit radikální změnu života jednotlivců i celých skupinek dětí. Překonávají malé i velké překážky, aby se uskutečnila Ježíšova závěť: „...aby všichni byli jedno...“ (Jan 17, 21). Jan Pavel II. řekl k gen: „...Kde berete odvalu, abyste si plánovali a pokoušeli se realizovat tak nesmírný projekt, jakým je sjednocený svět? Zdá se mi, že slyším odpověď tryskající z vašich srdcí: V Ježíšově slově. On nás žádal, abychom se mezi sebou milovali až tak, že se staneme jedno. On se dokonce za to modlil.“¹³ Hnutí gen je zde proto, aby svět našel novou naději v Boha, který nezklame, který člověka doprovází, který ho posiluje osobní láskou. Gen žijí Boží Slovo, aby překonávali různá úskalí a nikým se nenechali oklamat. Musí mít stále na paměti, že mají následovat jediného učitele, Ježíše, evangelium říká: „...jeden je váš učitel, Kristus...“(Mt, 23,10)

Gen 3 se snaží žít spiritualitu Díla Mariina stále intenzivněji. Chtějí žít jako malý Ježíš, který rostl v moudrosti a milosti. Řídí se Pravidly pro gen 3, která uvádějí, že mají tyto úkoly:

- a) Žít evangelium, aby se stali generací svatých.
- b) Poznávat křesťanskou nauku a sledovat učení církve prostřednictvím Mariánské školy.

S láskou se starají o gen 4 a připomínají si Ježíšovu velkou lásku k dětem. Uvědomují si, že to, co získají v dětství, zůstává pro celý život.

V jejich životě ještě nedozrála volba pro určité povolání, ale otevírají se pro všechny cesty. Stávají se budoucností všech povolání v Díle Mariině.

Mezi gen patří chlapci a děvčata všech národů, ras a sociálních vrstev. Do větve gen mohou patřit i děti jiných křesťanských církví. Pro uskutečnění společných cílů mohou

¹² Srov. *Regolamento della branca delle gen 3*. Roma : Città Nuova, 2009. s. 5-10.

¹³ JAN PAVEL II., *projev k mladým z Hnutí, gen*, 18.5.1980. In LUBICHOVÁ, Ch. *Výkřik*. Praha : Nové město, 2001, s. 134-135.

s gen spolupracovat i chlapci a děvčata z jiných náboženství nebo jiného přesvědčení, kteří svým způsobem sdílejí myšlenky Díla Mariina.

1.4.2 Sjedení gen na celém světě

Základní prvky pro jednotu gen jsou: „Světové centrum gen 3“, „jednotka duhy“ a „jednotky gen“. Díky nim může probíhat jejich život na každém místě. „Světové centrum gen 3“ předává ducha a život Díla Mariina, „jednotky duhy“ udržují spojení mezi všemi gen 3 v zóně a se Světovým centrem gen 3. „Jednotka gen“ je skupinka, kde se gen schází.

„Jednotka gen 3“

Podle pravidel je základní buňkou, v níž gen vytvářejí své společenství, aby společně žili spiritualitu Hnutí fokoláre a „revoluci duhy“. Všichni jsou spoluodpovědní a budují společenství, jeden z nich za ně odpovídá.

Hlavní zodpovědní zvlášť za chlapce a děvčata sídlí v centru Hnutí fokoláre.

1.4.3 Aktivity gen

S gen 3 spolupracují mladí, kteří na sebe neberou závazky, ale ducha gen přijímají a účastní se jejich aktivit, tyto děti se nazývají „děti a mladí pro jednotu“. Gen 3 se stávají jejich animátory.¹⁴

1.5 Asistenti gen

Asistenti patří mezi členy Hnutí fokoláre – většinou jsou to fokolární nebo fokolárinky, kteří doprovázejí gen v jejich společenstvích. Starají se o to, aby gen měli stálou účast na životě Díla Mariina a jednotu se všemi.

Delegát zóny jmenuje zonálního asistenta. Ten přispívá k formaci ostatních asistentů v zóně a koordinuje jejich práci, aby se vykonávala v jednotě. Hlavním úkolem asistentů je postupné předávání spirituality jednoty a pomoc gen při utváření jejich života a každé jejich aktivity. Pomáhají, aby gen rostli jako lidé i jako jedinečné osobnosti.¹⁵

1.6 Pedagogika Hnutí fokoláre

Za přínos Hnutí fokoláre v oblasti pedagogiky byl Chiaře Lubichové udělen doktorát honoris causa z pedagogiky na Americké katolické univerzitě ve Washingtonu

¹⁴ Srov. *Regolamento della branca delle gen 3*. s. 5-10.

¹⁵ Srov. *tamtéž*, s. 35-38.

10. listopadu 2000. Na úvod pronesl výkonný ředitel Victor Nakas „laudatio“, v němž zdůvodnil, proč se tento doktorát uděluje. Ve svém projevu zdůraznil, že doktorát honoris causa udělují Chiaře Lubichové, protože ji charakterizují slova, která napsala: „Písmo nás učí dělat dobře 'malé věci'.“ To je charakteristikou všech osob, které dělají celým srdcem v přítomnosti to, co Bůh od nich žádá. Díky tomu Chiara Lubichová dosáhla uskutečnění 'velkých věcí' s Boží pomocí a pod ochranou Panny Marie. Skoro každý kout světa mohl zakusit dotyk Hnutí fokoláre. Chiara Lubichová zůstala věrná Boží inspiraci, ať se setkala s lidmi vlivnými nebo obyčejnými.¹⁶

Při této příležitosti přednesla Chiara Lubichová, původním povoláním učitelka, projev, ve kterém nastiňuje pedagogiku Hnutí fokoláre. Ukazuje, jak jednotlivé body spirituality přináší plody pedagogického charakteru.

Na úvod Ch. Lubichová říká: „Úmysl každé naší činnosti je náboženského charakteru, a proto je stále soustředěný na výchovné úsilí, na Krista, který s pojmem vychovatele spojuje dokonce i sebe samého: 'Ani si nedávejte říkat Učiteli: váš učitel je jeden, Kristus.' (Mt 23,10)“¹⁷

„Co je to výchova?“ ptá se na úvod svého projevu Ch. Lubichová.

Výchova se podle ní dá definovat jako cesta k určitému cíli, který člověk a společnost považují za hodnotný. Tuto cestu završuje vychovávaný subjekt (jednotlivec nebo společenství) pomocí jednoho nebo více vychovatelů.

Charakteristické prvky pedagogiky Hnutí fokoláre jsou podle Ch. Lubichové především tyto:

1.6.1 Bůh - Láska

Už od počátku mělo Dílo Mariino jediného Vychovatele, Boha - Lásku, který je Otec. On provázel na všech cestách, ty kdo v Něho uvěřili. Objev Boha jako Otce měl velký dopad, protože zatemnění obrazu nebeského Otce přispělo ve společnosti i k zatemnění obrazu pozemského otce. Přispělo to ke ztrátě důvěry a autority ve výchovných vztazích. Podpořilo také morální relativismus a nepřítomnost pravidel v osobním životě, to přineslo vážné důsledky.

¹⁶ Srov. NAKAS, V. „laudatio“ výkonného ředitele pro veřejné záležitosti při slavnostním předání doktorátu honoris causa z pedagogiky Lubichové Ch. Americká katolická univerzita, Washington : 10. 11. 2000.

¹⁷ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. Projev při slavnostním předání doktorátu honoris causa z pedagogiky na Americké katolické univerzitě ve Washingtonu dne 10. 11. 2000.

Bůh jako vychovatel uznává člověka v jeho neopakovatelnosti a jedinečnosti a povznáší ho. Vychovává ho k zodpovědnosti a angažovanosti. Žádný vychovatel neudělal pro vychovávaného tolik jako Bůh, který za něho zemřel. Ch. Lubichová se odvolává na velkého středověkého pedagoga Jana Amose Komenského a na jeho odkaz, že jsme všichni dětmi jednoho Otce. Komenský uvádí svou základní pedagogickou myšlenku, princip postupnosti takto: „Učit všechny všechno“. A tuto postupnost ukazoval Bůh prvním fokolarínkám, když chtěl, aby žily jednotlivá Slova z Písma svatého. Každý měsíc si volily jednu myšlenku z evangelia a uváděly ji do praxe. Tato jednoduchá pedagogická technika postupnosti a plnosti se díky zkušenostem začala šířit v Hnutí, ale i mimo ně. Změna života znamenala skutečný výchovný proces.

1.6.2 Boží vůle

Věrnost Božím slovu vede ke zřikání se vlastní vůle a k následování vůle Boží. Na počátku morální výchovy většinou dochází k závislosti, která postupně přechází k autonomní mravnosti. Od počátečního přijetí jiné vůle došlo k výchovnému přechodu, kdy se Bůh stává zákonem, ale při zakoušení naprosté svobody.

1.6.3 Ježíš opuštěný na kříži

Ch. Lubichová pokračuje, že spiritualita jednoty je odvozena z Ježíšovy věty: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Mt 27,46)

Podle jejich slov si s prvními fokolarínkami volí Ježíše opuštěného na kříži jako „výlučnou lásku“. Jeho otázka „proč“ znamená nejtragičtější a nejdramatičtější neznalost. Ježíš se jeví jako obraz nemilovaného, zanedbávaného, nepřizpůsobeného, odsunutého ze všech lidsko-společenských skutečností, které naléhavě potřebují speciální výchovu. Opuštěný Ježíš na kříži potřebuje někoho, kdo je ochoten mu vše dát a vše pro Něj udělat. On je ten vychovávaný, který volá vychovatele k zodpovědnosti. Ukazuje míru této potřeby a také především meze naší zodpovědnosti při výchově.

Ježíš opuštěný na kříži překonal svou velikou bolest a odevzdal se Otcí. Tím učí své následovníky vidět všechny zkoušky, omyly, bolesti, těžkosti, překážky Jeho očima a pomáhá tyto překážky překonávat. Lidé se většinou snaží zkouškám vyhýbat. Dělá se to i v oblasti výchovy přehnanou ochranou. Vychovatelé chrání děti od těžkostí a ony se pak naučí dívat na svět jako na jednoduchou a pohodlnou cestu. Děti jsou pak často nejisté,

když se octnou před nějakou překážkou, a zůstávají pasivní. Nechtějí přijmout zodpovědnost, kterou ale musí mít každý vůči lidem i společnosti. Členové Hnutí fokoláre včetně dětí se snaží přijmout každou těžkost a nepoddát se jí. Toto je jeden ze základních bodů pedagogiky Díla Mariina: „výchova k obtížnému“, která zavazuje jak vychovatele, tak i vychovávaného.

1.6.4 Jednota a Ježíš uprostřed společnosti

Ch. Lubichová dále říká, že cílem výchovného procesu v Hnutí fokoláre je hluboká jednota s Bohem a lidí mezi sebou. Jednota se stává potřebou dnešní doby, je to aktuální cíl k překonávání různých napětí ve světě.

Výchovná činnost s požadavky jednoty směřuje k aplikaci na všech úrovních lidského konání. Z našeho světa se nemůže stát Babylon, ale Emauzy, kde učedníci zakoušejí Boha s námi, což by mělo zahrnovat celé lidstvo. Tento model vypadá jako utopie, ale každá autentická pedagogika v sobě obsahuje utopii, něco co neexistuje, ale existovat by mělo. V pedagogice Hnutí fokoláre se prolíná duchovní a lidská úroveň.

V Díle Mariině je možné zakoušet Boží život, který vytváří syntézu pedagogické výchovy jednotlivce s pedagogickým utvářením společnosti. Zkušenost pedagogiky Hnutí fokoláre svědčí o uskutečňování myšlenek mnohých velikanů pedagogiky, i když vycházeli z jiných předpokladů. Ve svém projevu Ch. Lubichová vzpomíná Johna Deweya, který má význam pro pedagogiku ve Spojených státech. Styčné body nacházíme také se současnou „komunitní pedagogikou“, která chce uskutečnit pozdvihnutí lidské osoby i společnosti.

Mimořádné plody ve výchově přinášejí dvě věty z evangelia, které se uskutečňují: „...aby se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás...“(Jn 15,12) a „...aby všichni byli jedno...“(Jn 17,21). Cílem výchovy byla vždy nezávislost, která se dosahuje formací ke vztahovosti. Takto je v Hnutí fokoláre uskutečňována duchovní a výchovná praxe vzájemné lásky a jednoty.

Ch. Lubichová tvrdí, že jen solidní výchovou je možné dosáhnout osobní i komunitní svatosti. Velkým vzorem je Panna Maria. Ježíš ukázal příklad nejlepšího vychovatele. Budoval s lidmi osobní vztah založený na empatii, přijetí, naději a žil v dokonalé jednotě s Otcem i s lidmi. Stal se pro nás nejautentičtějším Učitelem.¹⁸

¹⁸ Srov. LUBICHOVÁ, Ch., Projev při slavnostním předání doktorátu honoris causa z pedagogiky na Americké katolické univerzitě dne 10. 11. 2000.

1.7 Základní body Hnutí fokoláre

1.7.1 Konkrétní skutečnosti života *Díla Mariina*

V roce 1954 byla Ch. Lubichová inspirována určitou myšlenkou: „Láska je světlem, je paprskem světla, které při průchodu kapkou vody vytváří duhu, u níž můžeme obdivovat jejich sedm barev.“¹⁹ V duze vidíme barvu červenou, oranžovou, žlutou, zelenou, modrou, fialovou a indigovou; stejně tak se Ježíšův život v životě členů Hnutí fokoláre projevuje různými způsoby.

- Červená - Ježíš se ukazuje jako společenství – hmotného i duchovního dobra.
- Oranžová - láska se neuzavírá do sebe, ale vyzařuje.
- Žlutá - Ježíšova láska pozvedá duši k Bohu a spojuje s ním člověka.
- Zelená - láska je schopna uzdravovat tělo i duši.
- Modrá - Ježíšova láska sjednocuje srdce lidí.
- Indigová - Ježíš dává světlo moudrosti.
- Fialová - Ježíš přítomný v lidech vytváří jednotu, spojuje v jedno.

Tyto výrazy lásky se stávají normou osobního života členů Hnutí fokoláre, které může dosáhnout plné jednoty, jestliže se v něm budou uskutečňovat všechny aspekty lásky. Jednotlivé části lidského života se navzájem propojují, a vše koná Ježíš v nitru člověka. Ten, kdo pracuje, modlí se, koná apoštolát, studuje, odpočívá, to vše je Ježíš.²⁰

Uvádím nejprve obecné informace o žití jednotlivých aspektů. Pak se zaměřím na jejich uskutečňování v životě chlapců a děvčat gen 3, jak je uvádí podrobný metodický materiál určený pro asistenty. Nakonec píšu, jak je mají žít gen 3 podle své Formule, kterou dostávají jako základní normu svého života.

- ***Červená - společenství majetku***

Hlavní myšlenkou tohoto aspektu jsou Ježíšova slova: „Hledejte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno.“ (Mt 6,33). Ve Stanovách *Díla Mariina* je pod pojem *společenství majetku* zahrnut pohled na ekonomiku, práci i chudobu, vzhledem ke všem povoláním. Evangelijní láska se projevuje jako společenství mezi jednotlivými členy; vzorem se stává Ježíš, Panna Maria a svatí.²¹

¹⁹ LUBICHOVÁ, Ch., *Cesta ke společenství*. s. 80-81.

²⁰ Srov. LUBICHOVÁ, Ch., *Cesta ke společenství*, s. 79-82.

²¹ Srov. DALLAPICCOLA, N., FONDI, E. M. *Spiritualita a duch modlitby*, s. 5.

Společenství majetku

V Hnutí fokoláre uskutečňují společenství majetku svým způsobem všichni členové. Fokolaríni a fokolarínky žijící v panenství přinášejí celý svůj plat a v závěti odkazují všechnen majetek chudým skrze Dílo Mariino. Ostatní dávají ze svého přebytku. Společenství majetku se projevovalo od samého zrodu Hnutí fokoláre. Každý měsíc dávali do společenství přebytky, ale i nedostatky, vše se pak rozdělovalo podle potřeb. O využití majetku se dnes rozhoduje společně, začíná se potřebnými v příslušné větvi.

Práce

Boží Prozřetelnost je základním zdrojem (příjmů) pro život Díla Mariina, pokrývá až polovinu veškerých potřeb. Práce je druhým zdrojem a přikládá se jí velká důležitost, protože i Josef, Maria a Ježíš pracovali v nazaretském domku.

Hnutí fokoláre rozvíjí lásku k práci a má na ni stejný pohled jako Ježíš:

- možnost se realizovat
- možnost pracovat jako spolu-stvořitelé
- objevování možnosti sloužit Ježíši ve společenství
- možnost dělit se o výdělek s někým, kdo to potřebuje

Odpoutanost

Zároveň se v Hnutí fokoláre požaduje *odpoutanost* od práce i všeho pozemského dobra. Členové se řídí Ježíšovým příslibem: „...kdo opustil domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti,...stokrát víc dostane....“ (Mt 19,29)

Chudoba

Všichni členové Hnutí fokoláre se jí snaží žít podle svých možností, protože souvisí se společenstvím majetku. Zasněžení členové skládají slib nebo příslib chudoby. Různé větve mají svůj způsob napodobování chudého Ježíše. Chudoba vychází z lásky, protože dávání jí podporuje.

Ekonomika společenství

V oblasti ekonomiky se v posledních letech objevila novinka. Kompetentní členové Hnutí fokoláre zakládají firmy, jejichž zisk se dělí na tři části. První část jde na další rozvoj firmy, druhá na rozvoj struktur formujících lidi k postoji lásky. Třetí část se použije

na konkrétní pomoc chudobným v Díle Mariině (podpora v nezaměstnanosti, mimořádná lékařská péče, dostavba domu apod.)²²

Pravidla pro gen 3 upozorňují na to, že chlapci a děvčata považují všechn hmotný i duchovní (talenty, zkušenosti, nápady...) majetek za jim svěřený od Boha, proto ho dávají do společenství. Mají ho užívat zodpovědně pro dobro všech. Vlastní potřeby měří podle potřeb druhých. Inspiruje je život prvních křesťanů. Usilují různými aktivitami o rozmnožení svých přebytků. Tyto prostředky z jednotlivých zón putují do „Světového centra gen“, kde se společně přerozdělují pro gen 3 a děti v nouzi ve světě. Uskutečňují tak světové společenství majetku, aby mezi nimi nebyli žádní ubozí. Pravidla stanoví, že každá zóna pracuje se společenstvím majetku tímto způsobem:

a) 1/3 si ponechává „jednotka gen“ pro své potřeby a osoby, kteří jsou s nimi v kontaktu

b) 1/3 se dává na rozvoj aktivit gen v zóně

c) 1/3 se posílá „Světovému centru gen“ pro potřeby ve světě; Centrum zná potřeby všech a rozděluje správným poměrem společenství majetku.

Učení a studium považují gen za svou práci, proto k němu přistupují zodpovědně jako k přípravě svého budoucího povolání.²³ Gen 3 si nechávají jen to nejnütnější a rozdávají to, co mají navíc. Přejí si, aby v jejich srdci žádný majetek nezabíral místo Boha.²⁴

▪ **Oranžová - svědectví a vyzarování**

Všichni členové Hnutí fokoláre mají povolání evangelizovat. V apoštolátu se uskutečňují myšlenky z evangelia: „...aby všichni byli jedno..., aby tak svět uvěřil...“ (Jn 17,21). Láska k bližnímu je duší apoštolátu. Slova o víře podepírají svědectví a zkušenosti. Láska k Bohu není jen modlitba, znamená hledat ztracenou ovci a milovat všechny, v každém prostředí získávat lidi pro Boha, z lásky k němu. Apoštolát je podepřen přijímáním všech bolestí, které přicházejí, vždy hned a s radostí. V Hnutí fokoláre se vše koná v jednotě, i apoštolát, který se projevuje snahou „být druhým Ježíšem“ pro všechny. V roce 1962 píše Ch. Lubichová – není potřeba, aby příslušníci Hnutí fokoláre nosili řádový oděv, jejich společným poznávacím znamením bude vzájemná láska. Základní buňku tvoří fokoláre, ve kterém mají žít fokolaríni v takové jednotě a lásce, že se stávají

²² Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 83-89.

²³ Srov. *Regolamento della branca delle gen 3*. s. 15-19.

²⁴ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f., *Formule gen 3*, s. 1.

světlem pro svět. Hnutí fokoláre vytváří také modely nových měst, která se nazývají „mariapoli“ - „město Mariino“ - místo, kde se znovu nabírají síly k šíření Božího království ve světě. První takové městečko vzniklo v Loppianu u Florencie, v Itálii. Nyní jich je ve světě 20, jedno také vzniká v České republice v Praze-Vinoři.²⁵

Pravidla hovoří o tom, že gen 3 chtějí darovat světu a zvláště mladým vzájemnou lásku a jednotu, které se stávají svědectvím o jejich životě a na tom budují všechny akce. Chtějí se dělit o to, co mají v životě nejcennějšího – o Boha. Vytváří jednotu ve své rodině, ve škole, mezi kamarády. Chtějí všechny milovat stejnou láskou, kterou měl k lidem Ježíš, usilují o „oheň lásky“ po celé zemi. Oheň Ježíšovy lásky přinášejí co největšímu počtu mladých. Upřednostňují ty, kteří jsou Bohu nejvíce vzdáleni a dávají jim zakusit Ježíšovu přítomnost na různých setkáních, aktivitách a projektech.

Pravidla doporučují, aby gen 3 pro šíření „ideálu jednoty“ používali: tisk, audio, video, hudbu, divadlo, představení atd.

Jako animátoři hnutí „Děti a mladí pro jednotu“ přibližují cíl „sjednoceného světa“ všem mladým, se kterými jsou v kontaktu. Podle pravidel je úkolem gen 3 také spolupráce s dětmi a mládeží z jiných církevních hnutí a komunit.²⁶

Gen 3 chtějí svým životem ukazovat na Boha – to nejkrásnější, co mají. Hovoří o NĚM svým životem a svou vzájemnou láskou. Snaží se milovat každého osobně v jakémkoli prostředí, kde žijí. Mají snahu zůstat v kontaktu se všemi, se kterými se setkali a které oslovil jejich život. Uvědomují si, že jsou součástí celého Hnutí fokoláre a dávají do společenství své zkušenosti.²⁷

- ***Žlutá - formace a duchovní život***

 - Modlitba*

Vztah k Bohu se projevuje v osobní modlitbě, která vytváří způsob, jak být pravým člověkem. Ježíš ukázal svůj vztah k Otci a vedl k modlitbě své učedníky a vede i každého věřícího. V Hnutí fokoláre se nachází některé typické prvky modlitby: Ježíš vyžaduje stálou modlitbu, ale ne rozmnožováním jejího počtu. Stálá modlitba může nastat, když je v člověku přítomen Ježíš. Další možností je obětování všech činností a událostí radostných i bolestných během dne slovy: „Pro tebe, Ježíši.“ CH. Lubichová poznamenává: „...nabízet

²⁵ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 91-101.

²⁶ Srov. *Regolamento della branca delle gen 3*. s. 20-25.

²⁷ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f., *Formule gen 3*. s. 4.

skutek za skutkem – pro tebe, Ježíši; na čem záleží? Tebe milovat, na tom záleží...“²⁸
Tento způsob komunikace s Bohem velmi posiluje důvěru k Němu. Velká aktivita Hnutí fokoláre neznamena oslabení modlitby, ta je na prvním místě. Důležité dispozice ke správné modlitbě: mít na ni čas, dobrá příprava. Jestliže se dostaví vyprahlost v modlitbě, členové Hnutí fokoláre ji považují za jednu z tváří Ježíše opuštěného na kříži. Členové Díla Mariina se považují za děti Boha-Otce a v důvěře se k Němu obracejí.

Meditace

Zasvěcení členové Hnutí fokoláre jsou zavázáni k meditaci. Staví tím svůj „vnitřní hrad“. Meditace stejně jako modlitba potřebuje ticho a soustředění, pak může dojít k rozhovoru s Bohem. Ch. Lubichová doporučuje meditaci z Písma svatého a knih týkajících se spirituality jednoty.

Spojení s Bohem

Prostřednictvím modlitby a meditace se dosahuje jednoty s Bohem a bratry. Důležité je i spojení s Ježíšem v eucharistii. Vzorem se stává Panna Maria, která ukazuje člověka mystické krásy, který ví, že má v srdci poklad – Boha.²⁹

Gen 3 napodobují dvanáctiletého Ježíše v chrámě jako svůj vzor. Ježíše opuštěného na kříži poznávají jako svého přítele, když se dostaví v jejich životě nějaká bolest nebo v pohledu na trpícího. Gen 3 žijí v jednotě s církví a milují ji. Volba Boha je pro ně na prvním místě v životě.

Formace gen 3 probíhá celoročně prostřednictvím místních, zonálních a mezinárodních setkání; škol a kongresů. Životní a naučná formace má obsáhnout osobní, rodinný a sociální život. Gen 3 usilují o stále větší růst vztahu k Bohu, protože On je jejich Síla. Snaží se žít v každé chvíli pro Ježíše. Jdou společnou cestou ke svatosti. K tomu jim pomáhají „nástroje“ spirituality – pakt vzájemné lásky, sdílení duší (zkušenosti), osobní rozhovor s asistentkou.³⁰

Pravidelně ráno a večer se modlí. Rádi se modlí společně se všemi gen na světě (společná modlitba ve 12 hodin). Čtou nejen evangelium, ale i texty o spiritualitě jednoty,

²⁸ LUBICHOVÁ, Ch. projev k ženatým fokolarínům, 2.9.1987. In DALLAPICCOLA N., FONDI, E.M. *Modlit se jako andělé*. s. 6.

²⁹ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*, s. 103-117.

³⁰ Srov. *Regolamento della branca delle Gen 3*, s. 26-33.

aby se dostali více „na hlubinu“. Co nejčastěji se zúčastňují mše svaté a přijímají Ježíše v eucharistii, pravidelně chodí ke svátosti smíření, modlí se růženec.³¹

▪ **Zelená - Zdraví, nemoc, smrt**

Tento aspekt se týká spíše těla v průběhu lidského života. Tělo je tajemným chrámem Ducha svatého, takto ho vidí Bůh, a proto k němu má být přistupováno s úctou.

Zdraví

Je dobré věnovat tělu potřebnou péči, ale ne přehnanou. Zdraví prospívá, jestliže člověk žije po celé dny uspořádaným životem. Proto Ch. Lubichová doporučuje členům, aby si našli čas na modlitbu, práci, studium i odpočinek. Zvláště zdůrazňuje nutnost skutečné dovolené, kdy se dostatek času věnuje sportu, četbě, hrám...

Nemoc

Západní medicína postupně ztrácí duchovní i lidský smysl nemoci. Stále vychází z dualistického pojetí lidského těla, kdy odděluje tělo a duši. Členové Hnutí fokoláre hledají možnosti uzdravení a neodmítají lékařskou pomoc. Zároveň jsou vybízeni, aby nemoc vnímali jako Boží dar a projev Jeho lásky. Pokud je nemoc vážná, ostatní se snaží nemocnému pomáhat, je vnímán jako vyvolený a dostává se mu všestranná péče. Ch. Lubichová píše: „Je třeba v nich vidět živé hostie, které spojují své utrpení s Kristovým, a tím nejlépe přispívají k rozvoji Díla a Církve.“³² Nemoc se chápe jako příprava na závěrečnou zkoušku života.

Smrt

Ch. Lubichová vyzývá členy Hnutí fokoláre, aby se na smrt dívali jako na poslední oběť. Vybízí k přípravě na smrt dříve, než přijde a připomíná, že je to radostné setkání s Ježíšem.

Zmrtvýchvstání

Ježíš říká, že je vzkříšení a život pro ty, kteří ho přijímali v eucharistii, ta dává i duchovní zdraví. Ch. Lubichová zdůrazňuje, že vstaneme se svým proměněným tělem. Jestliže odejde přítel nebo příbuzný nemá se mluvit o ztrátě, vždyť láska, kterou prokazoval, zůstává. Tito lidé žijí v nebeské vlasti u Boha. Hnutí fokoláre vnímá své zemřelé stále jako rodinu. Existuje vzájemná láska a pomoc mezi církví bojující, trpící

³¹ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f. *Formule gen 3*, s. 4.

³² *Základné stanovoy Mariinho diela*. čl. 57.

i církvi vítěznou. Ch. Lubichová odkazuje členům, aby zůstali jednou rodinou, ať se ocitnou kdekoliv. Věří, že Ježíš uprostřed společenství se stává zdravím duše.³³

Pravidla hovoří o tom, že gen 3 mají žít jako rodina, kterou Ježíš uprostřed společenství spojuje. Růst a zrání této rodiny podporuje přijímání Ježíše v eucharistii. Pravidla vybízejí, aby každou nemoc gen 3 přijímali jako Boží dar a smrt pokládali za setkání s Ježíšem. Sjednávají se v modlitbě se všemi, kteří ukončili svůj pozemský život. Udrží jejich památku různými komunikačními prostředky, aby byli povzbuzeni pro ostatní. Pravidla zdůrazňují lásku k přírodě a respektování zákonů, které do ní vložil Bůh.³⁴

Formule gen 3 mluví o Bohu, který dal lidem tělo a to jim slouží k tomu, aby mohli milovat bratry a Boha, proto gen 3 pečují o své zdraví – pravidelná strava, osobní hygiena, sport, hry, odpočinek... Učí se vařit i jiné běžné věci, aby byli užiteční ostatním. Jsou si vědomi, že jejich tělo je chrámem Božím, proto k němu mají úctu. Chtějí žít zdrženlivost v pohlavním životě a krásu toho ukazují i jiným chlapcům a děvčatům.

Jestliže gen 3 onemocní, všechny bolesti a nepříjemnosti obětují Bohu a vidí v nich tvář Ježíše opuštěného na kříži.³⁵

▪ ***Modrá: Harmonie a prostředí***

Pátý aspekt má odkrýt podstatu Mystického těla a spojení všech členů s Kristem jako hlavou. Do tohoto tématu patří vše, co se týká církve a vnějšího vystupování členů Hnutí fokoláre – domy, oblečení, kostely... První ideje tohoto aspektu se vztahovaly na fokolaríny a fokolarínky, na jejich obydlí a oděv. Později byly rozšířeny i na ostatní členy, protože se jedná o novou kulturu, která má vyzařovat z celého Díla Mariina.

Byt

Obydlí fokolarínů má být opakováním nazaretského domku, kde bydlí svatá rodina. Ch. Lubichová prožila v Loretu, kde se nachází „nazaretský domek“, v roce 1939 intuitivní poznání, že se v církvi zrodí něco nového, co bude mít něco společného s Ježíšem, Marií a Josefem jako rodinou.

Harmonie duší se projevuje i v obydlí, kde musí panovat soulad, aby ukazoval krásu přírody. Fokolaríni musí být od svého obydlí odpoutaní, protože se stěhují po celém světě,

³³ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 119-139.

³⁴ Srov. *Regolamento della branca delle gen 3*. s. 34-40.

³⁵ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f. *Formule gen 3*, s. 5.

aby přinášeli spiritualitu jednoty. Všechna místa, kde fokolaríni žijí, pracují nebo organizují setkání, mají být harmonická. Oděv má připomínat, že fokolaríni jsou dětmi Božími. Oblečení má být živé jako u přírody, jednoduché, vkusné, skromné, nic vyumělkovaného, ani příliš cenného; vyjadřuje krásu duše. Oblékat se tak, jak by se oblékala Maria dnes.³⁶

Pravidla gen 3 doporučují, aby se chlapani a děvčata často setkávali a sjednocovali v Ježíšově jménu, pokud možno každý týden. Mají stále prohlubovat svoji vzájemnou lásku, obnovovat jednotu a pokračovat s novým nadšením. Místem jejich setkání by mělo být „sídlo gen“, které je zařízeno v jejich stylu. Starají se o něho jako Maria o domek v Nazaretu. Má zde duchovně bydlet Ježíš přítomný uprostřed společenství. Kde sídlo není, scházejí se na jiném vhodném místě.

Gen 3 vyzařují harmonii způsobem chování, mluvení, oblékání – moderně, jednoduše, slušně tak, jak by se dnes oblékal Ježíš a Panna Maria.³⁷

Formule gen 3 vybízí, aby gen udržovali pořádek doma, v prostředí, kde žijí, studují, setkávají se, aby vše svědčilo o harmonii. Mají také hudbou, zpěvem, tancem a různými uměleckými vystoupeními svědčit o Bohu, který je Krása a Harmonie.³⁸

▪ **Indigová: *Moudrost a studium***

Ch. Lubichová ráda studovala. Když se začala rodit spiritualita jednoty, odnesla všechny své knihy na půdu, protože pochopila, že v nich nenajde pravou moudrost. Uvědomila si, že ji může nalézt v eucharistii a světle Ducha svatého.

Otázka Ch. Lubichové zní: Jak získat pravou moudrost? Lze ji obdržet tak, že o ni člověk Boha prosí; láskou k Němu a bližnímu; láskou k Ježíši opuštěnému na kříži; úsilím o přítomnost Ježíše ve společenství. Proto se členové Díla Mariina rádi modlí „consenserint“ (modlitba založená na Ježíšových slovech: „...shodnou-li se dva z vás na zemi v prosbě o jakoukoliv věc, můj nebeský Otec jim to učiní.“ /Mt 18,19/), která je pronášena s prosbou, aby Duch svatý dal světlo a moudrost. Ježíš dává pravou moudrost a vede ty, kteří mu naslouchají.

³⁶ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 141-160.

³⁷ Srov. *Regolamento della branca delle gen 3*. s. 41-44.

³⁸ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f. *Formule gen 3*. s. 3.

Studium

Ch. Lubichová říká, že studium je potřebné k růstu moudrosti. Studium teologie i jiných oborů musí sloužit lásce k bližnímu. Pomáhá ke znalostem o Bohu, aby byl více milován. V Hnutí fokoláre vznikla „nová nauka“ pod názvem Škola Abba. V ní se studují různé obory a snaží se, aby je spiritualita jednoty obnovila a dala jim Božího ducha. Marii církev nazývá Trůnem moudrosti, proto ona je tím pravým vzorem, jak pochopit pravdu a získat moudrost.³⁹

Pravidla uvádějí, že gen 3 milují moudrost jako dar Ducha svatého. Chtějí stále více poznávat pravdy křesťanské víry a církev. To jim umožňuje „Mariánská škola gen 3“.⁴⁰

Nechávají se ve svém životě vést Duchem svatým a snaží se všechny věci a události vidět Božíma očima. Odpovědi na své otázky získávají na formačních setkáních. Studium považují za Boží vůli a přípravu na budoucí život.⁴¹

▪ **Fialová: *Komunikace***

Inspirace k tomuto bodu vychází z Trojice, kde dochází mezi jednotlivými osobami k dokonalému sdílení života v lásce. Papež Jan Pavel II napsal Chiaře Lubichové: „Vyprošuji vám sílu a světlo Ducha svatého, abyste mohla být nadále odvážnou svědkyní víry a lásky nejen mezi členy Fokoláre, ale mezi všemi těmi, které na své cestě potkáte.“⁴² To potvrzuje směr, který se členové Hnutí fokoláre snažili uskutečňovat hned od počátku – nežijí pro sebe, ale pro ostatní, pro církev. Fokolaríni chtějí především přinášet jednotu, společenství, pokoj, zdraví všude tam, kde je samota, nemoc, válka, hádky. Pronikají do každého prostředí a změnu, kterou tam chtějí přinést, je láska. Tento aspekt patří k základům bratrského společenství, které se žije především mezi členy Díla Mariina, a pak i s ostatními. Jako jeden z nástrojů komunikace slouží časopis „Nové město“, který přináší aktuální informace, co se děje v Hnutí fokoláre. Zároveň jeho články přinášejí spiritualitu jednoty, i zkušenosti se životem podle evangelia. Jednota se dá uskutečňovat právě ve 20. a 21. století, protože svět se díky dopravním a komunikačním prostředkům stal univerzálnějším. Ch. Lubichová vidí Marii jako duchovní Matku, která spojuje všechny

³⁹ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 161-182.

⁴⁰ Srov. *Regolamento della branca delle Gen 3*. s. 45-48.

⁴¹ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f. *Formule gen 3*. s. 3.

⁴² JAN PAVEL II, Dopis Chiaře Lubichové při příležitosti slavnostního udělení jí římského občanství ze dne 22. 1. 2000. In LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*. s. 184.

svoje děti. Hnutí fokoláre velmi využívá k šíření svých myšlenek nejmodernější komunikační prostředky, ale zacházení s nimi musí být opatrné. Sdělovací prostředky přinášejí také mnoho negativních věcí, proto zde existuje doporučení, aby se členové Hnutí fokoláre vzdali televize a sledovali jen zprávy, náboženské, kulturní a sportovní přenosy a kvalitní filmy zaměřené na skutečné hodnoty. I v tomto ohledu je třeba poslouchat hlas Ducha svatého. Toto téma vystihuje v evangeliu myšlenka: „Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“ (Mt 5,16).⁴³

Pravidla hovoří o úsilí, aby mezi gen 3 byla co nejplynulejší komunikace, včasná a úplná. Prostřednictvím „aggiornamenta“ (zprávy z Hnutí fokoláre) mají účast na životě všech členů Díla Mariina ve světě. Všechny zprávy o důležitých událostech a aktivitách v životě gen 3 se přes centra v zóně dostávají do „Světového centra gen“ a to je šíří pomocí zpravodajů a novin do celého světa. Vše, co je výrazem žití Ideálu se uchovává, aby se mohlo předat dalším generacím jako dědictví.⁴⁴

I když jsou gen 3 rozptýleni po celém světě, cítí se jedním tělem, protože mají společný cíl – budování sjednoceného světa. Pomocí moderních sdělovacích prostředků jsou v neustálém spojení mezi sebou, a také prostřednictvím časopisu pro gen 3 vydávaném Hnutím fokoláre. Moderní komunikační prostředky se snaží využívat s moudrostí. Vybírají si vhodné programy, které pozitivně ovlivňují jejich život.⁴⁵

1.8 Život z víry a jeho důrazy v Hnutí fokoláre

V Hnutí fokoláre je kladen velký důraz na život z víry. Existuje zde úsilí, ke kterému laiky vybízí II. vat. koncil: jde o posvěcování světa zvláště svědectvím života a žářem víry, naděje a lásky.⁴⁶ Základem všeho je důsledný život podle evangelia, jak to církve v dnešní době zdůrazňuje. V další části uvádím příklady, jak teologové i církevní dokumenty vyzývají k četbě Bible. Písmo svaté obsahuje ten nevyčerpatelný zdroj nových impulsů pro život ve víře. Hnutí fokoláre se ve svých katechezích pro dospělé i děti zaměřuje hlavně na evangelium. Všichni členové hnutí, od těch nejmenších, znají evangelium a snaží se Ježíšovy myšlenky důsledně uskutečňovat ve svém životě. Se slovem Božím dělají každodenní malé i velké zkušenosti, jak uvádím ve třetí kapitole.

⁴³ Srov. LUBICHOVÁ, Ch. *Cesta ke společenství*, s. 183-200.

⁴⁴ Srov. *Regolamento della branca delle Gen 3*, s. 49-52.

⁴⁵ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f., *Formule gen 3*, s. 5.

⁴⁶ Srov. II. vat. koncil: *Lumen Gentium* čl. 31.

Díky životu podle evangelia dochází k obnově rodin, farních společenství, mezilidských vztahů někde i politického života; ke konverzím. Nepodléhají tak snadno konzumnímu způsobu života, dokážou vidět potřeby druhých. Úsilím o sjednocený svět získávají pohled na problémy celého světa. Otevírají se pro potřeby lidí ve svém okolí, ale i ve světovém měřítku. Podporují snahy všech lidí dobré vůle.

2 KATECHEZE

2.1 Pastorační situace u nás dnes

Děti a mládež v České republice žijí v určitém pastoračním prostředí a Hnutí fokoláre do něho přichází, aby pomohlo nalézt orientaci a upevnit víru. Proto v této podkapitole nastiňuji pastorační situaci v České republice v poslední době, jak ji vnímají někteří autoři, kteří se touto problematikou zabývají.

Pavel Ambros se věnuje tomuto tématu a domnívá se, že křesťanská Evropa prochází kulturními změnami, včetně sekularizace, a to se odráží i v současných proměnách české společnosti. Církev u nás hledá, jak uskutečnit své poslání v této nové situaci. Autor nastiňuje, že po roce 1989 byla církev na jedné straně chápána jako garant morálních hodnot, na druhé straně společnost nestála o to, aby se nějak politicky zapojila.⁴⁷

Významný český pastorální teolog Aleš Opatrný se snaží vystihnout, co pro dnešního člověka víra znamená; jaké s ní má zkušenosti; jak se dotýká jeho života. Pokud bere člověk svou víru vážně, pak silně zasahuje do jeho života a mění jeho životní styl, čemuž se mnozí brání. Postmoderní člověk je ovlivněný liberalismem a to způsobuje určitou kolizi s náboženstvím.

Autor zdůrazňuje, že lidé touží po duchovnu. Ale nejraději by si vytvořili vlastní „náboženství“, které jim bude vyhovovat, a nechtějí se vázat na žádné struktury. V naší zemi je tento tlak ještě silnější než jinde.

Předpokládá, že katechetická práce s dětmi se stává v dnešní společnosti velmi obtížnou. Její ovoce může katecheta vidět až po letech nebo nikdy. Někdo na tuto práci rezignuje, jiní se snaží najít metody pro účinnější katechezi. Je třeba si uvědomit, že děti potřebují řešit otázky, které souvisejí s jejich životem.⁴⁸

Autor poukazuje na úlohu nových církevních hnutí při ožívování víry, zvláště laiků. Podle něj většina hnutí obsahuje sdílení zkušenosti víry a modlitbu v malých skupinkách laiků pracujících ve světě, což je pro víru důležité. „Každé hnutí sdružuje lidi v určitém smyslu podobné, podobně orientované. V tom je jistá síla i slabost.“⁴⁹

⁴⁷ Srov. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev*, s. 75-81.

⁴⁸ Srov. OPATRNÝ, A. *Pastorační situace u nás*, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1996, s. 58.

⁴⁹ OPATRNÝ, A. *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*, s. 106.

A. Opatrný se dále soustřeďuje na víru dětí a dospívajících, jaké má šance v dnešním světě. Důležitým se stává rodinný životní styl a možnost identifikace se skupinou žijící z víry.

Pro víru dítěte jsou důležité vzory a růst víry podporuje i společenství, které si mladý člověk sám vybere, a kde se cítí dobře. Cestě k víře může bránit nevzdělanost ve víře a předsudky; tlak rodičů; jejich obava, aby dítě nesešlo z cesty.⁵⁰

Myslím si, že A. Opatrný vystihuje situaci v pastorační oblasti celkem spolehlivě. Většinou se ve své praxi setkávám s podobnými problémy.

Postřehy A. Opatrného doplňuje analýza Ludmily Muchové, která položila otázku, jak současná společnost ovlivňuje dětskou víru. Popsala situaci, v níž se křesťané příliš neodlišují od nevěřících, ovlivněných konzumismem. Vztah k Bohu se prožívá individualisticky. Společnost ovlivňuje víru a náboženství, a tím život mnoha křesťanů.⁵¹

Situace u nás se podobá situaci v bývalém východním Německu, o níž výstižně o ní hovoří biskup Joachim Wanke. Pro věřící v novém období zdůrazňuje důležitost kontaktu s Kristem. Křesťané staví svůj život na naději a vydávání svědectví o Kristu a žijí podle evangelia, nesmí jim chybět radost.⁵² J. Wanke vybízí k odvaze hledat nové jednoduché a srozumitelné formy hlásání evangelia.⁵³

Dovolím si připojit vlastní hodnocení pastorační situace české církve, opřené o mou převládající zkušenost. Věřící často oddělují svůj veřejný život od „chození do kostela“. O víře nesvědčí svým životem, protože podléhají konzumismu stejně jako ostatní.

Analýza uvedených autorů ukazuje, že církve i věřící těžce hledají nové způsoby komunikace se světem. Myslím, že ještě obtížnější to mají děti a mládež. Mnozí přebírají víru svých rodičů, ale potýkají se s názory spolužáků a školy, která směřuje k liberalismu. Mám dojem, že stále zůstává otevřenou otázkou, jak dětem a mladým pomoci, aby dokázali svou víru žít autenticky.

⁵⁰ Srov. Tamtéž, s 93-95.

⁵¹ Srov. MUCHOVÁ, L. *Bůh je jako mrakodrap*, s. 37-39.

⁵² Srov. WANKE, J. *Postavit světlo na svícen*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 50-72.

⁵³ Srov. WANKE, J. *Obtíže a šance církve v dnešním světě*, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 68-69.

2.2 Závěry velehradského sněmu v roce 2003

Určitým mezníkem pro církve v České republice se stal Plenární sněm. Historií jeho svolání se zabývá Pavel Ambros. Uvádí, že církevní představitelé v naší zemi si uvědomovali nutnost svolání Plenárního sněmu katolické církve, aby se uvedly do života změny po II. vat. koncilu, jehož závěry se u nás v době totalitního režimu těžko uváděly do praxe. Dekret o svolání Plenárního sněmu byl vydán v roce 1997, ale uskutečnil se až v roce 2003 na Velehradě.⁵⁴ Autor upozorňuje na povolání a poslání všech křesťanů stát se viditelným znamením. Každý má své místo – biskup, kněz i laik.⁵⁵

Závěry sněmu poukazují na to, že život a poslání křesťanů v církvi a ve světě jsou poznamenány hledáním a snahou o pochopení znamení doby. Postavení církve u nás se velmi změnilo, vstoupila do pluralitní společnosti, kde stále hledá své místo.⁵⁶

Chtěla bych si všimnout hlavně závěrů, které se týkají pastorace, a to především pastorace dětí a mládeže. Dokument a zdůrazňuje potřebu pomoci mladým, aby pochopili své poslání a zodpovědnost v církvi. Je třeba s nimi vést neustálý dialog a ukazovat jim dary, které dostali od Boha.

V katolické církvi se nacházejí mladí, kteří plně žijí v ní i s ní; dále ti, kteří své místo v ní hledají anebo ti, kdo využívají jejích služeb. Mladým je třeba naslouchat, když se vyjadřují kriticky, a mít trpělivost a umění je vést. Dialog s mladými je nutno vést na základě důvěry a to klade velké časové a morální nároky na ty, kteří se jim věnují. Mladí potřebují vidět autentické žití evangelia. Musí být přijati do farních nebo jiných společenství, kde se budou cítit dobře. Důležitou funkci mají Centra mládeže a také Světové dny mládeže pořádané nejprve Janem Pavlem II., nyní Benediktem XVI...⁵⁷

Podle mého úsudku Velehradský sněm zmapoval pastorační situaci u nás z několika hledisek. Snažil se nejen o závěrečnou zprávu a hodnocení, ale i o určitou reflexi. Domnívám se, že většina věřících nebyla se závěrečným dokumentem seznámena. Závěry sněmu se dosud plně nerealizovaly. Mám dojem, že „oddělení“ církve od světa se ještě dále prohloubilo. A církvi v naší zemi se příliš nedaří oslovovat ty, kteří hledají duchovní hodnoty. Svědčí o tom i veřejné průzkumy týkající se vztahu občanů naší vlasti k církvi.

⁵⁴ Srov. AMBROS, P. *Setkávejte se a nechte se poslat*, Olomouc : Centro Aletti, 2004, s. 16-17.

⁵⁵ Srov. tamtéž, s. 148-149.

⁵⁶ Srov. KAŠNÝ, J. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě: Závěrečný dokument Plenárního sněmu Katolické církve v ČR*, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 53-54.

⁵⁷ Srov. KAŠNÝ J. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě*, s. 62-64.

2.3 Dnešní situace – sociologické průzkumy

Dušan Lužný z Ústavu religionistiky FF MU, Brno provedl společně se studentkou sociologie Jolanou Navrátilovou výzkumnou sondu, která se zabývá náboženstvím a sekularizací v České republice.

V úvodu si autorka pokládá otázku, zda skutečně v západní Evropě klesá význam tradice a prohlubuje se sekularizace, jestli klesá počet věřících v tradičních církvích a zmenšuje se vliv těchto církví na dění ve společnosti.

Autorka uvádí popis situace v České republice, který je podobný jako Závěry Velehradského sněmu.⁵⁸ Na sekularizaci podle ní měly vliv tyto faktory:

- a) protikatolické postoje české veřejnosti, jejichž vliv se táhne od husitství přes národní obrození a odpor vůči habsburské říši až ke komunistickému ateizmu
- b) sekularizační tendence dané strukturální diferenciací moderních společností
- c) ateistická propaganda komunistického režimu⁵⁹

Autorka chápe pojem sekularizace jako proces, ve kterém náboženské instituce pozbývají sociální důležitost. Mínil, že sekularizace neznamená zánik nebo úpadek náboženství, spíše zasahuje jeho institucionalizovanou podobu. Do popředí zájmu se tak dostává „necírkevní religiozita“ a netradiční náboženské skupiny. „Oficiální náboženský život se tak uzavřel do církví, a tím se oddělil od dalších sfér společnosti.“⁶⁰ Jak proběhla „privatizace náboženství“ v ČR se autorka snaží analyzovat na základě empirických dat z roku 1991 a 1999 EVS - *Evropská studie hodnot a náboženství – ISSP (The International Social Survey Programme 1998)* a data Institutu pro výzkum veřejného mínění.

Měřítkem religiozity se v tomto textu stává otázka, zda se respondent považuje za věřící/ho; příslušnost k určité denominaci a víra v existenci Boha. Podle těchto kritérií je Česká republika považována za jednu z nejméně religiózních zemí Evropy.

Stále klesá počet těch, kteří se hlásí k nějakému náboženskému vyznání, snížil se i počet křesťanů. Ukazuje se velké propojení mezi věkem, pohlavím a náboženským přesvědčením. Ke křesťanství se hlásí více lidí starší generace a žen. U mladších zvláště do třiceti let se projevuje spíše religiozita, která se neváže na náboženskou denominaci.

⁵⁸ Srov. LUŽNÝ, D., NAVRÁTILOVÁ, J. *Náboženství a sekularizace v České republice*, Brno : Ústav religionistiky FF MU. Dostupné na <http://snem.cirkev.cz/download/Luzny.htm>. s. 1-2.

⁵⁹ Tamtéž; s. 2.

⁶⁰ Tamtéž, s. 2.

Návštěvnost bohoslužeb procentuelně poklesla. Bohoslužby lidé navštěvují z důvodu životních událostí např. narození, svatba, úmrtí nebo u příležitosti nějakého svátku.

Stále více lidí se také domnívá, že by církve neměly zasahovat do politického života. Církve jsou občany vytěšňovány do oblasti charity – starost o nemocné a staré lidi, již méně připouští význam církví pro výchovu dětí. Menší význam církví pro společnost ukazují i názory vztahující se k jejich majetku.

Většina respondentů chce oddělení náboženství od politického a ekonomického života. To je provázáno nízkou důvěrou v církevní instituce a názory, že církve neřeší rodinné, ani sociální problémy.⁶¹

Podobnou analýzou názorů na víru a církve v České republice se zabýval Jan Spousta. Vycházel ze stejných průzkumů veřejného mínění jako D. Lužný s J. Navrátilovou. Vedle lidí bez vyznání převládá církev římskokatolická. Potvrdil se velký procentuální rozdíl mezi „zbožnější“ Moravou a Čechami. Těžiště církví se nachází v malých obcích a mezi ženami. Projevuje se, že tradiční církve ztrácejí své členy (většinou vymírají). Mnoho lidí má dojem, že církve neodpovídají na problémy ve světě a spíše je vnímají jako ty, které uspokojují jen duchovní potřeby. Celkově se větší sympatii těší křesťanství než jiná náboženství.⁶²

Tyto analýzy potvrzuje i Martin Vávra, který shrnuje situaci a doplňuje údaje o sociologické průzkumy až do roku 2009. Uvádí, že trend zhoršování situace církví a sestupný trend důvěry lidí k nim v České republice stále pokračuje. Víra se stává záležitostí jednotlivců a malých společenství. Vliv na to mají i okolní země. M. Vávra srovnává religiozitu v ČR s jinými zeměmi Evropy. Církve mají před sebou velký úkol přesvědčit spoluobčany, že jejich působení má i jiný význam než jen individuální uspokojování duchovních potřeb. Závěrem konstatuje, že je stále patrný rozdíl religiozity v různých regionech ČR a že stále méně lidí v mladší generaci se hlásí k nějaké konkrétní církvi.⁶³

Všechny publikace dochází k podobným závěrům, že se Česká republika stává sekularizovanější. Tento trend pravděpodobně vyplývá také z rozvoje II. vlny modernity, kterou se zabývá Jan Keller. Usuzuje, že modernita zasáhla velkou část oblastí lidské

⁶¹ Srov. tamtéž, s. 1-15.

⁶² Srov. SPOUSTA, J. *Náboženství v době politických změn*. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 73-89.

⁶³ Srov. VÁVRA, M., *Postavení církví (nejen české společnosti)*, *Cesty katecheze*, roč.II. č.1., s. 17.

kultury, i když jejím hnacím motorem je ekonomika. Náboženství dříve mělo úlohu soudržnosti, ale postupně stalo soukromou záležitostí jednotlivců a ztratilo integrující sílu. Závaznost pravidel se zproblematizovala, jestliže u lidí už neexistuje přímá vazba na církev. Společnost se stává stále víc nesourodou, specializovanou a účelovou.⁶⁴

Podle mého názoru se naše společnost ještě utvrzuje v těchto postojích sdělovacími prostředky. Skutečně je citelně znát tento odklon od tradičního křesťanství. Ti, kteří žijí svou víru autenticky, získávají kredit u spoluobčanů, ale kredit už nemá jejich příslušnost k církvi. Také děti věřících, které navštěvují vyučování náboženství, mají mnohdy ve státních školách svízelné postavení. Toto je někdy vede ke dvojkolejnému způsobu života. Něco jiného žijí doma s rodinou a něco jiného ve škole se svými učiteli a spolužáky, aby příliš nevybočovaly ze všeobecného trendu. Stále více to pozorují na svých žácích, jelikož učím na státní škole již dvacet roků.

2.4 Definice a metody katecheze

2.4.1 Definice katecheze

V diplomové práci se zabývám katechezí dětí v dnešní společnosti. Ráda bych uvedla, co pod pojmem katecheze rozumí někteří naši i světoví autoři. Uvádím zde různé definice, abych na nich pak ukázala společné body katecheze v Hnutí fokoláre.

V Katechetice Emílie Albericha a Ludvíka Dřímala můžeme najít vývoj slovního výrazu katecheze, který sahá do doby prvních křesťanů. Katecheze původně znamená „dělat ozvěnu“, další význam může také být „rozezvučet“. Katecheze existovala i v prvotní církvi, během dějin nabývala rozličných forem a způsobů. V prvních staletích měla katecheze iniciační ráz a přispívala k formaci a plnohodnotnému křesťanskému životu v rámci katechumenátu. Ve středověku tento výraz pomalu mizí. Znovu se pojem katecheze objevuje se vznikem katechetického hnutí ve 20. století a projevuje se jeho pravý význam.⁶⁵ V dnešním pojetí o něm hovoří magisterium takto: „Katecheze je pastorační činností církve, která přivádí společenství i jednotlivé křesťany ke zralosti ve víře.“ (VKD čl. 21)⁶⁶ VDK mluví o katechezi tímto způsobem: „období poskytnutí základů pro první přilnutí,

⁶⁴ Srov. KELLER J., *Teorie modernizace*. Praha : Sociologické nakladatelství. 2007, s. 64.

⁶⁵ Srov. ALBERICH, E., DŘÍMAL, L. *Katechetika*. Praha : Portál, 2008, s. 49.

⁶⁶ KONGREGACE PRO KLÉRUS, *Všeobecné katechetické direktorium*, čl. 21. Praha : Sekretariát ČBK, 1994.

čímž obrácení k Ježíši Kristu nabývá zřetelné podoby“ (čl. 63); „kladění základů budovy víry či základního prvku křesťanské iniciace“ (čl. 66).⁶⁷

Katecheze je významným momentem evangelizace, navazuje na první evangelizaci a předpokládá ji. Církev katecheticky působí v mnoha různých formách a aktivitách soukromých i veřejných, příležitostných i systematických. Různé možnosti a aktivity, které poskytuje katecheze, nesmí vést ke ztrátě její identity.⁶⁸ Takto mluví o katechezi Plenární sněm katolické církve konaný na Velehradě 2003: „Katecheze je organické a systematické předávání křesťanské pravdy těm, kteří uvěřili v Ježíše Krista“⁶⁹. Základem katecheze je přijetí „kerygma“ a zkušenost života s Bohem a církví, na tom spočívá síla a účinnost katecheze. Má za cíl vychovávat ve víře děti, mládež i dospělé a vést ke křesťanské zralosti. Důležité je, aby laici dokázali vydávat svědectví o kráse křesťanského života, žili podle své víry a přinášeli světu Boha.

Katecheze se musí odlišit od výuky náboženství ve školách, ve kterých jde především o dialog s kulturou a o vytvoření syntézy mezi vírou a kulturou. Jde tedy o porozumění světu ve světle víry, než o prohlubování víry samé. Katecheze dětí především uvádí do života ze svátostí. Důležitá je i spoluúčast rodičů a kmotrů a v podstatě celé farnosti.⁷⁰

Podle *Katechismu katolické církve* se slovem „katecheze“ označuje úsilí církve získat nové učedníky a má za úkol pomoci lidem k víře v Ježíše jako Božího Syna. Církev při katechezi vychovává a učí věřící vytvářet Kristovo tělo. Dochází při ní k výchově dětí, mládeže i dospělých pravidelným způsobem a obsahuje křesťanské učení. Katecheze patří k životu církve a slouží hlavně k jejímu vnitřnímu rozvoji. Katechismus slouží jako pomůcka nejprve pro biskupy, a pak také pro kněze a katechety, protože podává souhrnné objasnění katolického učení v oblasti víry i morálky.⁷¹ Katechismus hovoří o tom, že: „Katechetická služba čerpá vždy novou sílu z koncilů.“⁷² II. vat. koncil doporučuje, aby katechetická výuka, která osvěcuje a posiluje, vedla k vědomé a činné účasti na liturgickém tajemství.⁷³

⁶⁷ Srov. Všeobecné direktorium pro katechizaci in ALBERICH, E., DŘÍMAL, L. *Katechetika*. Praha : Portál, 2008, s. 50.

⁶⁸ Srov. tamtéž, s. 49-51.

⁶⁹ Srov. KAŠNÝ, J. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě*, s. 68.

⁷⁰ Srov. tamtéž, s. 68-70.

⁷¹ Srov. *Katechismus katolické církve*, Praha : Zvon, 1995, s. 16-17.

⁷² Tamtéž, s. 17.

⁷³ II. vat. koncil *Gravissimum uduationis* čl. 4.

Mezi další definice patří ty, které uvádí časopis *Cesty katecheze*.

Katecheze zpravidla navazuje na první evangelizaci. Zahrnuje systematickou výchovu ve víře a má doprovázet člověka na jeho cestě víry. Napomáhá důvěrnému vztahu s Ježíšem. Při katechezi dochází k celistvému osvojování křesťanského života. Předpokládá, že člověk chce navázat vztah s živým Bohem. Katecheze má vychovávat v radosti ze živé víry. Člověk odpovídá na to, že je Bohem vyvolen a povolán. **Formační prostředí** se nachází tam, kde je současně stálý kontakt lidí, mezi kterými je silná citová vazba a tito lidé navenek dostatečně projevují svůj pozitivní postoj k Bohu. Zvláště pro katechezi dětí je nutné formační prostředí, protože potřebují svědectví dospělých, kteří jsou dítěti nablízku, a ono se s nimi identifikuje.⁷⁴

L. Dřímál uvádí, že katecheze se uskutečňuje v křesťanském společenství a slouží Božím slovu a výchově víry. Tato společenství mají rozmanitou náplň, a proto hovoříme spíše o cestách katecheze, které se ubírají ke stejnému cíli.⁷⁵

Katecheze s biblickým textem napomáhá k pochopení textu Písma svatého a ke schopnosti uvádět ho do života. Může zprostředkovat probouzení a růst víry, jak jednotlivých lidí, tak i společenství.⁷⁶

Významný teolog André Fossion se zamýšlí nad perspektivou katecheze v pluralitní společnosti Západní Evropy. Pro kulturu v Evropě už není samozřejmostí víra jako její součást. Křesťany už se nestáváme díky tradici, ale skrze připojení ke společenství, které se musí stále obnovovat. Proto se katecheze stává stále více misionářskou. Slouží k oživení víry, ale i k jejímu nabízení a probouzení. Dnešní lidé potřebují různé formy hlásání. Mezi ně patří i forma narativní a dosvědčující (vyprávění životních zkušeností).⁷⁷

Slovenská publikace *Príručka katechéty* od Judit Fogassy doporučuje při plánování katecheze mimo jiné tyto potřebné kroky: uvědomit si věk katechizovaných; prostředí pro katechezi (posoudit, zda jde o katechezi nebo první evangelizaci); místo, kde katecheze probíhá, které ji ovlivňuje. Katechezi podle autorky může přijmout ten, kdo má vztah k farnímu společenství; chce žít v církvi plnějším způsobem; zná liturgii; umí se modlit.⁷⁸

⁷⁴ Srov. Slovníček odborných výrazů. *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 1, s. 26.

⁷⁵ Srov. DŘÍMAL, L. *Cesty katecheze*, *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 1, s. 9.

⁷⁶ Srov. Slovníček pojmů z oblasti biblické pastorace a katecheze. *Cesty Katecheze*, 2009, roč. I, č. 2, s. 26.

⁷⁷ Srov. FOSSION, A. Perspektivy katecheze v pluralitní společnosti (Zamyšlení nad pěti oblastmi otevřenými pro katechezi – 2. Část). *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 3, s. 7.

⁷⁸ Srov. FOGASSY, J. *Príručka katechéty*. s. 48-49.

Tuto podkapitolu bych doplnila několika dodatky ze *Všeobecného direktoria pro katechizaci*. Obnova katecheze, která probíhá u dětí, mládeže a dospělých ukazuje příklad křesťana v moderním světě. (srov. VDK čl. 24) Je potřebné si uvědomit, kolik věřících zasáhl sekularismus a etický relativismus. (srov. VDK čl. 22, 23) Katecheze patří mezi nejvýznamnější činnosti církve, souvisí s misijním posláním. Nesmí při ní jít jen o vyučování, ale o celkovou formaci vedoucí k obrácení. (srov. VDK čl. 29) Původ katecheze se nachází ve vyznání víry a přivádí k němu. Prohlubuje společenství s Nejsvětější Trojicí. (srov. VDK čl. 82) Mezi základní úkoly katecheze patří pomáhat v poznávání, slavení, prožívání a kontemplování Ježíšova tajemství, to se projevuje v liturgické výchově, morální formaci, ve vedení k modlitbě. (srov. VDK čl. 85) K dalším úkolům náleží: vychovávat k životu ve společenství. (srov. VDK čl. 86).

2.4.2 Metoda v katechezi

L. Dřímál uvádí, že metoda i obsah mají stejnou důležitost, aby byla katecheze autentická. Výraz „metoda“ se dá použít jako postup, který zahrnuje všechny prvky utvářející katechetický proces. Dále může „metoda“ vyjadřovat zvolený typ katecheze; nebo sled kroků při katechezi – dosažení dílčího cíle za použití konkrétního obsahu.⁷⁹ Katecheze má být hlásáním, které hovoří o životě a poukazuje na jeho smysl. Křesťanské poselství musí být hlásáno celistvě, nezkráceně a hlavně srozumitelně, aby oslovilo dnešního člověka.⁸⁰

2.5 Katecheze jako služba slova

Druhý vatikánský koncil doporučil věřícím důkladné studium Písma svatého a duchovní četbu. Zvláště doporučuje: „všichni ostatní, kdo se věnují službě slova, jako jáhni a katechisté, se musí zabývat Písmem svatým ve vytrvalé duchovní četbě a v pečlivém studiu, aby se nikdo z nich nestal marným kazatelem slova Božího jen navenek, aniž by byl jeho posluchačem ve svém nitru,“⁸¹ Boží slovo se pro nás stává velkým darem. Ale správné porozumění vyžaduje trpělivost, pokoru, otevřenost a modlitbu:

⁷⁹ Srov. DŘÍMAL, L. *Katechetika*. s. 175-180.

⁸⁰ Tamtéž, s. 85.

⁸¹ II. vat. koncil, konstituce *Dei Verbum* čl. 25. Řím : Křesťanská akademie, 1983.

“...četba Písma svatého musí být provázena modlitbou, aby se stala rozhovorem mezi Bohem a člověkem.“⁸²

Bůh určil své slovo k dalšímu sdělování. Koncil zdůraznil, aby toto sdělení bylo pro každého člověka. Objevuje se tzv. „antropologická katecheze“, která se zabývá zkušeností člověka a snaží se o odstranění propasti mezi každodenními problémy a náboženským přesvědčením. Zde nastává riziko, že se zůstane jen na pozemské rovině.

2.6 Zkušenost v oblasti katecheze

Magisterium přikládá náboženské zkušenosti v oblasti katecheze při procesu zrání víry velkou důležitost. VDK hovoří o zkušenosti, která je prostředím, v němž se projevuje a uskutečňuje spása; kde Bůh v souladu s pedagogií vtělení se člověka dotýká svou milostí a svou spásou ho zachraňuje. (srov. VDK čl. 152).

L. Dřímál hovoří o tom, že při běžném užívání slova zkušenost dochází někdy k nepřesnostem, protože za zkušenost se považuje nějaký zážitek, pocit tedy realita spíše ve sféře afektivní než racionální. Zkušenost vzniká na základě osobního setkání s něčím nebo někým neznámým. Zkušenost ve vlastním slova smyslu nevzniká při nějakém zážitku, ale až při jeho zpracování – úvaze o prožitém a úsilí o nalezení smyslu prožitku. Vytvoření zkušenosti bývá uzavřeno konkrétními slovy, gesty nebo chováním. Toto člověk musí prožít, aby byl svou zkušenost schopen předat druhým. Čím jde zkušenost do větší hloubky, tím více poznamenává život člověka a pomáhá mu ke změně jednání. Bez zkušeností je změna života těžce uskutečnitelná. Čím více zkušeností člověk prožívá, tím jdou do větší hloubky a tím více se dotýká Božích skutečností a Božího tajemství.⁸³

Dospělí i děti v Hnutí fokoláre často mluví o svých „zkušenostech“ s žitím evangelia. Někdy se jedná jen o zážitek. Ale po prožití a sdělení „zkušenosti“ často u nich dojde k opravdové změně života. Dá se tedy mluvit o náboženské zkušenosti, protože dochází k dotyku se samotným Božím tajemstvím, které způsobuje trvalou proměnu jednání. Důležitá je v tomto procesu fáze hledání smyslu prožití situace, jak o tom píše v předcházejícím odstavci a o to se členové Hnutí fokoláre snaží.

⁸² Tamtéž, čl. 25.

⁸³ Srov. DŘÍMAL, L. *Katechetika*, s. 72-77.

2.7 Úskalí dnešní katecheze

Hnutí fokoláre si uvědomuje problematičnost prostředí, do kterého přichází se svou katechezí. Ch. Lubichová o tom hovoří takto: „...rozšiřují se ideje ohrožující kořeny víry a vykazující náboženství do soukromé sféry a všechno všem zpochybňují...“⁸⁴

Mezi ideje ohrožující víru patří podle L. Dřímala:

a) Sekularizace

– Mnoho lidí v dnešní společnosti hledá odpovědi na své otázky jinde než v křesťanství; nechápou jeho význam, proto ho odmítají nebo zůstávají vůči němu lhostejní.

b) pluralita a agnosticismus

– Někteří lidé už nevidí křesťanství jako nejlepší nabídku a rezignují na hledání odpovědi na otázky ohledně Boha a náboženství.

c) krize institucí

– Pro některé lidi se stává nepřijatelné přijetí křesťanských hodnot skrze církve a její představitele; raději žijí své křesťanství mimo jakoukoliv církevní strukturu.

d) religiozita mnoha současníků

– Mnozí si vytvářejí jakousi koláž z různých náboženských prvků, které se nevztahují k jedné nauce nebo k jednomu náboženství; vnitřní pouto k nějaké církevní instituci se velmi uvolnilo.

e) rozkol mezi křesťanskou vírou a životem, vírou a kulturou

– Dnešním lidem připadá křesťanská víra často vzdálená nebo v rozporu s životem; jestliže nedokážou propojit svou víru s životem - opouští ji nebo ji žijí povrchně.

f) vliv médií

- Média neustále vstupují do našeho života; lidé nabývají dojmu, že to, co v nich vidí nebo slyší je velmi důležité; často nedokážou rozlišovat pravdivost informací. Pro mnohé se pak náboženství stává jedním z kulturních programů.

Proto jde při katechezi také o porozumění vývoji, který probíhá v naší společnosti a o obnovu poslání křesťanského společenství. K zlepšení forem katecheze při naplňování evangelizačního poslání může pomoci:

⁸⁴ LUBICHOVÁ Ch. *Výkřik*. s. 113.

- otevřenost vůči světu a jiným kulturám
- dialog s ostatními náboženstvími a kulturami
- přiblížení víry dnešnímu světu a kultuře.⁸⁵

Hnutí fokoláre je jedním z církevních hnutí, které se snaží při evangelizaci a katechezích tyto rozměry uskutečňovat různými formami dialogu po celém světě.

Úskalí katecheze existuje v celé Evropě a dokument vydaný francouzskými biskupy vyzývá církevní hnutí, aby pomohla při obnově a prohlubování společenství, které se stává oporou a příkladem cesty víry jednotlivce. Biskupové vybízí církevní hnutí, aby se podílela na prvním hlásání a převzetí zodpovědnosti za tuto formu katecheze. Hovoří o tom, že hnutí se často vyznačují pravým zájmem o člověka, doprovázejí na cestě víry a kladou důraz na mezilidské vztahy. Zde dochází k prostoru pro zkušenosti a hlásání se stává věrohodnější.⁸⁶

E. Alberich prezident Asociace katechetů Španělska upozorňuje na to, že v dnešním multikulturním světě čelí katecheze různým problémům. Vybízí k tomu, aby Písmo svaté opět zaujalo ústřední místo. Autor mluví o křesťanském společenství jako o důležitém místě pro katechezi.⁸⁷

A. Fossion hovoří o krizi katecheze v dnešním světě. Křesťanství může přežít jedině tehdy, když dojde k hluboké obnově. Aby se víra stala pochopitelnou, důležitou, aby přitahovala, musí se změnit způsob katecheze. Katecheze musí odpovídat na výzvy společnosti.⁸⁸

Walter Kasper připomíná při přednášce k evropským katechetům v Římě, že v době převratných změn a sekularizace je důležité mít vizi. I dnes se stává cílem společenství a přátelství s Ježíšem, nadšení a angažovanost pro Boží království.⁸⁹

⁸⁵ Srov. DŘÍMAL, L. Fundamentální katechetika I. In *Vzdělávací portál UPOL*: Olomouc : UPOL, 2009. Dostupné na https://www.portalcmtf.upol.cz/index_dt.php.

⁸⁶ Srov. FRANCOUZSKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE, *O směřování katecheze v dnešní době: Národní text pro orientaci katecheze ve Francii a principy její organizace*, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2008. s. 21-76.

⁸⁷ Srov. ALBERICH, E. Rozhovor s prezidentem Asociace katechetů Španělska. *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 1, s. 25.

⁸⁸ Srov. FOSSION, A. Perspektivy katecheze v pluralitní společnosti (Zamyšlení nad pěti oblastmi otevřenými pro katechezi – 2. Část). *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 3, s. 7-8.

⁸⁹ Srov. KASPER W. Nová evangelizace (Resumé z vystoupení kardinála Waltera Kaspera). *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 3, s. 24-25.

Všichni autoři kladou důraz při obnovené katechezi na její základ v Písmu svatém, sdílení zkušeností v oblasti víry, vytváření společenství a vzájemné vztahy. A toto je i prioritou Hnutí fokoláre.

2.8 Postava katechety

Úkoly osobnosti katechety zde uvádím proto, že asistenti dětí v Hnutí fokoláre jsou skrze svůj křest v roli katechetů. Mají specifický úkol: zprostředkování a výchovy víry dětí prostřednictvím propojování praxe se životem. Vytvářejí vhodné prostředí pro katechezi, jak uvádím v další kapitole.

L. Dřímál uvádí, že otázky týkající se postavy katechety nebo animátora jsou velmi aktuální. Za katechezi jako celek nese zodpovědnost společenství a v ní svým určitým způsobem jednotlivé osoby (biskupové, kněží, řeholníci, laici, vychovatelé, rodiče...). Tito jednotlivci mají tři roviny zodpovědnosti: základní, střední a vysokou. Do **základní** patří katecheté, kteří pracují na konkrétních katechezích „v terénu“. Na Moravě se za katechetu považuje i učitel náboženství ve škole, protože výuka náboženství se dosud chápe jako forma katecheze.

Postava katechety má být důvěryhodná a přesvědčivá jak v oblasti víry, tak i na přirozené rovině. Samozřejmě potřebuje vědomosti a schopnosti, ale za důležitější se považuje jeho „bytí“, co vyzařuje. Za podstatné se pokládá mimo jiné jeho vyzrálost: vyrovnanost v oblasti emocí; jednota myšlenek, slov i skutků; schopnost pracovat se skupinou osob. Základním úkolem katechety je vedení druhých, proto se jeho zralá víra musí projevovat v celém jeho jednání. K tomu patří i sounáležitost s církví. Při formaci je žádoucí, aby podporovala spoluodpovědnost a spoluúčasť; zaměřuje se na typ věřícího v dnešní době. Veškerá formace by měla vycházet z vlastní aktivity katechetů a probuzení jejich kreativity.⁹⁰

Asistenti dětí v Hnutí fokoláre prochází vlastní formací v rámci hnutí, která směřuje k vyžívání jejich osobnosti.

L. Dřímál dále poukazuje na roli katechety, který má pohled upřený na Ježíše. Příběh emauzských učedníků ho představuje jako „prvního katechetu“:

- Provází lidi na jejich cestě (jde s nimi a zajímá se o jejich život).

⁹⁰ Srov. DŘÍMAL, L. *Katechetika*. s. 189-196.

- Vede s nimi rozhovor (mluví s nimi o jejich starostech, bere je vážně, vysvětluje jim skrze Písmo svaté).
- Má úctu k jejich zvláštní cestě víry (její tempo, mylné kroky...), nechává jim svobodu.
- Dává se svátostným způsobem, který není za odměnu.⁹¹

Podle mého názoru úkol katechety má podobný sled etap. Připojení se, naslouchání, sdílení, vysvětlování, pomoc k svátostnému setkání s Kristem a nakonec zakotvení ve společenství. Citlivý katecheta může doprovázet na cestě víry a pomoci katechizovanému při zapojení do společenství.

Katecheta podle A. Opatrného musí být člověk, pro kterého je Boží slovo milovaným a důležitým Božím darem. Jedině tak bude schopen ho předávat dětem i dospělým. Věřoucná konstituce II. vat. koncilu o Božím zjevení přisuzuje Božimu slovu stejnou úctu jako eucharistii. (Srov. DV čl. 21).

II. vat. koncil vybízí každého věřícího k četbě Písma svatého. Pro katechetu má být četba Písma zároveň i setkáním s Bohem a inspirací, jak žít svoji víru, odpovědi se stává modlitba. Katecheta, který druhým zprostředkovává Písmo svaté, aby je mohli přijmout, ukazuje jeho sílu. Potřebuje k němu mít i osobní vztah. Autor pokládá za důležitý duchovní rozměr četby Písma svatého, které je inspirované Duchem svatým. Je potřeba k němu v Duchu svatém přistupovat, nechat se jím oslovit a vést.⁹²

Katecheta podle J. Fogassy má plnit tyto úkoly: poslouchat Boží slovo a naslouchat Duchu svatému ve svém srdci, protože tato služba je posláním; poznat svět katechizovaných: hudbu, jazyk, módu...; stále se zdokonalovat. Katecheta podle autorky má být vzorem pro katechizované v tom, jak dokáže druhé přijímat a povzbuzovat; umí v katechizovaných objevovat dobro a dívá se na ně Božím pohledem. Dokáže přijmout svá omezení a sebe sama, ale zároveň uznává i svou hodnotu; má ducha smíření; také je otevřený a dělí se o své myšlenky, radosti, bolesti; rád pomáhá jiným v jejich snaze o zdokonalování; udržuje pozornost vůči druhým, aby jim dokázal naslouchat a získat si jejich důvěru; často se zúčastňuje oslavy eucharistie z vděčnosti Bohu za všechny dary;

⁹¹ Srov. DŘÍMAL, L. *Cesty katecheze, Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 1, s. 9-11.

⁹² Srov. OPATRNÝ, A. *Boží slovo v katechetické práci. Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 2, s. 9-10.

umí nejen dávat, ale i přijímat obohacení od druhých.⁹³ Autorka také zdůrazňuje: “Každé dítě v každém věku si zaslouží lásku. Je velmi potřebné, abychom děti milovali ještě dřív, než se před ně postavíme, protože služba bez lásky více škodí, než slouží. Žádnou formu katecheze není možné konat bez lásky.”⁹⁴

Katecheta musí mít odvahu být svědkem víry, předává, co sám přijal od církve. Stává se bratrem toho, koho katechizuje. Má odpovědnost „staršího ve víře“.⁹⁵

Z celého textu o postavě katechety vyplývá, že se pokládá v církvi za osobu dost důležitou a kladou se na něj značné nároky. U role katechety pokládám za důležitou jeho obětavou snahu pracovat pro Boží království. A o to usilují také asistenti dětí v Hnutí fokoláre.

2.9 Jak se v katechezi propojuje život z víry s každodenním životem

V této podkapitole bych chtěla hlavně zdůraznit, že se musí odlišovat vyučování náboženství od katecheze. V našich podmínkách jde většinou o výuku náboženství. Jen velice zřídka se setkáváme s katechezí. Podle mého názoru typ katecheze, který spočívá ve společném životě z víry (církvní obce s katechizovanými dětmi) vyžaduje větší nasazení než školní katecheze, která se odehrává mimo prostor církevního společenství.

Při vyučování náboženství dochází většinou k oddělování náboženské teorie od praxe. Myslím si, že při katechezích se tyto oblasti mohou mnohem lépe propojovat. Mezi katechetou a katechizovaným vzniká určité „pouto“, častěji spolu komunikují. A tak katecheta může lépe povzbuzovat k životu z víry a vydávat svědectví. Katechizovaný se může přesvědčovat o pravdivosti svého života. Při katechezi dochází k opravdovému vedení, nejen vyučování. K propojování života z víry dochází také vzájemným vyměňováním zkušeností v oblasti praktického žití podle evangelia.

„Katecheze... znamená projít určitou cestu a objevit existenci nového života v radosti. Toto se může odehrát pouze ve společenství, ve skupině, která je společně na cestě, ve které člověk objevuje Krista a současně církev. Ve skupině, kde člověk zakouší

⁹³ Srov. FOGASSY, J. *Průručka katechéty*. s. 15-17.

⁹⁴ Tamtéž s. 52.

⁹⁵ Srov. FRANCOUZSKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE, *O směřování katecheze v dnešní době: Národní text pro orientaci katecheze ve Francii a principy její organizace*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2008, s. 52.

požadavky lásky, sílu společenství...“⁹⁶ Mám dojem, že kardinál Policarpo při vyjadřování co znamená katecheze, uvádí prvky, které se objevují v katechezích Hnutí fokoláre, jak uvádím na jiných místech.

Uvádím příklady, jak je v dnešní době zdůrazňováno v celé církvi žití podle evangelia. Jak Písmo svaté obsahuje ten nevyčerpatelný zdroj nových impulsů pro život ve víře. Právě Hnutí fokoláre se ve svých katechezích pro dospělé i děti zaměřuje především na žití podle evangelia. Všichni členové od těch nejmenších znají evangelium a snaží se Ježíšovy myšlenky důsledně uskutečňovat ve svém životě. Se slovem Božím dělají každodenní malé i velké zkušenosti.

⁹⁶ POLICARPO J. Návrat katecheze k misijnímu poslání: situace v současné Evropě a výzva, kterou představuje misie. Dostupné na <http://katechet.cirkev.cz/prednaska-kard-policarpa-misijni-dimenze-katecheze.html>.

3 KATECHEZE DĚTÍ V Hnutí FOKOLÁRE

3.1 Základní pravidla pro práci asistentů gen

Pro asistenty vypracovalo centrum gen 3 metodický materiál. Ten vznikl z projevů Ch. Lubichové k formaci a výchově dětí a mládeže, z jejích poznámek v průběhu vytváření Pravidel větve gen 3 a na základě dotazů, které přicházely od asistentů, jak mají pracovat s gen 3, aby jim, co nejlépe předávali spiritualitu Hnutí fokoláre. Obsahuje následující části:

3.1.1 Cíl formace

- Objevení Božího plánu v každém a jeho realizace – Bůh ve svém záměru počítá s každou osobou; každý člověk je neopakovatelný, z toho vyplývá respekt k jedinečnosti každého chlapce nebo děvčete gen 3. Asistenti naslouchají Duchu svatému, aby je při formaci vedl.

- Snaha o dosažení charakteristiky, kterou Ch. Lubichová vidí pro tuto věkovou skupinu: stát se „generací svatých“ – svatost, která vychází ze žití jednoty ve společenství.

- Přispění k realizaci cíle Díla Mariina: „aby všichni byli jedno“; žít pro vytváření sjednoceného světa – otevřeností ke všem, kteří chtějí uskutečňovat „všeobecné bratrství“.

a/ Ježíš - vzor

- Ježíš je vzorem pro každého člověka.

- Napodobovat dvanáctiletého Ježíše v chrámě, když mluví s „učiteli Zákona“ – on je vzorem pro gen 3. Zvláštním příkladem pro děvčata v tomto věku je Panna Maria při zvěstování, když se zaslíbila Bohu v čistotě a pokoře, aby dala světu Ježíše.

- Stát se gen 3 je povolání – odpověď na Boží volání, které nezávisí na rodině a přináší vlastní zodpovědnost.

b/ Předávání „vlajky“

- Úkolem asistentů je předávání celého „Ideálu jednoty“ (celé spirituality Hnutí fokoláre) bez omezení, nezřetěleného; asistenti mají být rádci, „otcové a matky“. Pomáhají, aby gen 3 mohli čerpat přímo z pramene charismatu Hnutí fokoláre. Naslouchají Duchu svatému, který je vede k přípravě „půdy“, aby odhadli správný čas pro formaci.

- Asistenti respektují „princip plnosti a postupnosti“ – vzorem je dítě Ježíš, který také rostl v moudrosti a milosti. To znamená mít respekt k etapám lidského a duchovního růstu; hledat způsoby předávání spirituality, vhodné pro různé věkové skupiny. Někdy může dospělé překvapit otevřenost dětí pro Boží věci. Slova je nutné doprovázet příkladem. Přitom respektovat, že duše formuje Bůh.

c/ Zaměření na život

- Světlo a život – podle modelu Ch. Lubichové a prvních fokolarínek: Ježíš - pravý učitel – se vše staví na žití podle Božího slova. Gen 3 chápou podstatu spirituality jednoty a pravdy křesťanské víry a o tyto skutečnosti se opírá jejich formace.

- Zaměření gen 3 na žití podle evangelia a charismatu spirituality: asistenti využívají všech radostných i bolestných příležitostí k životu podle evangelia, a tak se stávají vzorem pro chlapce a děvčata, aby i oni přijali Ježíšovu evangelijní mentalitu.

- Formace, dávaná novým generacím se zakládá na zkušenosti života, do které mají být zapojeni a žít ji společně s nimi: gen 4 žijí podle „kostky lásky“ (viz příloha). Když přejdou mezi gen 3, učí se objevovat tisíce způsobů lásky, které jsou vysvětleny v evangeliu. Mezi tyto způsoby patří: plakat s plačícími, odpuštění, vytrvalost, čistota věrnosti, neposuzování, až k lásce, která dá život za přátele a miluje nepřátele, vyzývá ke vzájemnosti a jednotě. Gen 3 musí zakusit, že evangelium je živé a každé slovo v něm se dá uskutečnit.

3.1.2 Pedagogika formace gen

„Celá naše pedagogika,“ říká Ch. Lubichová: „vychází z evangelia. Snažíme se ve všech vidět Ježíše. Protože On je skrytý ve všech a ke všem se chováme, jakoby to byl Ježíš. A to je nejlepší pedagogika, protože tak se respektují osoby, které se snažíme pochopit. Láska, to znamená sloužit, sjednocovat se s druhým...“⁹⁷

- Formace se zakládá na lásce, protože ji každý potřebuje pro svůj růst. Dítě potřebuje žít v prostředí lásky, aby se mohlo dobře vyvíjet. Také adolescent musí zakoušet lásku a pochopení svého okolí při hledání své autonomie a identity. Celá formace gen se opírá o lásku.

⁹⁷ LUBICHOVÁ, Ch. Projev na Katolické Univerzitě v Lublině, Polsko, 1996. In CENTRI GEN 3 m. e f., *Elementi utili per la “formazione” dei gen 3 e delle gen 3e dei ragazzi per l’unità.* febbraio 2007 (Pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre).

- Teplo Boží lásky rodí nový život. Jde o vytvoření prostředí, kde je přítomen Bůh-Láska. Láska, která osvěcuje a hřeje, vyvolává odpověď.⁹⁸ „Mladí věří v tuto nekonečnou a nesmírnou lásku. Chápu, že musí odpovědět a naší zkušeností je, že to umí. Učí se milovat pravým způsobem, plně nadpřirozeným a hluboce lidským...“⁹⁹

- Vidět v každém gen 3 Ježíše, protože duše nemá věk. Ježíš je v nich přítomen a „roste v moudrosti a milosti“.

- Sjednocovat se – to znamená vejít do světa mladých. Potřebují povzbuzení a pochopení. Porozumět všem potřebám těchto dětí, hlavně mít pro ně dostatek času.

- Žít podle vzoru Ježíše opuštěného na kříži, který je vzorem ve sjednocování, Duch svatý dá světlo.

a/ Vztahy mezi dětmi a asistenty

- Vzájemnost – asistenti jdou do prostředí dětí, hledají je v jejich světě, účastní se jejich života. Jestliže se někdo vzdálí, nasazují fantazii lásky, aby byli s ním a dali mu možnost se svěřit. Osobní vztah může dítěti pomoci vrátit se ze „světa“. Musí cítit, že sjednocování se děje nezištně. Potřebují naslouchání a vžívání do jejich situace. Znamená to někdy „ztratit Boha pro Boha“, aby mohlo být dítě nalezeno. Umět využít i to zlé, negativní k dobrému. Oni se pak také dokážou „vyprázdnit“, sjednotí se s asistentem a on je může formovat podle spirituality, může předat svou zkušenost. Vzájemným darováním se rodí Ježíš uprostřed společenství, který obohacuje přirozenou i nadpřirozenou stránku člověka. Všichni jsou v Ježíšově škole, kde On je Učitelem.

- Odlišnost a jednotu zajišťuje vztah jednoty v Trojici. Odlišnost je základní bod pedagogického principu. Ch. Lubichová často zdůrazňovala „odstup“ (nevázat je na sebe) jako prvek pravé lásky. Měla velkou důvěru v Ježíše uprostřed společenství a v Ježíše, který je v duších dětí. Zdůrazňovala, že úkolem asistenta není „být středem“ mezi dětmi, ale být jim na blízku pokud jim hrozí nebezpečí zla. Vést je k jeho překonání. Asistent musí být aktivní, ale nesmí zaujmout místo dětí, které se formují společně. Má milovat chlapce a děvčata celým srdcem a být připraven dát za ně i svůj život, ale dává jim svobodu a posilu. Stojí vedle nich a pomáhá jim vypořádat se zlem ve světě.

⁹⁸ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f., *Elementi utili per la "formazione" dei gen 3 e delle gen 3e dei ragazzi per l'unità*. febbraio 2007 (Pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre). s. 5.

⁹⁹ LUBICHOVÁ, Ch. Projev k řeholníkům, 7. 4. 1999, in CENTRUM GEN 3 m. e f., *Elementi utili per la "formazione" dei gen 3 e delle gen 3e dei ragazzi per l'unità*. febbraio 2007 (Pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre).

b/ Ježíš opuštěný na kříži

- Asistent pomáhá při poznávání a přijímání Ježíše opuštěného na kříži Ch. Lubichová dochází k novému pochopení Ježíšova utrpení na kříži, když se cítí „opuštěný“. Ukázat pravou lásku, to znamená ukázat na Něj a nechat děti, aby ho objevili. Tuto podstatu Ježíše musí gen 3 poznávat postupně. Mladší děti Ho poznávají jako toho, který chtěl prožít všechny bolesti za nás. Proto v bolestných chvílích života nacházejí Ježíše, který jejich bolest chápe jako největší přítel. Učí se Ho vidět v trpících, které jdou potěšit, protože vědí, že to, co udělají pro bližního, dělají pro Ježíše. Starší gen 3 objevují Ježíše ve svých bolestech spojených s dospíváním. Někdy prožívají duchovní bolest z nepochopení, samoty, posměchu od spolužáků. V těchto těžkostech vidí podobu Ježíše opuštěného na kříži a volí si ho jako přítele na cestu nebo dokonce jako snoubence své duše a jejich srdce naplní nové světlo. Dítě se musí učit „ztrácet“ už od malička vlastní „já“, aby si našlo vztah k druhým. Dospívající se musí otevřít vrstevníkům, druhým lidem, aby byl schopen milovat a měl z toho radost. Všechny děti musí projít „umíráním“ pro „růst a dozrávání“. Pokud tyto kroky dělají, protože v nich vidí podobu svého přítele Ježíše trpícího na kříži, pak se každá překážka změní v odrazový můstek pro nový život.

- Růst podle evangelia: „smrt obilného zrna, přinese mnohonásobný užitek“ - umění takto milovat se odvozuje z evangelia. Žít podle evangelia se učí již gen 4. Lásku proměňuje Ježíše trpícího v Ježíše Zmrtvýchvstalého. Dospívající mládež charakterizuje nejistota, stydlivost, nízké sebevědomí, jestliže se jim pomůže, aby tyto sklony v sobě překonali z lásky k druhým, roste v nich osobnost. Pak lépe překonají svět s reklamou, módou, televizí, který jim chce určovat, jak mají žít. Dokážou pak jít proti proudu. Učí se zvládat své emoce vůči nepříjemným lidem a emoce je již tak neovládnu. Učí se ovládat svou sexualitu, respektovat vlastní tělo i tělo druhého. Asistenti pomáhají starším gen 3 ve cvičení v ovládnání sebe sama, začínání znovu bez ztráty odvahy a oni, tak získávají pravou svobodu. Konzumní společnost, která je všude kolem, nabízí mít všechno hned. Asistenti učí děti očekávání, zasloužit si věci a umění dávat. Námaha a sebezapření je posilují, aby nacházely pravou radost z umění dávat. Někdy se u gen 3 také mohou objevit pochybnosti ve víře. Jestliže tuto situaci přijmou a upřímně hledají, posílí se jejich dětská víra a přejdou k získání víry vědomé a zkoumané rozumem. Námaha a bolest jsou cestou výchovy a napomáhají ke zralosti. Proto Ch. Lubichová klade důraz na „výchovu

k sebe-záporu“ nebo také „výchovu k obtížnému“, což se stává jedním z důležitých výchovných prostředků nabízených světu pro formaci nových generací. Krizové situace jsou užitečné a napomáhají k vyžívání osobnosti, nutí k sebepřekonání. Rodiče a vychovatelé dělají chybu, jestliže dětem zlehčují nesprávným způsobem jejich úkoly a ony nejsou schopné čelit každodennímu obtížnému životu. Rostou z nich jedinci neschopní rozhodnutí, nejistí, nestálí. Při opačném postupu „výchovy k obtížnému“ rostou jedinci vyrovnaní, zralé a silné osobnosti.

c/ Ježíš mezi námi ve společenství

Kolektivní spiritualita má své nástroje: budování nového člověka v každém a Ježíše přítomného ve společenství. Cesta ke svatosti je společná, v jednotě s druhými. Formace chlapců a děvčat gen 3 je založena na jednotě a nástrojích spirituality společenství. Ty umožňují růst Ježíše ve společenství a pomáhají ke zralosti dospívajících.

- **Sdílení duše** – sdílení ve společenství pokladů vlastní duše, které formuje svědomí, klade důraz na vnitřní svět, rozšiřuje obzory; dává pochopit, rozeznat a vážit si bohatství druhých, jiných národů i kultur.

- **Sdílení zkušeností se Slovem života** – vzájemné posílení, povzbuzení k žití podle evangelia, které obsahuje: otevřenost vůči druhým, velkodušnost, citlivost pro utrpení druhých, smysl pro zodpovědnost a spravedlnost. Svědectví jsou setkáním s Ježíšem v druhém a umožňují růst v lásce, dozrívání osobnosti a pomáhají objevit jednotu mezi všemi a smysl vlastní historie.

- **Rozhovory** – jde o vztah s asistentem. Umožňuje pochopit kroky a rozhodnutí na cestě víry. Zvlášť důležité je to v dospívání, kdy zralý člověk se stává oporou mladším. Asistent umí naslouchat, chápe těžkosti. V tuto chvíli Ježíš uprostřed společenství ukazuje nové světlo na cestu. Také gen 3 hovoří s jinými dětmi a pomáhají jim najít světlo pro život.

- **Hodina pravdy** – je možné, aby k ní došlo, pokud je mezi gen opravdová vzájemná láska a gen 3 umí naslouchat Duchu svatému. Navzájem si sdělují své kladné stránky i nějaký nedostatek. To napomáhá opět k růstu osobnosti a nacházení vlastní identity. Musí se konat jen v atmosféře opravdové lásky a porozumění. V tomto prostředí mladí přijímají i kritiku a lépe se z ní poučí. V jejich je důležité zdůraznit pozitivní chování.

- **Pakt vzájemné lásky** – gen 3 si mezi sebou vysloví, že se chtějí mít rádi za všech okolností. To jim dává sílu žít podle jejich spirituality, i když jsou sami. Vědí, že mohou počítat s jednotou ostatních a rostou v lásce ke všem.

Někdy je vidět, že výchovný cíl se plní, ale pak se objeví i těžkosti, které se musí překonávat.

d/ Mariina cesta

- Život podle vzoru Panny Marie – gen 3 procházejí etapami Mariina života. *Zvěstování* – poznají spiritualitu jednoty a rozhodnou se ji žít – duchovně se v nich rodí Ježíš. *Návštěva Alžběty* – Maria jde sloužit příbuzné – gen 3 začínají konkrétně milovat druhé. Milují opravdově, obrací i dospělé, vyprávějí zkušenosti, učitelé jsou překvapeni jejich moudrostí. Ve společenství s ostatními gen 3 jsou schopni duchovně „zrodit Ježíše“ a přinést ho do světa, dostávají: světlo, radost, odvahu jít proti proudu. Naučí se budovat jednotu s ostatními gen i na dálku skrze komunikační prostředky. *Obětování Ježíše v chrámě* – postupně se dozví i o ceně, kterou je třeba zaplatit, aby se mohl budovat sjednocený svět a to je přijetí Ježíše opuštěného na kříži. *Útěk do Egypta* – druzí, třeba spolužáci si všimnou změny způsobu života a začnou se posmívat a kritizovat, staví se proti nim. V tu chvíli mohou ztráct odvahu jít dál a tady přichází na pomoc ostatní gen s asistentem a posilují na nastoupené cestě. Ch. Lubichová vyzývá všechny gen 3, aby udělali to, co první křesťané – povzbuzovali se ve svých společenstvích. *Ztráta Ježíše v chrámě* – někdy se může stát, že Ježíš se „schová“ jejich duši, potom se stává, že nemají nadšení. Mohou mít pochybnosti o svém povolání být gen. Tehdy je potřeba, aby se setkali s Ježíšem opuštěným na kříži, svěřili se mu a On jim pomůže najít nové světlo a posílí je k další cestě. Je to také impuls k novému rozhodnutí pro volbu Boha a Ideálu jednoty.

e/ Život podle formace a „barev duhy“

- Celková formace a láska jako odpověď na její potřeby – prohlubování života podle „barev duhy“: Ch. Lubichová doporučuje, aby se s gen žila každý rok jedna „barva“ - postupné prohlubování umožňuje celkovou formaci „nového“ člověka

3.1.3 Mladí získávají mladé a žijí pro velké projekty

Ve výchovném plánu nejsou mladí v Hnutí fokoláre objektem výchovy ze strany dospělých, ale subjektem, který je schopen předávat vlastní život ostatním mladým. Tato inspirace Ch. Lubichové ukazuje velikou důvěru, kterou dává chlapcům a děvčatům gen,

kteřá se rodí z toho, že v každém vidí Ježíše. Tato důvěra je formuje v celistvé a kompletní osobnosti, které jsou schopné jít ke všem mladým ve světě, aby je přiváděli k Bohu. Stávají se darem a obohacením pro celou společnost. Mezi dětmi a mladými stejného věku je vzájemná výchova v dobrém i špatném přirozená. Co k tomu navíc přináší formace v Hnutí fokoláre? To navíc je Ježíšova přítomnost ve společenství a vědomí, že Ježíš-Slovo Boží si bere „podobu“ dětí, které Ho přitahují do svého středu vzájemnou láskou. Ve společenství gen 3 se vychovávají všichni vzájemně, asistent není učitelem, protože jediným učitelem je Ježíš. Asistent předává spiritualitu jednoty, pomáhá svými zkušenostmi se žitím Božího slova. V tomto je rozdíl od ostatních výchovných působení.

Gen 3 mají dar, aby našli způsoby, jak předat Ideál jednoty ostatním dětem. Když se plánují nějaké evangelizační projekty, nerozhodují o nich asistenti, ale sami gen, kteří se svobodně ke všemu vyjadřují. Asistenti pak pomáhají při realizaci programů, čelí spolu s gen 3 případným těžkostem a pomáhají jim, aby neztratili nadšení.

a/ Cesta ve dvojici

- Gen 3 žijí pro hnutí „Děti a mladí pro jednotu“ a tím doplňují svou formaci – obě hnutí tvoří jednotu – nemohou žít bez sebe. Ch. Lubichová říká: „gen 3 a „Děti a mladí pro jednotu“ si musí pomáhat, jinak „Děti a mladí pro jednotu“ budou bez páteře anebo gen 3 budou bez rukou, jedni nemohou žít bez druhých. Pravidla pro gen 3 mluví o vzájemném doplňování. Je důležité, aby gen 3 žili pro druhé děti, protože to má pro ně velký pedagogický přínos, umožňuje jim darování se a rozvíjí se u nich smysl pro zodpovědnost.

b/ Život pro velké projekty

Děti a dospívající jsou plní ideálů a snů, proto potřebují projekty, pro které by se nadchli.

- Jedno město nestačí – projekt, ve kterém uvádějí do života to, co se naučili. Chtějí naplnit města, kde žijí, láskou, proměnit prostředí, kde se nacházejí. Dívají se kolem sebe a pomáhají chudým, potřebným a snaží se je milovat. Uvádějí do praxe evangelium a chtějí vyvolat „revoluci lásky“. Setkání s utrpením se pro ně stává silnou zkušeností a má to velkou výchovnou hodnotu i pro ty, kteří se od Boha vzdálili.

- Místní a světový rozměr - chlapci a děvčata gen 3 konají, co je třeba v jejich městě, ale zároveň sledují i to, co se děje v jiných částech světa a jejich úsilí získává světový rozměr.

- Pohled na úsvit nového světa: Učí se být nasazení pro oblasti sociální, civilní, politické, právní a v mediální. Formou her poznávají struktury a fungování reality lidského života. Až dospějí, budou se moci lépe zapojit do fungování různých institucí. Už od mládí pěstují evangelijní mentalitu a přenesou ji i do společnosti, aby se mohla proměňovat.

3.1.4 Propojení vzájemné lásky mezi generacemi

Ch. Lubichová byla inspirována myšlenkou, aby se starší generace staraly o ty mladší a tím získávaly větší zodpovědnost. Rozvíjí se duchovní otcovství a mateřství a pomáhá k dozrání vlastního povolání. Jednota mezi jednotlivými generacemi v Díle Mariině ulehčuje přechody ze společenství mladších mezi starší.

Dílo Mariino vytváří jednu rodinu, společenství, které vychovává gen3, kteří jsou jeho budoucností, proto práci s nimi považuje za nesmírně důležitou. Asistenti si mají být vědomi, že na tuto práci nejsou sami, stojí za nimi celé Dílo Mariino.

3.1.5 Základ práce asistenta

- Žít podle vzoru Ježíše opuštěného na kříži, který pomáhá udržovat společný směr a cíl, ke kterému se směřuje. Asistent Ho miluje ve své práci, protože si často uvědomuje i svou nedostatečnost a chyby, kterých se dopouští. Také prožívá bolest z odchodu některých gen. I přes odchod zůstávají dál v srdci asistenta, mají kdykoliv otevřené dveře k návratu, musí v každé chvíli cítit lásku. Největší posilou asistenta je modlitba, svěčuje gen také Marii. Často i láska ostatních gen, je může přivést zpět. Některé z dětí také může zjistit, že to není jeho povolání, i potom se s ním udržují kontakty, protože všichni lidé jsou „kandidáty k vytváření jednoty“.

3.1.6 Věkové charakteristiky

- Při formaci gen 3 se musí rozlišovat věková kategorie mladších 9-12 let a starších 13-17 let, protože jsou mezi nimi velké rozdíly. Každý asistent se přizpůsobuje skupince, kterou má před sebou. Naslouchá hlasu Ducha svatého, aby uměl každého osobně milovat a chápal, co každý jednotlivě potřebuje pro svůj duchovní růst. Opírá se o životní zkušenosti a o Ježíše přítomného ve společenství.

- Formace chlapců a děvčat gen 3 vychází ze stejného základu, ale samozřejmě se odlišuje, protože mají jinou identitu a dozrávají v jiném věku. Je třeba hledat vhodný jazyk a způsob, jak předat důležitý obsah.

- Plán, jak pracovat s gen 3 zařadila Ch. Lubichová do Pravidel pro tuto větev Díla Mariina. Asistenti mají možnost při přípravě na setkání s gen 3 využívat různých materiálů z archivu Díla Mariina – patří sem různá témata Ch. Lubichové, její odpovědi na otázky, zkušenosti prvních fokolarínek a fokolarínů.

- Každý rok se ve spolupráci s centrem gen 3 připravují programy, které nejlépe odpovídají na potřeby dětí.

Věková skupina 9-12 let

- Chlapci a děvčata v tomto věku se vyznačují jednoduchostí, čistotou, nezkažeností. Přijímají spiritualitu jednoty s radikálností a nebojí se o ní mluvit, jsou citliví na nadpřirozené věci. Chtějí něco iniciativně podnikat. Ch. Lubichová doporučila, aby se jim dával Ideál jednoty v příbězích, protože milují vše dobrodružné. Proto se při jejich formaci vychází ze skutečných příběhů, které prožila Ch. Lubichová se svými družkami na počátku Hnutí fokoláre. Pochopí, jak dobře žít spíše z příkladu a ze zkušeností.

- Formace vychází z tzv. „Teologie gen“, která obsahuje témata: „Plamínek Ducha svatého; Ctnosti a nectnosti; Příkázání; Blahoslavenství“. I pro gen 3 se považuje za základní téma: Bůh-Láska a jeho prameny. Pro jiné body spirituality jsou připravena programová témata. K některým těmto tématům jsou vytvořeny i hry a při nich se gen 3 učí uvádět do života získané postoje.

- Základem celé formace je život podle evangelia, tedy setkání s Ježíšem. Budují svůj život na Bohu-Lásce a žití podle evangelia, tak „staví svůj dům na skále“. Postupně poznávají, že žití Slova má dvě stránky – negativní (ztrácení, smrt vlastního já) a pozitivní (nacházení stonásobku). Objevují, že v žití podle evangelia, mohou nacházet pravou radost.

- Při setkáních se musí mít na paměti, že potřebují prostor pro pohyb, hry. Ve hrách a scénkách potřebují vyjádřit to, o čem se hovoří.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Srov. CENTRI GEN 3 m. e f., *Elementi utili per la "formazione" dei gen 3 e delle gen 3e dei ragazzi per l'unità*. febbraio 2007. (Pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre). s. 5-20.

3.2 Základní body katecheze Hnutí fokoláre

a/ Ježíšovo učení je vyjádřením lásky

Ježíš učil zástupy, protože mu jich bylo líto, měl s nimi soucit. Ježíš umožňuje člověku nový život. Tak se i katecheze snaží o to, aby v dětech začal žít „nový člověk“. Láska pomáhá k novému začátku

Asistenti se mají snažit předávat mladším dětem evangelium jednoduchým způsobem tak, jak to dělal Ježíš. On mluvil pro lidi jednoduše a upřímně. Vstupuje do našeho světa, do našich starostí. Používá přirovnání, která jsou člověku blízká. Ježíš učí tak, že vychází ze sebe a vstupuje do světa druhého až tak daleko, dokud nepochopí, co Ježíš sděluje. Kromě veliké lásky projevuje také trpělivost vůči nechápavým a začíná stále znovu s vysvětlováním.

b/ Mluvit k jednotlivým osobám i k zástupům

Ježíš nejen katechizuje zástupy, ale také jednotlivce. V evangeliích máme zaznamenáno několik rozhovorů s jednotlivými osobami. Je třeba, aby katecheze byla autentická, osobní. Sjednocovat se s každým.

c/ Náročnost

Díky své osobní lásce může Ježíš klást větší nároky na své posluchače. Ví, že žádá těžké věci, ví, že jde proti mentalitě doby, vyžaduje jít proti proudu. I asistenti, díky osobní lásce, mohou vyžadovat od dětí velké nasazení. Boží Slovo nelze nějak „přizpůsobovat“, otupovat jeho ostří, ale předávat ho tak, jako tehdy Ježíš.

d/ Těžké chvíle, přednostní místa nauky

Ve své pedagogice Ježíš vhodně využívá těžké chvíle pro svou nauku. Začíná právě tam, kde člověk ztrácí odvahu. Je třeba hledat správné příležitosti pro katechezi. I třeba při hádkách, nepochopení, výměně názorů.

e/ Vzor učitele

Nejlepší čas pro „pedagogiku“ je běžný život. Proto katecheze probíhá většinou na celodenních nebo vícedenních setkáních, kde se žije společně. Takové setkání má nejen „vyučovací charakter“, kdy se společně probírají různá témata pro formaci, ale také se hrají hry, společně se vaří jídlo, uklízí se, sportuje... A katecheze probíhá při všech těchto

aktivitách.

Ježíš také dává příklad: učí své učedníky modlitbě, ukazuje svou lásku k druhým - umývá nohy. Tak i při katechezi asistent dává příklad, sděluje osobní zkušenosti, jedná tak, jak by na jeho místě jednal Ježíš.

U Ježíšových učedníků se rodí touha žít jako On. Jeho výuka je založená na zkušenosti a svědectví. Ježíš učí důvěrnému a láskyplnému vztahu k Otci. Tak se mohou učedníci obracet k Bohu jako ke svému Otci. Každá katecheze by měla směřovat k uvádění do života. Není to jen nauka, ale ochota začít nový život podle evangelia.

Prvním proměněným musí být ten, kdo Slovo ohlašuje.

f/ Cena daru

Ježíšovo Slovo je plné síly, mluví k zástupům ze soucitu, a pak položí i život. Svě Slovo přirovnává k semínku hozenému do země, které musí zemřít, aby přineslo užitek. Tak i Ježíšův učedník se má darovat druhým, „umírat sám sobě“, umět čekat na to, co vzejde z jeho setby. Darování sebe dává nový život.¹⁰¹

3.3 Analýza práce asistentů s dětmi

3.3.1 Cíle empirické části

Hlavním cílem empirické části je zjistit, jakým způsobem pracují asistenti s dětmi – gen 3. Tito asistenti pracují v katechetické oblasti, i když se přímo za katechety nepovažují.

Moje průzkumová otázka zní: Pomáhají asistenti svou katechezí propojovat praktický život s křesťanskou vírou?

3.3.2 Použité metody

Ve své práci jsem použila formu kvalitativního výzkumu. Nejedná se přímo o výzkum, ale spíše o průzkum.

Jedním z hlavních úkolů kvalitativního výzkumu je zjištění, proč lidé jednají určitým způsobem a jak organizují své aktivity a interakce. Cílem je získat popis zvláštních případů. Mezi jeho nevýhody patří, že získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci nebo do jiného prostředí.¹⁰²

¹⁰¹ Srov. CIARDI, F. *Ježíšova katecheze*. Castel Gandolfo : Kongres katechetů, 2008.

¹⁰² Srov. HENDL J., *Kvalitativní výzkum*. Praha : Portál, 2005, s. 52-63.

3.3.3 Získávání dat

Pro získání dat jsem použila formu dotazníku s otevřenými otázkami. Otázek bylo osm. První tři byly informativně popisné, ostatní obsahové s hlubším významem pro interpretaci. Asistenti měli v odpovědích popsat svůj vztah k dětem a práci s nimi. Typy otázek jsem zvolila na základě uvedené teoretické části diplomové práce. V podkapitole 3.1 uvádím metodické pokyny pro práci asistentů pod názvem „Základní prvky pro ‚formaci‘ chlapců a děvčat gen 3“. Chtěla jsem zjistit, zda asistenti podle těchto metodických pokynů pracují. Volila jsem otázky nemanipulativní povahy, aby asistenti své odpovědi nemohli předjímat a odpovídali svobodně, pravdivě a nezkresleně.

Respondentům jsem dotazník zaslala přes internet a oni měli dostatek času pro jeho vyplnění. Respondenti odpověděli na otázky podle vlastního uvážení, bez konzultací se mnou.¹⁰³

Po získání dat jsem provedla jejich analýzu a vytvořila tabulky, do kterých jsem zaznamenávala odpovědi respondentů, které souvisely s daným tématem. V tabulkách jsem zformulovala kategorie, kterým jsem přiřazovala odpovědi podle určitého kódu. Tento způsob umožňuje větší přehlednost a kvalitativní data se lépe vyhodnotí. Kategorie jsem vytvořila ze získaného empirického materiálu. Kategorie znamenají určité zobecnění, které vychází z úrovně konkrétních věcných vztahů.¹⁰⁴

Potom jsem provedla vyhodnocení každé tabulky. Prováděla jsem ho pomocí **obsahové analýzy**. Tuto formu analýzy jsem použila, protože jsem chtěla rozkrýt vlastnosti textu s ohledem na položenou otázku. Tato analýza přeměňuje kvalitativní data do kvantitativní podoby, aby se s nimi dalo lépe pracovat. Může se proto stát, že závěrečné shrnutí se zjednoduší, ale přesto výsledek je zajímavý.¹⁰⁵ Výsledkem mé analýzy je vytvoření určitého popisu opakujících se témat.

Na závěr jsem provedla celkové zhodnocení provedeného průzkumu podle kategorií v jednotlivých tabulkách.

¹⁰³ Srov. tamtéž, s. 188.

¹⁰⁴ Srov. tamtéž, s. 207-219.

¹⁰⁵ Srov. tamtéž, s. 360-361.

3.3.4 Popis zkoumaného vzorku

Tyto respondenty jsem zvolila pro svůj průzkum proto, že je mohu propojit se svojí průzkumovou otázkou. Po sběru dat jsem zjistila, že tito lidé dobře prezentují uvažovaný jev a že jejich odpovědi mohu dále zpracovat.¹⁰⁶ Při výběru respondentů jsem se snažila pokrýt hlavní oblasti České republiky, kde Hnutí fokoláre má své členy. Pro získání dat jsem provedla průzkum mezi 10 asistenty. Zvolila jsem ty, kteří s věkovou skupinou, na kterou je zaměřena moje práce, pracují nebo pracovali dříve, protože těchto asistentů je u nás jen omezený počet. Většinou se práci s dětmi věnují už několik let. Vybrala jsem také jednoho respondenta, který se dětmi zabývá kratší dobu, aby byl vzorek objektivnější. Tito asistenti pracují s dětmi na několika místech České republiky. Asistenti mají většinou teologické vzdělání, které získávají ve své formační škole.

Tabulka uvádí přehled zkoumaného vzorku.

Číslo asistenta	Pohlaví	Věk	Oblast v ČR	Praxe	Věk dětí
1.	žena	40	Jižní Čechy	10	9-18
2.	žena	40	Dříve Slovensko, nyní Brno a okolí	15	5-12
3.	muž	48	Praha + střední Čechy	20	5-30
4.	muž	55	dříve Brno, Praha + střední Čechy	29	6-18
5.	žena	34	Praha + střední Čechy	15	9-13
6.	žena	33	Praha + střední Čechy	3	14-18
7.	žena	55	střední Morava	17	4-18
8.	žena	34	dříve Brno, pak výchovní Čechy	12	4-11
9.	žena	37	Brno a okolí	12	9-18
10.	žena	33	Praha + střední Čechy	9	9-18

¹⁰⁶ Srov. tamtéž. s. 150-151.

3.3.5 Kvalitativní analýza propojení praktického života s křesťanskou vírou

V prvních třech odpovědích informativního charakteru jsem se dozvěděla, že respondenti pracují nebo pracovali s dětmi od 9 do 18 let. Většinou se této činnosti věnují už několik let. Téměř všichni odpověděli, že pracují podle metodických pokynů z centra gen 3 Hnutí fokoláre.

Pro dalších pět otázek jsem vytvořila tabulky, do kterých jsem zaznamenala odpovědi podle určitého kódu. Tabulky jsou obsahem přílohy č. 2.

První vyhodnocovaná otázka (č. 4) zněla: *Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?*

Asistenti pokládají jako důležité při katechezi v České republice výchovné katechetické cíle: budování vztahu k Bohu, odpověď na Boží lásku, upevnění a prožívání víry. Dále je pro ně důležité předávání spirituality jednoty. Někteří uvedli také specifikum nevěřícího prostředí, ve kterém se děti nacházejí, někdo dal důraz na propojení praktického života s vírou, takže se toto propojení, na které jsem se ptala svou výzkumnou otázkou, objevilo již ve formulaci cílů katechetické práce. Také se objevily obecné výchovné cíle, jako respekt k fázím života, dozrání v osobnost a nabídka dobrého životního stylu.

Druhá hodnocená otázka (č. 5) zněla: *Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?*

Většina asistentů odpověděla na tuto otázku, že se snaží s dětmi o přátelský vztah založený na lásce, bratrství, partnerství. Z odpovědí také vyplývá, že vztahy jsou založeny na životě podle spirituality jednoty v tom, jak asistenti uvádějí do praxe jednotlivé body spirituality a řídí se metodickými pokyny, které dostávají z „centra gen“. Důraz kladou na vzájemnou lásku, budování jednoty a Ježíšovu přítomnost uprostřed společenství. V jedné odpovědi se hovořilo o modlitbě za děti a v jiné o pomoci a ochraně.

Třetí hodnocená otázka (č. 6) zněla: *V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?*

Odpovědi na tuto otázku byly velmi podobné a téměř všichni asistenti se shodli na tom, jakým způsobem uvádí evangelium do praxe. Z mého průzkumu je jasné, že na tento bod spirituality jednoty kladou největší důraz. Základem setkání je seznámení se Slovem života a jeho konkrétní uskutečňování v životě. Dále je zdůrazněno propojení

praktického života s vírou při vzájemném sdílení osobních zkušeností se Slovem života. Zajímavá byla odpověď, že se snaží o přiblížení Slova života formou hry.

Čtvrtá hodnocená otázka (č. 7) zněla: *Co byste řekl(a) k tematizaci negativních stránek života v katechezi?*

Někteří asistenti ve svých odpovědích uvedli, že se snaží o negativních stránkách lidského života s dětmi hovořit a pomáhají jim, aby dokázaly přijímat těžkosti života. Soustřeďují se na pomoc při přijímání bolesti a odůvodnění jejího smyslu. Asi polovina jich uvedla, že bolesti a utrpení života spojují s utrpení Ježíše opuštěného na kříži, což je jeden bod spirituality jednoty. Tito usilují o to, aby naučili děti přijímat bolest jako Ježíš a mít ho v těchto chvílích jako přítele. Někteří asistenti, uvedli, že jde o ztráty v životě „umírání sám sobě“ a začínání znovu. Někdo také uvedl, že chápe tuto otázku jako reakci na zlo ve vztahu k odpuštění. Někdo vybízí děti i k lásce k nepřítelům jako to udělal Ježíš.

Poslední hodnocená otázka (č. 8) zněla: *Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?*

Základní body spirituality většina asistentů spojuje se svou katechezí a to buď uskutečňováním ve svém životě, nebo je s dětmi konkrétně probírají. Asistenti uváděli body spirituality obecně, někteří konkrétně. V konkrétních odpovědích se vícekrát objevil bod spirituality: Bůh-Láska, Ježíš uprostřed společenství, vzájemná láska, jednota a plnění vůle Boží. Někdo také zdůraznil vztah s Pannou Marií nebo Duchem svatým.

3.3.6 Závěr průzkumu

Odpovědi asistentů jsem zpracovala do jednotlivých kategorií, z nichž vyplývá závěr. Asistenti odpovídali různým způsobem podle toho, co pokládají za důležité, také v závislosti na jejich osobnosti, hloubce duchovního života a zakotvení ve spiritualitě jednoty.

Podařilo se mi najít společné body propojení katecheze v Hnutí fokoláre s běžným životem katechizovaných dětí, a to zejména prostřednictvím odpovědí, které lze rozdělit do následujících kategorií: Ve formulaci cílů katecheze v Hnutí fokoláre kategorie „propojení běžného života s životem z víry“. Ve formulacích vyjadřujících uvádění evangelia do katecheze kategorie „aplikace slova života v praxi“, „sdílení zkušeností o praxi žití slova života“ a „praxe slova života“. V otázce přiblížování negativních stránek života se objevily tyto formulace zejména v kategorii „spiritualita“, v níž šlo převážně

o přiblížení bodu spirituality souvisící s Ježíšem opuštěným na kříži. Ostatní kategorie („vztah k bolesti“, „ztráty“, „odpuštění“, „láska k nepřátelům“) ukazují na vysoké nároky na přijetí negativních stránek v běžném životě v souvislosti s obecnými křesťanskými ideály. V souvislosti základních bodů hnutí a katecheze se v aplikaci na životní praxi dětí objevily kategorie „zdůraznění způsobu vlastního života asistenta“ a „společná praxe s dětmi“. Ostatní kategorie vymezovaly v této otázce spíše obecně nebo konkrétně odvolávku na body spirituality hnutí.

I když asistenti většinou nemají katechetické vzdělání, a přesto vytvářejí pro katechezi vhodné prostředí, které se odehrává uprostřed spirituality jednoty, a splňují některé požadavky týkající se katecheze. Mezi tyto požadavky hlavně patří: prohlubování a růst víry dětí, vytváření osobního vztahu k Bohu a život podle evangelia v běžném životě, jak mu učí Ježíš. Najít tyto formulace bylo možné pod kategoriemi „obecné katechetické cíle“, kde je kladen důraz na posílení víry dětí, jejich odpověď na Boží lásku a na plnění Boží vůle s každým člověkem. V kategorii „body spirituality konkrétně“ je upřednostňováno prostředí, ve kterém katecheze probíhá – jednota, vzájemná láska, Ježíš uprostřed společenství, vidět v druhých Ježíše. V otázce týkající se uvádění evangelia do katecheze se objevuje zdůraznění jedné konkrétní věty z evangelia a jeho uvádění do běžného života, a pak následné sdílení zkušeností. V otázce o negativních stránkách života byly v kategorii „odpuštění“ a „spiritualita“ formulovány nároky na odpuštění a lásku ke všem, včetně nepřátel v propojení s láskou k Ježíši opuštěnému na kříži. V otázce týkající se vztahu katecheze a spirituality v kategorii „body spirituality“ se propojuje upevňování a růst víry v návaznosti na základní prvky spirituality jednoty.

Z toho, že se uvedené kategorie odpovědí v průzkumu skutečně vyskytly, lze tedy usoudit na to, že při práci s dětmi jejich asistenti v rámci Hnutí fokoláre usilují o propojení života z víry s běžným životem nejenom v rámci vlastní spirituality hnutí, ale že otevírají dětem tento vztah i v rámci obecné křesťanské spirituality a v návaznosti na katecheticky obecně kladené cíle.

3.4 Didaktické materiály

3.4.1 *Mariina škola*

Je základem celé formace gen 3. Obsahuje různé didaktické a katechetické materiály. Obsahem katechezí je rozšíření znalostí katolické nauky. „Centrum gen 3“ vydává materiály pro tuto „školu“. Ke každému tématu je k dispozici brožura – učebnice pro asistenty a pracovní sešit pro gen 3. Pro studium Mariánské školy je vždy dobré najít odborníka – absolventa teologie, která témata přednáší. Asistentům pomáhají jako odborníci členové jiných větví Hnutí fokoláre. Často se toto studium uskutečňuje v rámci mezinárodních kongresů, formačních škol a společných prázdnin. Po společném studiu, které je někdy vedeno formou her a různých interaktivních metod, následuje „zkouška“. Během ní se ve skupině ověří nabyté znalosti a gen 3 dostanou „potvrzení“, že dané téma absolvovali.

Témata „Mariánské školy gen 3“ jsou:

Ježíš nám mluví o Otci a zjevuje nám ho jako Lásku, Bůh je sám v sobě láskou: Nejsvětější Trojice, Bible, Bůh Lásky tvoří vesmír a člověka, Kdo je člověk, Člověk tváří v tvář svým volbám, Evangelia, Ježíš a jeho doba, Ježíš pravý člověk a pravý Bůh, Dílo, které Ježíš vytvořil, Skutky apoštolské a listy, Církev, Svátosti, Poslední věci, Maria, Náš život.

Katecheze jsou předkládány specifickým způsobem vytvořeným v Hnutí fokoláre na základě jeho pedagogiky.¹⁰⁷

3.4.2 *Slovo života*

Slovo života je úryvek, zpravidla jedna věta z evangelia, podle které se členové Hnutí fokoláre, včetně dětí snaží žít po celý jeden měsíc. Komentář k těmto úryvkům psala Chiara Lubichová. Po její smrti se používají starší komentáře od ní. Děti a mladí mají své SŽ na měsíc a komentář k němu je přizpůsoben věku. Většinou jsou na něm obrázky a nějaká zkušenost dětí. (Viz. Příloha č. 3a)

¹⁰⁷ CENTRI GEN 3 m. e f., Scuola Mariana.

3.4.3 Kostka lásky

„Kostka lásky“ patří mezi didaktické pomůcky, které používají asistenti pro děti gen 4 ve věku 4–8 let. Na této kostce děti najdou nápisy, koho a jakým způsobem mají milovat. Jsou to v podstatě krátké věty z evangelia, kdy Ježíš vybízí své následovníky k lásce. Kostka má barevné provedení. (Viz. Příloha č. 3b).

Děti ji používají každý den. Ráno si hodí kostkou, a pokud umí číst, sami si přečtou, co jim Ježíš dnes radí. Menším dětem to přečtou rodiče, kteří se potom s dětmi zapojují do rozdávání lásky. Večer se děti zamýšlejí, jak se jim povedlo žít podle „kostky lásky“.

Když gen 4 vyrostou a přecházejí mezi mladší gen 3, rády ještě nějakou dobu „kostku lásky“ používají, dokud je neosloví něco jiného.

3.4.4 Znaménka

Podobnou didaktickou pomůckou jako „kostka lásky“ je „kostka s matematickými znaménky“, kterou používají gen 3, aby naplnili město, kde žijí láskou. Projektu říkají: „Město barev“, aby dali městu barvu, musejí dobře počítat. Pomáhají jim v tom matematická znaménka, kterým rozumí všichni na celém světě. Používají kostku, na které jsou znaménka „PLUS“, „MÍNUS“, „DĚLENO“, „PROCENTO“, „ROVNÍTKO“ a „KRÁT“. Pro tento projekt vymysleli gen z ČR heslo: „Každé naše gesto, změni naše město“. Jako návod slouží Ježíšova věta z evangelia: „Dělej druhým to, co chceš, aby oni dělali tobě.“ (tzv. Zlaté pravidlo vyskytující se i v jiných náboženstvích). Žitím této jediné věty by se svět mohl úplně změnit.

Prvním je znaménko „PLUS“ - spojit své síly. Děti spojují své síly s přáteli, se kterými sdílí stejné ideály, slibují si vzájemnou a trvalou lásku. Pak se rozhlížíjí kolem sebe, zkoumají své město. Najdou místo, kde mohou pomoci: dětský domov, domov důchodců, domov pro postižené děti... a tam pak rozdávají svou lásku konkrétní pomocí.

Druhým matematickým znaménkem je „DĚLENO“- rozdělit se s druhými. Děti se snaží dělit se druhými nejen o to, co mají, ale také o to, co jsou. Chtějí plakat s plačícími a radovat se s radujícími bez přestání.

Třetím znaménkem je „MÍNUS“- at' nezůstane nikdo sám. Mínus vyjadřuje bolest druhých. Civilizace lásky potřebuje ty, kteří umějí dávat. Děti vyhledávají chudé, osamocené a na okraji společnosti. Často za nimi chodí a má-li někdo hlad, dávají mu jíst;

nemá-li oblečení, dají mu šaty. Dávají nejen plnou náruč věcí, ale také čas, pozdrav, pozornost, naslouchání a především úsměv.

Dalším znamenkem je „KRÁT“ - znásobení lásky. Děti si uvědomují, že mají rozšířit svůj pohled na všechny. Každý kdo kolem nich projde bohatý nebo chudý, pěkný nebo ošklivý, schopný nebo neschopný, člověk jiného náboženství – každý je bližní, kterému mají prokázat lásku. Učí se objevovat bohatství, které v sobě lidé nosí, rozmlouvají s nimi a hledají, co je spojuje. Věří, že je ostatní budou následovat.

Znaménko „PROCENTO“ - stonásobek. Není vždy snadné milovat. Děti se snaží odpouštět tomu, kdo nechápe jejich snahy nebo se jim vysmívá. Každý chce udělat co nejlépe svoji část a ostatní ponechávají s velkou důvěrou Bohu, aby se On postaral. Dělají svou malou část a Bůh vykoná zbytek.

Posledním znamenkem je „ROVNÍTKO“ - všeobecné bratrství. Pokud je Bůh s dětmi, jedno město nestačí. Zaměřují se na všeobecné bratrství, na sjednocený svět. Aby došly k cíli, potřebují každého mladého. Každý den se snaží vydat ze sebe maximum, aby nemuseli litovat, že milovali málo. (Viz. Příloha č. 3c).¹⁰⁸

3.4.2 Hry

Hry patří mezi nedílnou součást práce s dětmi v Hnutí fokoláre. Asistenti používají mnoho klasických her, které dětem slouží jednak k tomu, aby se učily brát ohled na druhé a také formou her a zážitků poznávají spiritualitu jednoty a její základní body a cíle.

Asistenti se řídí podle Desatera pro ideální hru, které dětem vysvětlují a snaží se o jejich dodržování. (Toto „Desatero“ uvedl jeden z asistentů ve svém dotazníku (viz. Příloha č. 1+ kartička příloha č. 3d).

3.5 Různé aktivity

Gen žijí pro sjednocený svět. Vytvářejí kolem sebe skupinky chlapců a děvčat z nejrůznějších národů a různého přesvědčení, kteří chtějí budovat „civilizaci lásky“. K šíření Ideálu jednoty mezi dětmi a mladými byla zřízena internetová stránka. (Viz. Příloha č. 3e).¹⁰⁹

¹⁰⁸ www.run4unity.net.

¹⁰⁹ <http://www.teens4unity.net>.

3.5.1 Silní bez násilí

Projekt hudební skupiny Gen Rosso, která při svých vystoupeních s muzikálem Street light, pracuje s dětmi a mladými. Děti a mladí se podílejí na muzikálu, pracují s členy skupiny Gen Rosso. Ti je učí, jak žít mezi sebou "ideál jednoty". Tato mezinárodní skupina spolupracovala na tomto projektu se školou Na Gajdošově ulici v Brně. A o prázdninách uskutečnila několika denní setkání s dětmi a mladými lidmi v Letovicích. Tohoto projektu se zúčastnili děti a mladí z České republiky, Maďarska, Německa, Polska a Rumunska. Na konci projektu byl uveden muzikál Street light. (Viz. Příloha č. 3f).¹¹⁰

3.5.2 Run4unity

Je to štafeta míru, bratrství a solidarity, kterou pořádají mladí z Hnutí fokoláre. Tuto štafetu nesli ve své zemi nebo městě a symbolicky ji předávali z jednoho časového pásma do druhého. Vykonal symbolickou cestu kolem světa.

V roce 2005 se uskutečnila první celosvětová štafeta. Zapojilo se do ní víc než sto tisíc mladých z osmdesáti devíti různých zemí, nejrůznějších národností, kultur a náboženství. Součástí akce Run4unity byli sportovní akce. Navštívili mnoho významných představitelů politického i náboženského života a seznámili je se svým poselstvím. V naší republice toto poselství vysílalo Radio Proglas v přímém přenosu. V mnoha zemích se běžela štafeta, jejíž účastníci běželi místy, kde panuje nepokoj, a lidé musí čelit násilím, kde se válčí. Jejich snahou bylo ukázat touhu mladých po míru na celém světě. V květnu 2008 se uskutečnila druhá podobná štafeta. Vyvrcholením programu bylo internetové a satelitní spojení z Říma, kde se sešli dva tisíce mladých z celého světa. Akce byla uspořádána i v ČR a to v Praze a Brně. (Viz. Příloha č. 3g).¹¹¹

3.5.3 School-mates

Další iniciativa dětí z Hnutí fokoláre, která směřuje ze školních lavic do celého světa. Tuto iniciativu, která spojuje celý svět mladých, nabízejí svým spolužákům. Cílem je rozvíjení univerzálního bratrství dětí pocházejících z nejrůznějších kultur.

Skrze webové stránky mohou vytvořit děti z různých zemí spojení mezi třídami nebo skupinami vzájemně se poznávat, obohacovat se o různosti kultur, jazyků a tradic.

¹¹⁰ www.silnibeznasili.cz.

¹¹¹ www.run4unity.net.

Součástí této iniciativy je také pomoc dětem v rozvojových zemích, aby mohly chodit do školy. Každý z účastníků projektu se zaváže poskytnout Euro měsíčně pro tyto děti. Tak se zajistí stipendium pro jednoho žáka na dobu jednoho roku. Jestliže se vybere peněz víc, poskytne se stipendium více dětem. Tyto prostředky, jsou poskytovány konkrétním dětem, které jsou podchyceny v centru gen. Podobný projekt už mezi gen probíhá pod názvem „Boomerang“ (láska, která jde a vrátí se). Zde gen poskytují peníze nejen na studium, ale i na léčení a na jiné potřeby konkrétních dětí ve světě.¹¹²

3.6 Zkušenost

Kemp se změnil (vypráví Monika)

Loni jsme s Danielou strávily báječné prázdniny při stanování s našimi rodinami ... Letos jsme se znovu setkaly ve stejném kempu. Ale něco se změnilo, Daniela je jiná než vloni, nerozumím jí. Má letos jiné kamarády, mně se ani nepodívá do očí. Myslí jen na kluky a chová se hrozně. Měla bych pro ni něco udělat. Večer jsem přemýšlela o tom, co mám dál dělat. Nemohu se přece chovat jako ona, aby se mnou mluvila. Ráno je Daniela opět s novými kamarády, připadá mně, že všichni mluví hloupě. Mrzí mě to, ale to mě nesmí odradit. Teď je důležité, abych ji milovala jako předtím a o další se už postará Ježíš.

Viděla jsem, že v kempu je hodně dětí, které nemají, co dělat. Řekla jsem o tom své sestře Bětce a ta mně dala za pravdu. Navrhla jsem, že bychom pro ně mohly něco vymyslet. Bětka připravila pro děti hru, aby byly spokojenější. Šla jsem za menšími dětmi a zeptala se jich na jména. Začala jsem si s nimi hrát na vláček. Dětem se naše hry moc líbily. Kolem našeho stanu se kupilo stále víc dětí a hry byly pořád hezčí. Všichni se dobře bavili. Když jsme si dohráli, sedli jsme si a já jsem dětem vyprávěla o Ježíši. Děti to velmi zajímalo a ptaly se na podrobnosti o Ježíšově narození a životě. Lidé, kteří chodili kolem, se s překvapením zastavovali. Určitě je přitahovala vřelost lásky mezi námi. Pak odcházeli a na jejich tvářích byla vidět radost. Jednoho dne přišla i Daniela a ptala se, jestli by se mohla k nám přidat. Radostně jsem souhlasila. Od té chvíle nám pomáhala, hrála si s dětmi a tato nová zkušenost se jí moc líbila. Atmosféra mezi námi se pomalu začala měnit. Díky dětem se k sobě začali chovat pěkně i dospělí. V den odjezdu byli všichni smutní, že se musí rozloučit. S Bětkou jsme si uvědomily, že bez Ježíše bychom nic takového nedokázaly.¹¹³

¹¹² www.school-mates.org.

¹¹³ *Moji přátelé vyprávějí 2...* Praha : Nové město, 2000, s. 10.

ZÁVĚR

Na počátku diplomové práce jsem si položila otázku, zda katecheze dětí v Hnutí fokoláre pomáhá propojovat křesťanskou víru s praktickým životem.

Shromáždila jsem materiály o Hnutí fokoláre a o jeho katechezích. Vzhledem k důležitosti společenského a celocírkevního kontextu, ve kterém se katecheze dětí v tomto hnutí odehrává, jsem shromáždila materiály o současné pastorační situaci v České republice a o obecně o katechezi.

Po prostudování materiálů z Hnutí fokoláre konstatuji, že body i aspekty spirituality směřují především k propojování víry a praktického života jak pro dospělé, tak pro děti.

Podkladem pro tento závěr jsou odpovědi asistentů, kteří kladou důraz na uskutečňování konkrétních vět z evangelia v běžném životě a získávání zkušeností z života podle víry. Jako příklad této praxe uvádím v práci zkušenosti s tímto způsobem života samotných dětí. (Jednu uvádím přímo v diplomové práci, další jako přílohu.)

V práci jsem představila i rozmanité materiály, které asistenti používají pro práci s dětmi mladšího a staršího školního věku, které jsou vhodné pro tuto věkovou kategorii a odpovídají moderním katechetickým metodám. Využívají například komunikační prostředky k blízkému kontaktu. Materiály považují za nápadité, ale zároveň za odpovídající církevnímu učení. Hnutí fokoláre velmi dbá na to, aby se jeho katecheze a evangelizace konala v jednotě s Církví.

Děti za pomoci asistentů uskutečňují „ideál sjednoceného světa“. Přípravují společně různé programy pro své kamarády a spolužáky a usilují tak o „novou evangelizaci“. Svoji víru v Boha a křesťanské hodnoty přinášejí do nevěřícího prostředí.

Mezi českými věřícími se někdy objevují názory, že Hnutí fokoláre je uzavřené, má vlastní jazyk, složitou strukturu... Nechci s těmito názory v závěru své práce polemizovat. Chci pouze poukázat na to, že v práci s dětmi mladšího a staršího školního věku toto hnutí propojuje křesťanskou víru s každodenním životem a dělá to ve vazbě na obecné katechizační úsilí církve. Doufám, že moje práce k takové argumentaci přispěla.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

1. Text Bible

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Český ekumenický překlad. Praha : Česká biblická společnost, 1995. ISBN 80-85810-08-5.

2. Dokumenty magisteria

Druhý vatikánský sněm. Dokumenty. Řím : Křesťanská akademie, 1983. ISBN neuvedeno. (Z této knihy jsou v diplomové práci citovány jednotlivé dokumenty).

Katechismus katolické církve, Praha : Zvon, 1995. ISBN 80-7113-132-6.

KONGREGACE PRO KLÉRUS, *Všeobecné katechetické direktorium,* čl. 21. Praha : Sekretariát ČBK, 1994. ISBN neuvedeno.

3. Ostatní literatura

AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev? :teologie obnovy místní církve v Čechách a na Moravě její základní pastorační postoje a orientace pro třetí tisíciletí.* Velehrad : Refungium Velehrad-Roma, 1999. ISBN 80-86045-38-2.

AMBROS, P. *Setkávejte se a nechte se poslat: Kde se nacházíme? Co máme dělat? Jakou budoucnost připravujeme: nad úkoly a vyhlídkami Plenárního sněmu Katolické církve ČR.* Velehrad : Refungium Velehrad-Roma, 2004. ISBN 80-86715-30-2.

CERINI, M. *Bůh-Láska ve zkušenosti a pojetí Chiary Lubichové,* Praha : Nové město, 1993. ISBN 80-901542-2-0.

DALLAPICCOLA, N., FONDI, E. M. *Spiritualita a duch modlitby.* Praha : Nové město, 2008. ISBN 80-86146-50-2.

DALLAPICCOLA, N., FONDI, E. M. *Modlit se jako andělé – myšlenky a podněty ze spisů Chiary Lubichové.* (Pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre). Bratislava-Praha : Nové město, 1991. ISBN neuvedeno.

DŘÍMAL, L., ALBERICH, E. *Katechetika.* Praha : Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6.

FOGASSY, J. *Průručka katechétu.* Komisia pre katechizáciu a školstvo KBS, 2009. ISBN: 978-80-970100-5-8.

- KAŠNÝ, J. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě: Závěrečný dokument Plenárního sněmu Katolické církve v ČR*, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 978-80-7195-162-9.
- KELLER, J. *Teorie modernizace*, Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2007. 978-80-86429-66-3.
- LUBICHOVÁ, CH. *Cesta ke společenství*. Praha: Nové město, 2005. ISBN 80-86146-47-2.
- LUBICHOVÁ, CH. *Meditace*. Bratislava : Nové město, 1991. ISBN 80-85487-00-4.
- LUBICHOVÁ, CH. *Výkřik. Ježíš ukřižovaný a opuštěný v dějinách a životě Hnutí fokoláre od jeho zrodu v roce 1943 až ke vstupu do třetího tisíciletí*. Praha : Nové město, 2001. ISBN 80-86146-31-6.
- Moji přátelé vyprávějí 2...*, Praha : Nové město, 2000. ISBN: 80-86146-06-5.
- MUCHOVÁ, L. *Bůh je jako mrakodrap.: o rozvíjení dětského Božího obrazu*. Olomouc : Maticе cyrilometodějská, 1998. ISBN nevedeno.
- FRANCOUZSKÁ BISKUPSKÁ KOFERENCE, přeložil KOLÁŘ, P. *O směřování katecheze v dnešní době. národní text pro orientaci katecheze ve Francii a principy její organizace*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISN 978-80-7195-221-3.
- OPATRNÝ A., *Cesty pastorače v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství. 2006. ISBN 80-7192-930-1.
- OPATRÝ, A. *Pastorační situace u nás*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1996. ISBN 80-7192-092-4.
- Regolamento della branca delle gen 3*. Roma : Città Nuova, 2009. ISBN nevedeno.
- SPOUSTA, J. a kol. *Náboženství v době společenských změn*, Brno : Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2251-5.
- WANKE, J. *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7192-898-4.
- WANKE, J. *Postavit světlo na svíce*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2005. ISBN 80-7192-802-x.
- Základné stanovy Mariinho diela (Hnutia fokoláre.)* (Pre vnútornú potrebu Hnutia fokoláre). Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2009. ISBN nevedeno.

4. Časopisy

ALBERICH, E. Rozhovor s prezidentem Asociace katechetů. *Cesty katecheze*, 2009, roč. I., č. 1.

FOSSION, A. Perspektivy katecheze v pluralitní společnosti (Zamyšlení nad pěti oblastmi otevřenými pro katechezi – 2. Část. *Cesty katecheze*, 200. roč. I., č. 3.

OPATRŇÝ, A. Boží slovo v katechetické práci. *Cesty katecheze*, 2009. roč. I, č. 2, s. 9-10.

VÁVRA, M. Postavení církví (nejen) v české společnosti. *Cesty katecheze*, 2010, roč. II, č. 1.

KASPER, W. Nová evangelizace (Resumé z vystoupení kardinála Waltera Kaspera). *Cesty katecheze*, 2009. roč. I. č. 3.

5. Nепublikované texty (pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre)

Všechny texty použity s laskavým svolením delegátky Hnutí fokoláre v ČR Marie Koukolové.

CIARDI, F. *Ježíšova katecheze*, Castel Gandolfo : Kongres katechetů, 2008. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre v ČR).

CENTRI GEN 3 m. e f., *Elementi utili per la "formazione" dei gen 3 e delle gen 3e dei ragazzi per l'unità*. febbraio 2007. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre v ČR).

CENTRI GEN 3 m. e f., *Formule gen 3*. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre v ČR).

CENTRI GEN 3 m. e f., *Schuola Mariana*. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre v ČR).

LUBICHOVÁ, CH. *Odpovědi na otázky při setkání interních členů Hnutí fokoláre v České republice*. Praha : 30. 4. 2001. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre v ČR).

LUBICHOVÁ, CH. *Projev při slavnostním předání doktorátu honoris causa z pedagogiky*. Washington : Americká katolická univerzita dne 10. 11. 2000. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláre v ČR).

NAKASE, V. „*Laudatio*“ při slavnostním předání doktorátu honoris causa z pedagogiky Chiaře Lubichové. Washington : Americká katolická univerzita dne 10.11.2000. (Z italštiny přeloženo pro vnitřní potřebu Hnutí fokoláře v ČR).

6. Internetové odkazy

DŘÍMAL, L. Fundamentální katechetika I. In *Vzdělávací portál UPOL*. Olomouc : UPOL, 2009. Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého © 2006 - 2010. Všechna práva vyhrazena Dostupné na https://www.portalcmtf.upol.cz/index_dt.php.

LUŽNÝ, D., NAVRÁTILOVÁ, J. *Náboženství a sekularizace v České republice*. , Brno : Ústav religionistiky FF MU. Dostupné na <http://snem.cirkev.cz/download/Luzny.htm>.

POLICARPO J. Návrat katecheze k misijnímu poslání: situace v současné Evropě a výzva, kterou představuje misie. Dostupné na <http://katechet.cirkev.cz/prednaska-kard-policarpa-misijni-dimenze-katecheze.html>.

www.run4unity.net.

www.school-mates.org.

www.silnibeznasili.cz.

<http://www.teens4unity.net>.

PŘÍLOHY

1) Odpovědi asistentů

Asistent 1

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- Asi 10 let.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- S děvčaty ve věku 9 -16 let, s mládeží 14 – 18 let.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Ano, podle témat určených dívkám ve věku 9 – 16 let, pod názvem „Nová generace 3“ - body spirituality Díla Mariina, modlitba apod.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Podle mého názoru je úkolem katecheze společné žití spirituality Hnutí fokoláre. (Kód č. 6 - body spirituality – obecně). Děti i mládež si vzájemně předávají své zkušenosti s Bohem. I když jsou často jako praktikující křesťané ve škole a mezi svými kamarády sami. (Kód. č. 4 - specifikum nevěřícího prostředí) Ve společenství, které vytvářejí, poznávají, že nejsou v českém prostředí sami, což jim dodá odvalu. Ve společenství vytvářejí vzájemnou jednotu a zažívají skutečnost přítomnosti Ježíše mezi nimi. (Kód. č. 7 - body spirituality konkrétně – jednota a Ježíš uprostřed společenství).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- V dětech se snažím vidět vždy to pozitivní, pomáhám jim překlenout dobu dospívání. (Kód č. 1 - obecná výchovná pomoc) a hledání vlastního vztahu k Bohu. (Kód č. 6 - pomoc na cestě k Bohu). Každý je pro mne kandidátem jednoty. (Kód č. 8 - praxe spirituality hnutí). Modlím se za ně. (Kód č. 7 – modlitba).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- V Hnutí fokoláre se každý měsíc čte jedna věta z evangelia s komentářem, který je určen pro tuto věkovou kategorii. Společně si toto „Slovo života“ přečteme a pak se ho snažíme celý měsíc uvádět do života. Na dalším setkání si pak vyprávíme zkušenosti, jak se nám to dařilo, či nedařilo. (Kód č. 1, 2, 3 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Žádné téma by nemělo být „tabu“, ale ke každému dítěti by se mělo přistupovat citlivě, podle jeho osobní zralosti. Každý se může ve svém životě setkat s nejrůznějšími situacemi, a proto se snažím vytvářet mezi námi takový vztah, aby měla všechna děvčata důvěru a mohla se kdykoliv se vším svěřit. (Kód č. 7 - negativní stránky života nevymezeny).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Základní body Hnutí fokoláre jako je „Jednota“, „Milovat jako první“, „Milovat všechny“, „odpouštět“ atd. se snažím ve svém životě neustále. (Kód č. 5body spirituality konkrétně). Takže se samozřejmě promítají i do mé katecheze a velmi mi to při katechezi pomáhá. (Kód č. 2 - zdůrazněný způsob: vztah mezi vlastní praxí spirituality hnutí a katechetickým úsilím).

Asistent 2

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- Asi 15 let, nejprve na Slovensku, nyní na Moravě.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- S děvčaty ve věku 5 – 12 let.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Ano, na základě spirituality Hnutí fokoláre a na základě formačních bodů hnutí pro tuto věkovou skupinu.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Úlohou katecheze jako takové je podle mě pomoci dítěti, mladému člověku vyrůst a dozrát v plnohodnotnou osobnost (Kód č. 2 - obecné výchovné cíle) - dítě Boží. Být Jeho obrazem, vycházejíc z nekonečné Boží lásky. (Kód č. 3 - obecné katechetické cíle). Tato Boží láska má postupně pronikat i do našeho každodenního konání, má prostoupit každý náš vztah a vést k tomu, abychom se všichni považovali za bratry – děti jediného Otce. (Kód č. 7 – konkrétní bod spirituality – jednota).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Snažím se o vztah otevřený, přátelský, partnerský (Kód č. 3 - partnerské vztahy), ale také být dětem oporou, matkou a „andělem strážným“. (Kód č. 2 - pomoc, ochrana).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Evangelium je centrem katecheze hnutí – nejsou to jen texty, nad kterými bychom rozjímaly, ale především je to konkrétní návod, jak žít. (Kód č. 6 - evangelium jako obsah setkání).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Negativní stránky života jsou neoddelitelnou stránkou katecheze – patří k ní. Život podle evangelia vyžaduje sebezápor, nemyslet na sebe, „ztrácet“, odpouštět, dávat ..., to jsou i vlastnosti lásky, ale všechny tyto „ztráty“ jsou v službě „zisku“ Boha Lásky, který všechno převyšuje. (Kód č. 2 - „ztráty“).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Základní body Hnutí fokoláre jsou i základními body mé katecheze. (Kód č. 3 - zdůrazněný způsob: vztah mezi základními body spirituality a katechezí).

Asistent 3

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- S dětmi v Hnutí fokoláre pracuji víc jak 20 roků.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- Od těch nejmenších, zhruba od věku 5 let, až po mladé do 30 let. Ne současně, ale vždy jsem se věnoval některé skupině – gen 4, gen 3, gen 2.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Zúčastním se různých setkání pro animátory těchto dětí a každoročně mezinárodních kongresů asistentů. Dále celostátních setkání zodpovědných za děti a mládež v naší zóně České republiky.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Myslím si, že je důležité předat a upevnit víru. (Kód č. 3 - obecné katechetické cíle). Někdy u nás nejsou dobře vedeny katecheze a vyučování náboženství. Důležitá je spolupráce s těmito církevními aktivitami. Posílit víru. Předat myšlenky Hnutí fokoláre, v rozsahu, jak se o to snažíme. (Kód č. 6 - body spirituality obecně).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Snažím se najít osobní vztah k dětem, abych byl pro ně zároveň kamarád, přítel (Kód č. 3 - partnerské vztahy) ale i autorita. Často se snažím kvůli osobnímu vztahu poznat rodiče, navštívit chlapce doma. Za důležité pokládám, že je to vztah bratra. (Kód č. 4 - bratrské vztahy).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Nejdůležitější je Slovo života, což je myšlenka z evangelia na měsíc, kterou se snažíme žít. Pak si říkáme konkrétní zkušenosti, jak děti, tak i my dospělí. (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekl k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Mně se zdá, že to, co přináší Hnutí fokoláre, je právě nalézt vztah k bolesti, utrpení. (Kód č. 1 - vztah k bolesti). Je to určitá výchova, o kterou se snažíme – na příklad „milovat nepřátele“. (Kód č. 5 - láska k nepřítelům). A pak je podle mě důležité odpuštění, toto přináší jen křesťanství. (Kód č. 3 – odpuštění). Učíme děti také začínat znovu i potom, co se stane negativního. (Kód č. 6 - bod spirituality).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Pro mě je vždy nejdůležitější, že jsem s dětmi vždy jako bratr, společně žijeme „Slovo“, v tom jsme na tom stejně. Ale druhý aspekt, že jsou to děti a musí i poslouchat a plnit určité věci. Ale v žití pro Boha a žití evangelia jsme na stejné rovině. Ať jsou děti menší nebo větší líbí se mně jejich radikalita, která může být pro nás vzorem, i pro mě. Umějí se rozdělit, darovat, udělat radost, věci nekomplikovat. To pomáhá i mně v normálním životě. Při katechezi pokládám základní body za základ, asi nejdůležitější je Bůh – Láska, žít vůli Boží, vidět Ježíše v bratru, eucharistie, hierarchie. Promítá se sem i výchova ke společenství – Ježíš mezi námi, Duch svatý ... To, co vidím a co vnímám jako jiné než ostatní je výchova ke společenství, kde se rodí Ježíš mezi námi na základě vzájemné lásky. (Kód č. 5, 4 - zdůrazněný způsob: jeden bod spirituality konkrétně, ostatní obecně).

Asistent 4

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- Asi 29 let, od roku 1980.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- Nejdříve jsem se setkával s mladými, se studenty a uční, pak jsem byl požádán starat se o školáky ve věku od 6 do 12 let, později též o mladé ve věku 13-18 let.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Většinou se snažím formou hry a zážitků přiblížit určité skutečnosti. S těmi nejmladšími si hrajeme podle Desatera ideální hry: abychom si hráli a jednali tak, jak by jednal Ježíš, kdyby byl na našem místě. Na setkání si před hrou řekneme 1-2 (maximálně 3 body) a ty se pak během hry snažíme žít:

Desatero ideální hry:

a/ také Ježíš si hrál

b/ hrajeme si, abychom plnili vůli Boží

c/ ať je také během hry Ježíš mezi námi

d/ hrajeme si tak, abychom udělali bratru radost

e/ radujeme se z výhry druhého, jako ze své vlastní

f/ nehrajeme si jako svět kolem nás, protože často ve světě se hra mění v malou válku.

g/ nestarejme se příliš o bodování, protože – díky lidské nedokonalosti – je lidské chybovat.

h/ kdo nás vidí, jak si hrajeme, ať vidí v každém pohybu, v každém pohledu, lásku.

ch/ nezapomeňme, že hra nemá cíl sama v sobě, ale měla by být malým předobrazem ráje.

i/ ať v nás hráčích Ježíš a Maria mohou vidět své „dětí“ připravené vstoupit do nebeského království

Se staršími ve věku 13-18 let se snažíme žít Zlaté pravidlo: Co chceš, aby jiní dělali tobě, to dělej i jim. A také celé evangelium.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Domnívám se, že je důležité, aby každé z dětí poznalo, že ho Bůh nesmírně miluje, že s ním je a s každým má svůj nádherný plán lásky a že nic se nestane bez Jeho vůle či dopuštění. (Kód č. 3 - obecné katechetické cíle).

A potom další věc, která z toho vyplývá: odpovědět na tuto jeho lásku svou láskou, že se budu snažit naplnit ten Boží záměr se mnou, žít vůli Boží (Kód č. 3 - obecné katechetické cíle).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

Snažím se o to, aby vztah mezi námi byl na bázi velké důvěry a pochopení. Pomáhá mi v tom – vidět v nich malého Ježíše. (Co jste udělali jednomu z nejmenších bratří, mně jste udělali). (Kód č. 8 - praxe spirituality hnutí).

Když je tato vzájemná láska, důvěra, pomoc, tak se vytvoří atmosféra, jako když zasvítl na jaře slunce a malé rostlinky krásně rozkvetou. (Kód č. 2, 3 a 5 - pomoc, partnerské vztahy, vztah lásky).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Snažím se, aby to bylo především na bázi života. Říkáme si zkušenosti jejich vrstevníků, kteří se také a snaží žít evangelium. Říkám i zkušenosti své (pokud nějaké jim blízké mám) a snažím se vytvořit prostor, aby i oni mohli sdělit (dát do společného) svoje zkušenosti s žitým evangeliem (Slovem života). (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekl k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Když jsou děti trochu větší, snažíme se poznat v negativních stránkách života – v bolesti Ježíše na kříži, opuštěného od Otce. A tak jako Ježíš nezůstal na kříži, ale vstal z mrtvých, tak i my se snažíme po tom, co jsme přijali bolest, hned prožít v lásce další přítomný okamžik. (Kód č. 6 - body spirituality).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Snažíme se postupně uvádět do života body spirituality. Věřit, že Bůh je Láska, body spirituality odpovědět na Jeho lásku plněním Jeho vůle, tím, že se snažíme vidět Ježíše v druhém. (Kód č. 3 - vztah mezi základními body spirituality a katechezí).

Také postupně vytvořit vztah s Pannou Marií, která nás vede a chrání. Říct jí, že ji máme rádi a to třeba modlitbou Zdravas Maria.

Asistent 5

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- V Hnutí fokoláre jsem sama vyrůstala a byla formovaná od malička. Již na základní škole jsem se zapojovala do pomoci při setkání s mladšími, než jsem byla já. Tato zkušenost pomoci s formací druhých pro mne osobně znamenala velmi mnoho, s odstupem mohu říci, že mi pomohla v mém osobním růstu. Evangelizace druhých znamenala pro mne evangelizaci sebe sama. Vzpomínám si, že jsem z těch setkání odcházela velmi obohacená, že jsem dostala mnohem více, než jsem sama mohla dát. Moje spolupráce či práce s dětmi pokračovala s různými přestávkami a různým způsobem dodnes. Asi 15 let.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- S děvčaty převážně od 9 do 13 let.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- V Hnutí fokoláre existuje centrum gen 3, které se zabývá formací věkové kategorie dětí od 9 do 18 let v rámci Hnutí fokoláre na celosvětové úrovni. Toto centrum je pro mě velkou pomocí, protože na základě letitých zkušeností připravují programy a materiály, které velmi pomáhají při přípravě našich setkání. Nejde jen o to, co dětem předat, ale i o způsob, jakým to předávat, vhodným právě pro ten který věk. Děti ve věku od 9 do 13 let potřebují vstřebávat věci názorně, zažít, udělat zkušenost. Používáme často propracované hry. Významným prvkem je praxe: chci-li, aby si děti něco osvojily, nejen na teoretické rovině, ale i praktické, je potřeba to s nimi i prožít: pomoc druhým, práce pro mladší generaci – gen 4.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Přiznám se, že se nepokládám za katechetku. Setkání, která s dětmi děláme, si nekladou za cíl nahradit výuku náboženství, kterou děti navštěvují ve svých školách nebo farnostech, ale spíš ji doplnit o to, co přináší jedna ze spiritualit současné církve. (Kód č. 6 - body spirituality obecně). Řekla bych, že je důležité, aby to, co si říkáme, to, co se děti dozvídají, šlo ruku v ruce s životem, aby se stávalo jejich životem. Setkání by měly dětem pomoci se zakořenit ve své víře a převádět ji do praxe. Být otevření vůči druhým, konkrétně se nasazovat. (Kód č. 5 - propojení běžného života se životem z víry).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Snažím se, aby to byl v první řadě vztah lásky, lásky, která podle slov sv. Pavla – se stává se všemi vším, sjednotí se s nimi. (Kód č. 5 - vztah lásky, praxe spirituality hnutí). Tedy snažit se pochopit jejich situaci, jejich potřeby a reagovat na ně. Na druhou stranu by to měla být láska opravdová, která pomáhá druhému rozhodnout se pro dobro, upozorní na nástrahy zla. Láska, která neodstraňuje překážky z cesty, ale snaží se pomoci je překonávat.

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Vysvětlováním, osvojováním a především snaha o společné žití evangelia. Často se zaměříme na jednu větu z evangelia, kterou si vysvětlujeme a dokládáme konkrétními příklady ze života. Vyměňujeme si zkušenosti ze života, kdy jsme měly příležitost toto slovo žít. (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života). Probíraly jsme například blahoslavenství ... v návaznosti na to jsme hrály hru. V rámci úkolů měly děvčata možnost – pokud si nebyly jisté – vyhledat odpověď v evangeliu. (Kód č. 7 - Slovo života formou hry). Jeden rok o prázdninách jsme zaměřily právě na probírání různých aspektů života podle evangelia. Vyvrcholením bylo slavnostní předání evangelií.

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Řekla bych, že probíhá na dvou rovinách, které jsou spolu navzájem propojeny:
 - a) vysvětlení – duchovní impuls
 - b) praxe, život

V naší spiritualitě je jedním z hlavních opěrných bodů „Ježíš opuštěný“ - Ježíš na kříži, který na sebe vzal všechny bolesti světa – fyzické i duchovní, až po výkřik: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil“. Tento bod se věku přiměřeným způsobem snažíme předávat i této věkové skupině. (Předtím se s ním některé měly možnost seznámit již v mladší věkové skupině, opět věku přiměřeným způsobem). V naší věkové skupině dojdeme společně k tomu, že si Ježíše opuštěného na kříži můžeme zvolit jako svého největšího přítele. On nás pak naplní radostí a dovede k cíli – k uskutečnění jednoty a pomůže nám na cestě ke svatosti.

Bolesti v životě přijdou tak jako tak, záleží na tom, jak je uchopíme. (Kód č. 1 - vztah k bolesti). Ježíš na sebe vzal každou bolest, je to tedy on, kdo se „schovává“ za různými

bolestmi a je potřeba ho: najít, rozpoznat – dát mu jméno a milovat – najít způsob, jak ho potěšit. (Kód č. 6 - bod spirituality).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Velmi úzký. Moje katecheze, respektive formace mladší generace je se základními body Hnutí fokoláre neodmyslitelně spojena, (Kód č. 4 - body spirituality obecně) protože z nich vychází, o ně se opírá a snaží se je předávat dětem způsobem pro ně stravitelným. (Kód č. 1 - zdůrazněný způsob: obecně didaktická zásada zprostředkování).

Asistent 6

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- Aktivně asi 3 roky.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- Pravidelně se setkávám s dospívající mládeží, konkrétně s děvčaty 14-18 let na formačních setkáních 1x za měsíc. Kromě toho pořádáme společně s kluky různé jiné aktivity otevřené pro jejich vrstevníky, spolužáky a kamarády (prázdninový týden tzv. Mariapoli, víkend s brigádou v jižních Čechách apod.)

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Snažíme se o uskutečňování slov evangelia, která jsou v Hnutí fokoláre pravidelně každý měsíc obměňována a která se snaží žít lidé všech věkových kategorií, kultur i sociálního postavení. Pro děti a mládež jsou tato „Slova života“ upravována do jejich srozumitelného jazyka (pro malé děti od 3 do 8 let s obrázky, pro děti a mládež od 9 do 18 let s fotografiemi a doplněné konkrétní zkušeností ze světa s daným slovem života). Graduálně dostávají body spirituality prostřednictvím různých témat, odpovědí na otázky zkušenosti k danému tématu v souladu s tím, co prožívají.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Nemám velkou představu o tom, jak je dnes mladým předávána katecheze mimo Hnutí fokoláre. Ti, se kterými se setkávám, jsou většinou obklopeni spolužáky a kamarády, kteří vycházejí z ateistického prostředí. Často musí jít proti proudu a ve své víře se utvrzovat a posilovat. (Kód č. 3 - obecné katechetické cíle). Na druhou stranu je velmi důležité a nepostradatelné, aby mladí předávali svou víru dál. Proto během

roku pořádají víkendová setkání, letní tábory, jezdí se svými třeba i nevěřícími kamarády do diecézních center mládeže, jsou zapojeni ve scholách a místních společenstvích. (Kód č. 1 - evangelizační cíle). Vnímám, že je důležité vtělovat do každodenního života slova evangelia, v konkrétních situacích, tam, kde jsou, dotýkat se srdcí lidí kolem nás konkrétní láskou, která má nejrůznější podoby. Aby se teoretické poznání stále více vtělovalo do života. Jde o to stále více se učit naslouchat hlasu Ducha svatého a podle toho žít. (Kód č. 5 - propojení běžného života s životem z víry). důležité také je, abychom si tyto naše snahy sdíleli, protože zakoušíme společně, jak si navzájem pomáháme. (Kód č. 7 - body spirituality konkrétně – život ve společenství).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Snažíme se navzájem poznávat, mít mezi sebou přátelský vztah a naše přátelství prohlubovat a rozšiřovat ho s těmi, kteří mezi nás přišli později. (Kód č. 3 - partnerský vztah). S těmi, které chtějí prohlubovat a žít intenzivněji spiritualitu Hnutí fokoláre, si opakujeme a vědomě se o to i snažíme, aby naše vztahy byly v nadpřirozené rovině. Aby nebyly postavené jen na sympatiích, talentech, schopnostech nebo charakterech některých z nich. Někdy se nám podaří dát do společného všechno, čím žijeme a co máme, vnímáme, že naše vztahy jsou hlubší než v přirozené rodině. (Kód č. 8 - praxe spirituality – společenství majetku). Jsou to chvíle, kdy zakoušíme téměř hmatatelně Ježíšovu přítomnost mezi námi ve společenství. (Kód č. 8 – praxe spirituality). Je uskutečněním onoho: Kde jsou dva nebo tři sjednoceni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ (Mt 18.20) Je to dar. V těch chvílích zakoušíme velkou radost, světlo, novou posilu, elán a také touhu jít dál společně v této zkušenosti.

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- V celém Hnutí fokoláre jde o život podle evangelia. Evangelium se uvádí především ve Slově života a ve zkušenostech se Slovem života, v odpovědích na otázky, v životních zkušenostech těch, kteří se stejně jako Chiara Lubichová (zakladatelka Hnutí fokoláre) setkali s Bohem, kterého poznali jako Lásku a začali žít podle evangelia. (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Nerozumím otázce. (Kód č. 7 - negativní stránky nevymezeny).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Naše katecheze vychází ze spirituality Hnutí fokoláre. Rodiny s dětmi, mladí, kteří s námi přijdou do kontaktu, jsou třeba něčím osloveni, jsou rádi v daném společenství lidí, líbí se jim atmosféra, něco jim to dává a zjistí, že nejenom oni dostávají, ale že i oni mají co darovat. Tedy někdo v této spiritualitě vyrůstá od malička, někdo ji pozná v průběhu života, někdo vychází z křesťanského prostředí, jiný se setkal z křesťanstvím až v Hnutí fokoláre. Pro všechny platí, že body spirituality Hnutí fokoláre lze prohlubovat po celý život a stále je z čeho čerpat, protože člověk prochází různými etapami duchovního života a vždy v nich najde něco nového. Naše katecheze je tedy celoživotní, protože je spojená se životem. (Kód č. 7 - vztah nevymezen).

Asistent 7

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- Asi od roku 1992, tedy 17 let.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- Každý rok je to jiné. Ale pohybuji se ve věkové kategorii od 4 do 18 let, rozdělené na věkové skupinky gen 4, gen 3 mladší a starší.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Ano, pracuji s materiály s centra gen 3 a gen 4, podle formace asistentů.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Předávat spiritualitu přiměřeně věku. (Kód č. 6 - body spirituality obecně).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Osobní, blízký, přátelský. (Kód č. 3 - partnerský vztah). Občas bych si přála, aby byl více duchovní a nadpřirozený. (Kód č. 9 - nedostatek spirituality).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Prostřednictvím Slova života a s tím spojenými zkušenostmi a na základě spirituality. (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Mezi negativní stránky patří: ztrácení, „umírání“, nebytí (Kód č. 2 - ztráta) to je škola Ježíše a Panny Marie, kterými bychom se měli stát, a pak milovat a toto dávat dál. Snažím se dětem přiblížit, jak Ježíš trpěl na kříži. (Kód č. 6 - bod spiritualit). Povzbuzuji je k tomu, aby bolesti, které i v jejich životě přicházejí, přijímaly (Kód č. 1 - vztah k bolesti) jako Ježíš. Jeho bolest se nakonec proměnila, a tak i jejich bolesti budou proměněny. Bolesti mohou dát jako dárek Ježíši.

Důležitá je čistota srdce a pravdivost. Děti a mládež by měli na mém životě vidět, že to, co říkám a čemu nebo komu věřím, také žiji, a že to nejsou sice krásná, ale přece jen prázdná slova. (Kód č. 6 - bod spirituality).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Stále znovu začíná a snažím se, abych naplno žila spiritualitu nebo spíš to, co znám a co jsem z ní pochopila. Nedá se to oddělit. Buďto Ideál žiji, a tedy jím jsem a takto ho dávám. Nebo nežiji, a pak už nejsem v pravdě, ani v Bohu. Jsem to jen já, mé ego a předávám jen suchou a možná i nepochopitelnou teorii. V tomto smyslu vidím, jestli to není troufalé, že tento vztah je v jednotě. (Kód č. 2 zdůrazněný způsob: vztah mezi vlastní praxí spirituality hnutí a katechetickým úsilím).

Asistent 8

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- 1993-2005, tedy 12 let

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- Od 4 do 11 let

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Metodické pokyny si nevybavuji, pracovala jsem podle svého svědomí a schopností, často jsem čerpala z vlastní „formace“ (to mi velmi pomáhalo), jen jsem vše převáděla do řeči srozumitelné dětem. Používala jsem materiály s centra pro gen.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Myslím, že úkolem je dát dětem pochopit – přiměřeně k věku- jak prožívat víru, nechat je zakusit vztah s Bohem (společně víc žít než mluvit). (Kód č. 3 a 7 - obecné katechetické cíle; body spirituality konkrétně – život ve společenství).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Snažila jsem se mít ráda všechny stejně, ale zároveň každého vnímat jako originál. (Kód č. 5 - vztah lásky).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Naučit svěřené děti používat rozum a srdce v harmonii, přijmout sebe křesťana a stát si zatím. (Kód č. 8 - nesouvisí s otázkou).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Toto téma je velmi důležité, je to tajemství Boží lásky, učit se odpouštět a znovu milovat. (Kód č. 3, 4, 6 - odpuštění jako reakce na zlo, bod spirituality).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Snažím se uskutečňovat ve svém životě základní body spirituality, a tak i v práci s dětmi se jimi řídím. (Kód č. 2 - zdůrazněný způsob: vztah mezi vlastní praxí spirituality hnutí a katechetickým úsilím). Učím je milovat všechny, vytvářet jednotu. (Kód č. 3 - body spirituality konkrétně).

Asistent 9

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- Pracovala jsem s dětmi 5 let a pak znovu po přerušení 7 let až dodneška, dohromady 12 let.

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- V současné době pracuji s dětmi starými od 9 do 18 let (v prvních 5 letech jsem pracovala s dětmi z mladší věkové kategorie od 4 do 8 let).

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Ano, snažím se při své práci vycházet z formačních linií Centra gen 3 a používat jejich materiály (knihy, webové stránky veřejné i interní, DVD nahrávky, katechetické hry a jiné). Ve své práci se snažím tyto materiály využívat dle aktuálních požadavků našich dětí a mládeže i našeho prostředí. Účastním se pravidelně setkání pro zonální asistenty gen 3, poznatky z těchto setkání se pak snažím předávat dalším asistentům v České republice.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- Asi tak jako všude jinde prohloubení vztahu s Bohem, jít cestou svatosti, upevnění jejich víry a nasměrování na potřeby bližních. (Kód č. 3 - obecné katechetické cíle). V českém prostředí naše děti z věřících a praktikujících rodin mají často poměrně solidní katechetickou přípravu, ale je propastný rozdíl mezi nimi a dětmi, které si někdy přivedou jako kamarádky a jejich rodiče nejsou věřící. Tyto děcka naopak někdy neví o Bohu nic, zde je pak základem předat i základní pravdy víry a vztah k církvi. (Kód č. 4 - specifikum nevěřícího prostředí).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Snažím se mít s nimi vztah přátelství a důvěry. (Kód č. 3 - partnerské vztahy). Zajímám se o to, co dělají ve škole, na jaké chodí kroužky, co je baví, čím žijí doma atd. Snažím se o to, aby mezi námi byla vzájemná láska a mohl mezi námi být přítomný Ježíš podle svého příslibu: „Kde jsou dva nebo tři shromáždění v mém jménu, tam jsem já přítomný uprostřed nich.“ (Kód č. 8 - praxe spirituality). Náplň setkání a aktivity, které děláme, se snažím připravovat spolu s nimi, podle jejich nápadů, inspirací. Zvláště pokud se jedná o aktivity, které připravují pro své kamarády apod. Snažím se je nikdy neposuzovat lidskýma očima, ale brát je vážně, vnímat jejich potřeby a přání, nést s nimi jejich starosti dospívání. Snažím se v nich vidět Ježíše. (Kód č. 8 - praxe spirituality).

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Spiritualita Hnutí fokoláre vychází z evangelia. Evangelium se snažím žít především sama, abych dětem mohla říci zkušenost ze svého života k tématům, která spolu probíráme. (Kód č. 5 - vlastní praxe žití Slova života). Na setkání se snažíme společně žít evangelium – např. Jednu větu. Žitá věta evangelia tzv. Slova života (kterou členové Hnutí žijí vždy 1 kalendářní měsíc) je také tím, co nás s dětmi a mladými spojuje na dálku. (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Jedna z věcí, která mě nejvíce oslovuje ve formaci Hnutí je „formace k obtížnému, k náročnému“, (Kód č. 6 - bod spirituality) o které se Chiara Lubichová zmiňovala v souvislosti s pedagogikou, kterou Hnutí přináší. Negativní stránky života jsou jeho součástí., nemůžeme je odstranit a právě v době dospívání si mladí tyto skutečnosti

začínají uvědomovat. Před bolestí je nemůžeme uchránit, ale můžeme jim pomoci se k ní postavit čelem, umožnit ji nést, nést společně (Kód č. 1 - vztah k bolesti) a takto skutečně dozrávat. Tato skutečnost je mi také velmi blízká, protože mimo práci s dětmi a mládeží v Hnutí fokoláre pracuji v hospicovém hnutí, pracuji s lidmi vážně nemocnými, umírajícími a jejich rodinami

Skrze svoji profesi se takto zabývám myšlenkou přijímání bolesti v lidském životě v naší společnosti a mám možnost hovořit s mnoha lidmi na toto téma. Uvědomuji si, jak často v naší společnosti bolest a negativní stránky života jsou vytěšňovány, popírána jejich existence, tabuizovány atd. Na druhé straně setkání s mnoha krásnými lidmi (různých vyznání, i bez vyznání, kteří se dokáží postavit k bolesti čelem, společně ji nést a objevit tajemství větší lásky a naděje, o které je již nic nemůže připravit.

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

- Klíčovým bodem Hnutí je Ježíš přítomný uprostřed společenství podle evangelijního příslibu: „Kde jsou dva nebo tři shromáždění v mém jménu, tam jsem já přítomný uprostřed nich.“ Tato nadpřirozená skutečnost je klíčovou v katechezi. Mojí snahou tak není především předat dětem a mladým nějaké téma, ale právě společně skrze vzájemnou lásku umožnit zakoušení této skutečnosti – Jeho přítomnosti. Často pak zakouším a vidím, jak to nejsou slova, která já řeknu, která děcka zasahují, ale právě Bůh, který hovoří v jejich srdci. Je to zkušenost, kterou se snažím s děckama žít nejen na setkáních, ale také v době mezi nimi. Když si zavoláme, pošleme zprávu, e-mail... (Kód č. 6 - zdůrazněný způsob: společná praxe asistenta s dětmi). Každý bod spirituality je pak důležitý: uvěřit v Boha Lásku, mít v srdci touhu na to reagovat žitím Jeho vůle, žít vzájemnou lásku, vidět v druhém Ježíše atd. (Kód č. 5 - body spirituality konkrétně). Snažíme se všechny body spirituality společně objevovat a lépe žít.

Asistent 10

1/ Jak dlouho pracujete s dětmi v Hnutí fokoláre?

- 9 let

2/ S jak starými dětmi pracujete?

- Je to různé, ale většinou od 4 do 18 let.

3/ Pracujete s dětmi na základě nějakých metodických pokynů?

- Ano, pracuji podle materiálů z centra pro gen 3 nebo gen 4 a účastním se pravidelně formace pro asistenty.

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláre v českém prostředí?

- V České republice, tak jako i na celém světě: základ je mít rád každého, respektovat fáze života, kterými dítě a mladý člověk prochází, (Kód č. 2 - obecné cíle výchovy) nabídnout jim dobrý životní styl, ale nenutit. Nabídnout, protože každý člověk je svobodný a má právo se rozhodnout sám. (Kód č. 2 - obecné výchovné cíle).

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

- Nejprve je třeba získat přátelství (Kód č. 3 - vztah partnerství) a potom jim mohu nabídnout hlubší vztah, ne jen povrchní, ale od Ježíše k Ježíši. (Kód č. 8 - praxe spirituality).

Nemohu říct, že s dětmi pracuji, jsem s nimi v kontaktu a snažím se je mít ráda. (Kód č. 5 - vztah lásky). Ale neberu to jako práci, protože se od nich hodně naučím.

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

- Vybereme si jednu větu z evangelia a snažíme se podle ní žít, pak si vyprávíme zkušenosti, jak se nám to dařilo. (Kód č. 1, 2, 3, 4 - Slovo života jako obsah setkávání, aplikace slova života v životě, sdílení zkušeností o praxi žití slova života).

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

- Snažím se pomáhat dětem být pánem sebe nad sebou. Snažím se jim pomáhat, aby vyhráli nad nectnostmi tím, že vyjdou ze sebe a pomáhají lidem kolem sebe. Využívám k tomu konkrétní příklady ze života, když jsem s nimi. Takže to není teorie, ale praxe. Snažím se neustoupit, být důsledná. (Kód č. 4 - reakce na zlo).

Když mluvím o bolesti, mluvím vždycky o Ježíšově lásce k nám, který i tuto bolest zaplatil na kříži. (Kód č. 6 - bod spirituality). Snažím se, aby tu bolest přijali jako Boží lásku. (Kód č. 1 - vztah k bolesti).

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

Bez těchto bodů by katecheze pro mě neměla smysl, protože v těchto bodech jsou obsaženy základní a důležité hodnoty víry. (Kód č. 4 - body spirituality obecně).

2) Tabulky: kategorizace odpovědí na otázky č. 4 – 8

4/ Co je podle vás úkolem katecheze Hnutí fokoláře v českém prostředí?

asistent	texty	kategorie
A č. 6	- pořádají víkendová setkání, letní tábory, kam jezdí se svými třeba i nevěřícími kamarády, do diecézních center mládeže, jsou zapojeni ve scholách a místních společenstvích	Kód č. 1 Evangelizační cíle
A č. 2 A č. 10 A č. 10	- pomoci dítěti, mladému člověku vyrůst a dozrát v plnohodnotnou osobnost - respektovat fáze života, kterými dítě a mladý člověk prochází - nabídnout jim dobrý životní styl, ale nenutit	Kód č. 2 Obecné výchovné cíle
A č. 2 A č. 3 A č. 4 A č. 4 A č. 5 A č. 6 A č. 8 A č. 9	- být Božím dítětem, Jeho obrazem, vycházejíc z nekonečné Boží lásky - je důležité předat a upevnit víru - Bůh má s každým svůj nádherný plán lásky a nic se nestane bez Jeho vůle - odpovědět Boží láskou svou láskou a snaha naplnit Boží záměr se mnou, žít vůli Boží - pomoci zakořenit se ve své víře - často musí jít proti proudu a ve své víře se utvrzovat a posilovat - dát dětem pochopit – přiměřeně k věku - jak prožívat víru, nechat je zakusit vztah s Bohem - prohloubení vztahu s Bohem	Kód č. 3 Obecné katechetické cíle
A č. 1 A č. 9	- jako praktikující křesťané ve škole a mezi svými kamarády jsou sami - někdy neví o Bohu nic, zde je pak základem předat i základní pravdy víry a vztah k církvi	Kód č. 4 Specifikum nevěřícího prostředí
A č. 5 A č. 6 A č. 9	- víru převádět do praxe, být otevření vůči druhým, konkrétně se nasazovat - učit se naslouchat hlasu Ducha svatého a podle toho žít - upevnění víry dětí a nasměrování na potřeby bližních	Kód č. 5 Propojení běžného života s životem z víry
A č. 1 A č. 3 A č. 5 A č. 7	- společné žití spirituality Hnutí fokoláře. - doplnit výuku náboženství o to, co přináší jedna ze spiritualit současné církve - předávat spiritualitu přiměřeně věku	Kód č. 6 Body spirituality obecně
A č. 1 A č. 1 A č. 2 A č. 3 A č. 4 A č. 4 A č. 6 A č. 8	- úkolem katecheze je společné žití spirituality Hnutí fokoláře - ve společenství vytvářejí vzájemnou jednotu a zažívají skutečnost přítomnosti Ježíše mezi nimi (Ježíš uprostřed společenství) - Boží láska prostoupí každý náš vztah a vede k tomu, abychom se všichni považovali za bratry – děti jediného Otce (Jednota) - předat myšlenky Hnutí fokoláře - vést děti k poznání, že je Bůh nesmírně miluje (Bůh-Láska) - nic se nestane bez Boží vůle či dopuštění (Boží vůle) - své snažení si sdílíme, protože zakoušíme společně, jak si navzájem pomáháme (Ježíš uprostřed společenství) - dát dětem pochopit – přiměřeně k věku- jak prožívat víru, nechat je zakusit vztah s Bohem (Ježíš uprostřed společenství)	Kód č. 7 Body spirituality konkrétně

5/ Jaký vztah máte k dětem, se kterými pracujete? O jaký vztah se snažíte?

asistent	texty	kategorie
A č. 1	- pomáhám jim překlenout dobu dospívání	Kód č. 1 Obecná výchovná pomoc
A č. 2	- také být dětem oporou, matkou a „andělem strážným“	Kód č. 2 Ochrana, pomoc
A č. 2 A č. 3 A č. 4 A č. 6 A č. 7 A č. 9 A č. 10	- snaha o vztah otevřený, přátelský, partnerský - být pro děti kamarád, přítel - atmosféra vzájemné lásky vytvoří důvěru, pomoc - snaha o přátelský vztah a prohlubování přátelství - osobní, blízký, přátelský - snaha o vztah přátelství a důvěry - nejprve je třeba získat přátelství	Kód č. 3 Partnerské vztahy
A č. 3	- vztah jako mezi bratry	Kód č. 4 Bratrské vztahy
A č. 4 A č. 5 A č. 8 A č. 10	- vztah vzájemné lásky - vztah lásky - stává se všemi vším - snaha mít ráda všechny stejně - snaha mít děti ráda	Kód č. 5 Vztah lásky
A č. 1	- hledání vlastního vztahu k Bohu	Kód č. 6 Pomoc na cestě k Bohu
A č. 1	- modlitba za děti	Kód č. 7 Modlitba
A č. 1 A č. 4 A č. 4 A č. 5 A č. 6 A č. 6 A č. 9 A č. 9 A č. 10	- každý je pro mne kandidátem jednoty (jednota) - snaha vidět v dětech malého Ježíše - atmosféra vzájemné lásky (vzájemná láska) - sjednocování se s dětmi (jednota) - dát do společného všechno, čím žijeme a co máme (společenství majetku) - zakoušíme téměř hmatatelně Ježíšovu přítomnost mezi námi ve společenství (Ježíš uprostřed společenství) - snaha o vzájemnou lásku, aby mohl být mezi námi přítomný Ježíš (Ježíš uprostřed společenství) - snaha vidět v dětech Ježíše - nabídka hlubšího vztahu, ne jen povrchní, ale od Ježíše k Ježíši	Kód č. 8 Praxe spirituality Hnutí fokoláre
A č. 7	- snaha o vztah duchovní a nadpřirozený	Kód č. 9 Nedostatek spirituality

6/ V jakém smyslu uvádíte do katecheze evangelium?

asistent	texty	kategorie
A č. 1 A č. 3 A č. 5 A č. 9	- každý měsíc se čte jedna věta z evangelia s komentářem, který je určen pro tuto věkovou kategorii, společně si SŽ přečteme - nejdůležitější je SŽ, myšlenka z evangelia na měsíc - často se zaměříme na jednu větu z evangelia, kterou si vysvětlujeme - na setkání se snažíme společně žít evangelium – např. jednu větu	Kód č. 1 „Slovo života“ (dále SŽ) jako obsah setkání
A č. 1 A č. 4 A č. 5 A č. 6 A č. 7 A č. 9 A č. 10	- snažíme se celý měsíc uvádět do života SŽ se snažíme žít - říkám dětem zkušenosti jejich vrstevníků, kteří se také snaží žít evangelium - větu z evangelia si vysvětlujeme a dokládáme konkrétními příklady ze života - evangelium v souvislosti se zkušenostmi s žitím SŽ - evangelium se uvádí do života prostřednictvím SŽ - každý měsíc žijeme větu evangelia SŽ, to nás s dětmi a mladými spojuje na dálku - vybereme si jednu větu z evangelia a snažíme se podle ní žít	Kód č. 2 Aplikace SŽ v praxi
A č. 1 A č. 3 A č. 4 A č. 5 A č. 6 A č. 7 A č. 10	- na dalším setkání si pak vyprávíme zkušenosti, jak se nám dařilo, či nedařilo SŽ žít - říkáme si konkrétní zkušenosti děti i dospělí - snaha o vytvoření prostoru, aby děti mohly sdělit (dát do společného) svoje zkušenosti s žitým evangeliem SŽ - vyměňujeme si zkušenosti ze života, kdy jsme měly příležitost toto slovo žít - jde o život podle evangelia - sdílení zkušeností spojených se SŽ - pak si vyprávíme zkušenosti, jak se dařilo SŽ žít	Kód č. 3 Sdílení zkušeností o praxi žití SŽ
A č. 1	- vyprávíme si, jak se nám dařilo, či nedařilo SŽ žít	Kód č. 4 Praxe Slova života
A č. 4 A č. 9	- říkám i zkušenosti vlastní (pokud mám jim blízké) - evangelium se snažím žít především sama, abych dětem mohla říci zkušenost ze svého života k tématům, která spolu probíráme	Kód č. 5 Vlastní zkušenosti
A č. 2	- evangelium, centrum katecheze v hnutí, konkrétní návod, jak žít	Kód č. 6 Evangelium jako obsah setkání
A č. 5	- probíraly jsme blahoslavenství, v návaznosti na to jsme hrály hru, v rámci úkolů mohla děvčata vyhledat odpověď v evangeliu	Kód č. 7 SŽ formou hry
A č. 8	- naučit svěžené děti používat rozum a srdce v harmonii, přijmout sebe křesťana a stát si zatím	Kód č. 8 Nesouvisí s otázkou

7/ Co byste řekla k tematizaci negativních stránek života v katechezi?

asistent	texty	kategorie
A č. 3 A č. 5 A č. 7 A č. 9 A č. 10	- Hnutí fokoláře přináší umění nalézt vztah k bolesti, utrpení - bolesti v životě přijdou tak jako tak, záleží na tom, jak je uchopíme - povzbuzuji je k tomu, aby děti bolesti, které i v jejich životě přicházejí, přijímaly - před bolestí nemůžeme děti uchránit, ale můžeme jim pomoci se k ní postavit čelem, umožnit ji nést, nést společně - snažím se, aby děti bolest přijaly jako Boží lásku	Kód č. 1 Vztah k bolesti
A č. 2 A č. 7	- život podle evangelia vyžaduje sebezápor, nemyslet na sebe, „ztrácat“, odpouštět, dávat - mezi negativní stránky patří: ztrácení, „umírání“, nebytí	Kód č. 2 Ztráty
A č. 3 A č. 8	- důležité je odpouštění, které přináší křesťanství - učit se odpouštět a znovu milovat	Kód č. 3 Odpouštění
A č. 8 A č. 10	- tajemství Boží lásky, učit se odpouštět a milovat - snažím se pomáhat dětem být pánem sebe nad sebou, aby vyhrály nad nectnostmi tím; snažím se neustoupit, být důsledná	Kód č. 4 Reakce na zlo
A č. 3	- je to výchova, o kterou se snažíme – učit například „milovat nepřátele“	Kód č. 5 Láska k nepřítelům
A č. 3 A č. 4 A č. 5 A č. 7 A č. 8 A č. 9 A č. 10	- učíme děti také začínat znovu i potom, co se stane něco negativního (začínat znovu) - větší děti, se snažíme se naučit, aby poznaly v negativních stránkách života – v bolesti Ježíše na kříži, opuštěného od Otce; a tak jako Ježíš nezůstal na kříži, ale vstal z mrtvých, tak i my se snažíme po tom, co jsme přijali bolest, hned prožít v lásce další přítomný okamžik (Ježíš opuštěný na kříži) - v naší věkové skupině dojdeme společně k tomu, že si Ježíše opuštěného na kříži můžeme zvolit jako svého největšího přítele; on nás pak naplní radostí a dovede k cíli – k uskutečnění jednoty a pomůže nám na cestě ke svatosti (Ježíš opuštěný na kříži) - snažím se dětem přiblížit, jak Ježíš trpěl na kříži (Ježíš opuštěný na kříži) - učit se odpouštět a znovu milovat (začínat znovu) - „formace k obtížnému, k náročnému“ (Ježíš opuštěný na kříži) - když mluvím o bolesti, mluvím vždycky o Ježíšově lásce k nám, který i tuto bolest zaplatil na kříži (Ježíš opuštěný na kříži)	Kód č. 6 Body spirituality
A č. 1 A č. 6	- žádné téma by nemělo být „tabu“, v životě se můžeme setkat s nejrůznějšími situacemi, a proto se snažím vytvářet mezi námi takový vztah, aby měla všechna děvčata důvěru a mohla se kdykoliv se vším svěřit - nerozumím otázce	Kód č. 7 Negativní stránky nevymezeny

8/ Jaký vztah vidíte mezi základními body Hnutí fokoláre a vaší katechezí?

asistent	texty	kategorie
A č. 5	- katecheze vychází ze základních bodů, o ně se opírá a snaží se je předávat dětem způsobem pro ně stravitelným	Kód č. 1 Obecná didaktická zásada: zprostředkování
A č. 1 A č. 7 A č. 8	- o žití základních bodů Hnutí fokoláre jako je „Jednota“, „Milovat jako první“, „Milovat všechny“, „Odpouštět“ atd. se snažím ve svém životě neustále - snažím se, abych naplno žila spiritualitu katecheze se nedá se oddělit.; buďto Ideál žiji, a tedy jím jsem a takto ho dávám nebo nežiji, a pak už nejsem v pravdě, ani v Bohu - snažím se uskutečňovat ve svém životě základní body spirituality, a tak i v práci s dětmi se jimi řídím	Kód č. 2 Zdůrazněný způsob: vztah mezi vlastní praxí v žití spirituality hnutí a katechetickým úsilím
A č. 2 A č. 4	- základní body Hnutí fokoláre jsou i základními body mé katecheze - věřit, že Bůh je Láska, odpovědět na Jeho lásku plněním, snažíme se vidět Ježíše v druhém	Kód č. 3 Zdůrazněný způsob: vztah mezi základními body spirituality a katechezí
A č. 5 A č. 9 A č. 10	- katecheze, respektive formace mladší generace je se základními body Hnutí fokoláre neodmyslitelně spojena - snažíme se všechny body spirituality společně objevovat a lépe žít - bez těchto bodů by katecheze pro mě neměla smysl, protože v těchto bodech jsou obsaženy základní a důležité hodnoty víry	Kód č. 4 Body spirituality obecně
A č. 1 A č. 3 A č. 3 A č. 4 A č. 9	- základní body Hnutí fokoláre jako je „Jednota“, „Milovat jako první“, „Milovat všechny“, „Odpouštět“ atd. - při katechezi pokládám základní body za základ, asi nejdůležitější je Bůh – Láska, žít vůli Boží, vidět Ježíše v bratru, eucharistie, hierarchie, promítá se sem i výchova ke společenství – Ježíš mezi námi, Duch svatý ... - to, co vidím a co vnímám jako jiné než ostatní je výchova ke společenství, kde se rodí Ježíš mezi námi na základě vzájemné lásky (Ježíš uprostřed společenství) - snažíme se postupně uvádět do života body spirituality; věřit, že Bůh je Láska, odpovědět na Jeho lásku plněním Jeho vůle, tím, že se snažíme vidět Ježíše v druhém; vytvořit vztah s Pannou Marií učím je milovat všechny, vytvářet jednotu - uvěřit v Boha Lásku, mít v srdci touhu na to reagovat žitím Jeho vůle, žít vzájemnou lásku, vidět v druhém Ježíše a	Kód č. 5 Body spirituality konkrétně
A č. 9	- snažím se s dětmi žít nejen na setkáních, ale také v době mezi nimi; zavoláme si, pošleme zprávu, e-mail...	Kód č. 6 Zdůrazněný způsob: společná praxe asistenta s dětmi
A č. 6	- naše katecheze vychází ze spirituality Hnutí fokoláre pro všechny platí, že body spirituality Hnutí fokoláre lze prohlubovat po celý život a stále je z čeho čerpat	Kód č. 7 Vztah nevymezen

3) Didaktické pomůcky

a) Slovo života

SLOVO ŽIVOTA 1 2010

„Bůh bude s nimi přebývat; oni budou jeho lidem.“ (Zj 21, 3)

Boží slovo tohoto měsíce se na nás obrací s výzvou. **Chceme-li patřit k jeho lidu, měli bychom Bohu umožnit, aby žil mezi námi.**

Jak toho dosáhnout?
Co máme dělat, abychom mohli již na této zemi zakoušet alespoň předchuť té nekonečné radosti pramenící z „patření na Boha“?
Právě to nám Ježíš zjevil, v tom spočívá smysl jeho příchodu. Přišel, aby s námi sdílel život lásky mezi ním a Otcem, abychom jej mohli prožívat i my.

Jako křesťané můžeme již nyní žít tuto větu evangelia a mít Boha přítomného mezi námi. K tomu, aby byl mezi námi, musí být ale splněny určité podmínky:

žít podle vůle Boží,
milovat, jako miloval Ježíš,
vzájemná láska, soulad myšlení
a citů, nutný k dosažení shody,
která „sjednocuje
a obsahuje Božího Syna“

V Ježíšově učení je obsažen návod, který pomáhá k tomu, aby Bůh přebýval mezi námi: „Když se navzájem milujeme, Bůh zůstává v nás“.

Ježíš i nyní, nezávisle na své historické existenci, zůstává přítomný mezi lidmi, žijícími podle nového zákona vzájemné lásky, zákona, který z nich vytváří jeden lid, lid Boží.

Toto Slovo života je tedy zvláště pro nás křesťany naléhavou výzvou, abychom vzájemnou láskou svědčili o Boží přítomnosti.

Na nás křesťanech je, abychom ukázali světu obraz jednoho jediného lidu, tvořeného všemi etniky, rasami a kulturami, lidmi malými i velkými, nemocnými i zdravými. Obraz jednoho jediného národa, o kterém lze po vzoru prvních křesťanů prohlásit: „Podívejte, jak se milují, jsou ochotni dát život jeden za druhého.“

Spolu s kamarádem Daxelem z našeho společenství mladých jsem šel na oslavu patnáctých narozenin naší kamarádky. Během oslavy jsme najednou slyšeli hlasitý smích a byli jsme zvědaví proč se někdo tak směje. Chtěli jsme se také pobavit!

Na terase domu byla spousta lidí, kteří se smíchem pozorovali opilého tlustého pána dole na ulici. Seděl na zemi a nedokázal se ani postavit i když se o to stále pokoušel.

Hned jsem zavolaal Daxela a poprosil jsem ho aby šel se mnou. Vyběhli jsme ven a pomohli tomu muži na nohy. Někdo na nás křičel ať ho necháme být, že je to ožrala. **Pro nás to ale byl Ježíš, kterému jsme pomohli.** Pán nám děkoval a když jsme se vrátili na oslavu, všichni nás přivítali potleskem.

Vydalo focolare,
Havlíčková 51, 602 00 Brno, tel.:543 236 587,
e-mail: fmbn@focolare.cz

b) Slovo života

SLOVO ŽIVOTA **10** 2009

„Vytrvalostí zachráníte svou duši.“ (Lk 21, 19)

Slovo „vytrvalost“ je překlad původního řeckého slova, které má však širší význam: vedle vytrvalosti zahrnuje také trpělivost, stálost, pevnost a důvěru.

Vytrvalost je potřebná, ba nezbytná v utrpení, pokušení, malomyslnosti, v odolávání svodům světa a v pronásledování.

Jistě jsi se i ty nejednou ocitnul v některé z těchto situací a zakusil, že nebyť vytrvalosti, nebyl bys ji zvládl. Možná jsi někdy dokonce podlehl. Nebo se třeba právě nyní v takové situaci nacházíš.

Co dělat?

VZCHOP SE, A - VYTRVEJ!

Lze rozlišovat dva druhy lidí. Jedni zaslechnou výzvu, aby se stali pravými křesťany, avšak toto pozvání padá do jejich duše jako semeno na kamenitou půdu. Jejich nadšení je jako vzplanutí slámy; nakonec nic nezůstává.

Druzí přijímají toto pozvání, jako dobrá země přijímá semeno. Křesťanský život pak klíčí, roste, překonává těžkosti a vítězně odolává bouřím.

Chceš-li vytrvat, samozřejmě se nestačí spoléhat pouze na vlastní síly.

Je třeba Boží pomoci.

Pouze ten, kdo miluje, dokáže skutečně vytrvat, protože láska nevidí překážky, těžkosti, ani oběti. Vytrvalost je láska osvědčená ve zkouškách.

Vytrvalost je mimo jiné také nakažlivá. Kdo je vytrvalý, povzbuzuje tím i druhé k důslednosti.

Mějme velké cíle! Máme k dispozici jediný, nedlouhý život. Den za dnem 'zatínejme zuby' a přemáhejme jednu těžkost po druhé, abychom tak následovali Krista - a spasili své duše.

V naší třídě jsou fajn holky, ale jsou tam i některé, které pořád čtou bulvární časopisy a často mně je ukazují. Jednou jsem podlehla, protože jsem byla zvědavá. Začala jsem číst, ale bylo to hrozné. Na těch stránkách bylo jen povzbuzování k co nejčastějším sexuálním vztahům a všechny věci o mužích a ženách byly banalizované a vulgární. Tohle není krása, ke které nás Bůh stvořil! Jedna spolužačka se mě hned o přestávce ptala, jestli budu chtít také dostávat ten časopis. Okamžitě jsem jí odpověděla že ne, že ho už nikdy nechci vidět a že se divím jak to mohou číst. „Jsi puritánka! Už s tebou nechci nic mít!“ – řekla mi. Velmi mě to mrzelo. Jak je možné zakládat přátelství jen na tom, jestli někdo čte podobné časopisy?

Všechno se ve mně bouřilo a chtěla jsem se pomstít. Pak jsem si ale řekla: nebudu nenávidět, ale milovat! A tak jsem udělala. Po několika dnech mi jiná spolužačka řekla, že moje volba je správná a že i ona už nechce číst ty časopisy. To mi udělalo velkou radost.

Vydalo fokoláre,
Havlíčkova 51, 602 00 Brno, tel.: 543 236 587,
e-mail: fmbm@focolare.cz

c) Kostka lásky

d) Znaménka

MĚSTO ZABARVENÉ LÁSKOU
„Každé dobré gesto změní naše město“
Kdo z nás by si nepřál vidět své město, často šedé a plné osamělosti, lhostejnosti, jako město zabarvené láskou, která lidi navzájem spojuje a vytváří bratrství?

Chtěli bychom něco udělat, ale co? Odkud začít?
Stačilo by jedno malé pravidlo, abychom změnili svět. V evangeliu jsou slova, která vedou k zamyšlení:
Dělej druhým to, co chceš, aby oni dělali tobě.
Je to univerzální zákon společný všem náboženstvím a vepsaný do srdce každého člověka. Je tak vzácný, že se nazývá „Zlaté pravidlo“.
Zkusme ho žít od této chvíle a začněme u toho, kdo nám je nejbližší, i teď.

ABYCHOM DALI MĚSTU BARVU, JE TŘEBA DOBŘE POČÍTAT.

+
Spojme své síly
s přáteli, se kterými sdílíme stejné ideály. Slibme si vzájemnou a trvalou lásku. Pak se rozhlédněme kolem sebe: prozkoumejme své město. Rozhodněme se, odkud začít, abychom ho zabarvili svou láskou.

×
Rozdělme se s druhými
nejen o to, co máme, ale také o to, co jsme. Každý z nás ať pláče s plačícím, raduje se s radujícím, bez přestání.

Lidé chudí, osamocení, žijící na okraji společnosti – co můžeme udělat pro ně? Běžme za nimi každý den! Má-li někdo hlad, dejme mu najíst, nemá-li oblečení, dejme mu šaty, je-li sám, dělejme mu společnost. Běžme za nimi nejen s plnou náručí věcí, ale abychom jim darovali také trochu času, pozdrav, pozornost, naslouchání. Pohlédme je především svým úsměvem,
a nikdo ať nezůstane sám.

×
Znásobme svou lásku,
a rozšířme svůj pohled na všechny. Každý, kdo projde kolem nás, bohatý nebo chudý, pěkný nebo ošklivý, schopný nebo neschopný, člověk mého nebo jiného náboženství, každý je můj bližní, kterému mám prokázat lásku. Objevujme bohatství, které každý nosí v sobě, rozmlouvejme se všemi a hledejme to, co nás spojuje. Ostatní nás budou následovat.

%
Nebude to vždycky snadné, protože závazek něco stojí. Bude-li se nám někdo vysmívat, odpusťme mu. Udělejme svou část a kde my už nic nezmůžeme, důvěřujme Bohu, aniž bychom snížili svůj cíl. Dostaneme pokaždé **stonásobek**.

=
Ale je-li Bůh s námi, jedno město nestačí. Zaměřme se na **všeobecné bratrství**, na sjednocený svět. Abychom došli k cíli, potřebujeme i tebe, tvůj barevný tah štětcem. Každý den ze sebe vydejme maximum, abychom nikdy nemuseli litovat, že jsme milovali příliš málo.

e) Desatero hry

I Ježíš, když byl dítětem si hrál

*Nezapomen, že hra nemá duvod sama v sobe,
ale má být malým predobrazem Ráje*

DESATERO HRY IDEÁLU

- 1° I pri hre se snažíme, aby byl Ježíš mezi námi.
- 2° Hrajeme si tak, aby náš bratr byl šťastný.
- 3° Radujeme se z bratrovy výhry stejně jako ze své.
- 4° Pri hre nemůžeme napodobovat svet, protože v nem je hra často malou válkou.
- 5° Nedeláme si starosti o pocet bodu, nebot, když prohrajeme spocívá to v lidské nedokonalosti.
- 6° Aby ten, kdo nás vidí si hrát, uvidel v každém pohybu a v každém pohledu Lásku.

Hrajeme si tak, abychom mohli Boží vůli

Hrajeme si tak, aby Ježíš a Marie z nebe videli v nás hráčův svoje "dětí" připravené vstoupit do Království Nebeského

f) Logo Děti a mládí pro jednotu

g) Silní bez násilí

h) Run 4 unity

Dávejme s radostí
Žijme „kulturu dávání“, která nás vede k tomu, že se s ostatními dělíme nejen o to, co máme, ale i o to, co prožíváme.

Objevujme druhého
Snažme se poznat toho, kdo je jiný než my, abychom objevili jeho bohatství a hledali to, co nás spojuje.

Budujme mír
Na nenávisť odpovídejme odpuštěním. Dohodněme se, že se každý den „setkáme“ v okamžiku ztišení a modlitby, abychom prosili o mír.

Věřme v život
Uznejme hodnotu a krásu každé etapy lidského života. Mějme úctu k našemu tělu a k tělu druhých lidí, aby mohlo vyjadřovat to, co je v nás nejpravější a nejhlubší.

Chraňme přírodu
Zemi jsme dostali jako dar, chraňme ji, abychom ji dalším generacím odevzdali ještě krásnější.

Utkejme síť
Vytvořme síť mezi školami, abychom se navzájem poznali a pomáhali si. Přispějme k tomu, aby všichni mladí lidé na světě měli možnost studovat.

Šiřme myšlenku sjednoceného světa
Ze zpráv ve sdělovacích prostředcích si vybírejme ty, které slouží k našemu rozvoji. Používejme tyto prostředky k šíření všeho pozitivního a jako nástroje k budování sjednoceného světa.

www.run4unity.net

Naše poselství

My, mladí odlišných kultur a náboženství ze 182 národů světa, se prostřednictvím celosvětové štafety „run4unity“, která obklopí celou zemi duhou míru a jednoty, snažíme žít a šířit Zlaté pravidlo, které říká: „Dělej druhým to, co chceš, aby oni dělali tobě.“¹

Toto jednoduché pravidlo nás vede k tomu, abychom měli rádi všechny, dělali konkrétní skutky a začínali jako první.

Když ho budeme žít, každá naše činnost bude mít smysl a přispějeme k uskutečnění univerzálního bratrství.

Pokud chceš s námi zůstat v kontaktu, můžeš se obrátit na:

run4unity@focolare.cz

R4U – Hnutí fokoláře
Modletínská 2
101 00 Praha 101

¹ Zlaté pravidlo najdeme ve všech posvátných knihách světových náboženství.

i) Zlaté pravidlo

Nikdy jsi nezakusil zízeň po nekonečnu?

Nikdy jsi nezakusil ve svém srdci nespokojenost s tím, co děláš, nebo s tím, čím jsi?

Jestli ano, jistě tě potěší, když najdeš pravidlo, **které naplní tvou touhu.**

V Evangeliu je jedno slovo, které nás vede k zamyšlení:

„Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi“ (Mt 7,12)

Existuje zákon, který je společný pro všechna náboženství a je zapsán v srdci každého člověka. Je natolik vzácný, že se jmenuje „Zlaté pravidlo“.

Každého člověka, kterého během dne potkáme – sympatického, nesympatického, mladého nebo starého, přítele nebo nepřítele – milujeme takového, jaký je!

Představme si, že jsme v jeho situaci a jedneme s ním tak, jak si přejeme, aby se jednalo s námi, kdybychom byli na jeho místě.

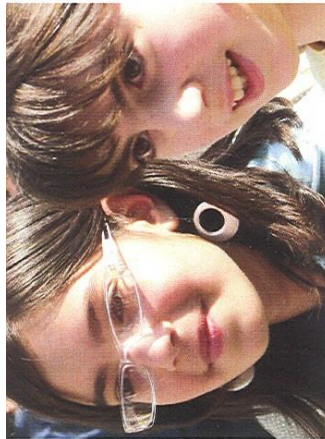
Hlas v našem nitru
nám v každé chvíli bude radit, co říct,
nebo co v každé situaci udělat.

Má někdo hlad? I já mám hlad
– pomysleme si – a dejme mu najíst.
Je v morálním úpadku? I já jsem v morál-
ním úpadku.

Pokusme se s ním mluvit a pochopit jeho
bolest.

Má problémy?

Chci ho milovat do té míry, abych cítil
jeho problémy jako své vlastní.

Všechno to je často daleko
od našeho způsobu myšlení
a konání, ale odvahy!

**To je to tajemství, které
nám umožní být oprav-
dovými lidmi a najít štěs-
tí, které hledáme.**

Někdy to pro nás bude těžké
a zatoužíme vrátit se k životu
předtím,
**ale jděme dopředu,
začínáme stále
znova** a svět kolem
nás se pomalu
začne měnit.

Začneme odteď. Začneme s tím, kdo je
v této chvíli vedle nás.

**Den prožitý tímto
způsobem má hodnotu
života!**

**Zakusíme, že žít
Evangelium „zabarví“ náš
život a zapálí světlo ve
světě.**

www.teens4unity.net

Zkušnosti se Zlatým prav-
dám pošlete na adresu:
centro.rpu@davide.it

HODINA DĚJEPISU

zkušenost Patricie

Chodím do školy, kde skoro
všichni jsou nevěřící.

Jednou v hodině dějepisu mluvila
učitelka o náboženství.

V MINULOSTI JEŠTĚ
LIDÉ NEMĚLI TAKOVÉ
ZNALOSTI JAKO MY.

O MNOHA VĚCÍCH
NEVĚDĚLI VŮBEC NIC,
A PROTOŽE SI JE CHTĚLI NĚJAK
VYSVĚTLIT, VYMSLELI SI
BOHA.

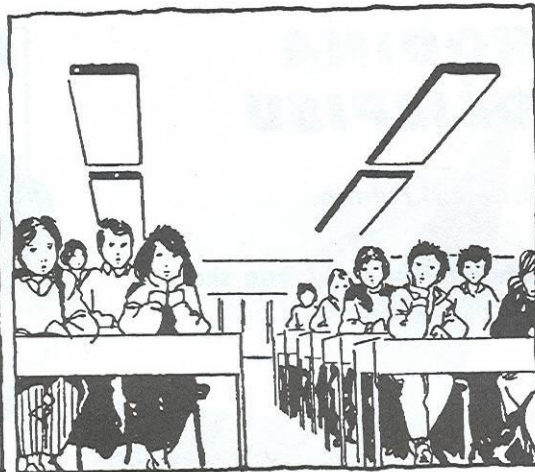
JE ÚPLNĚ STEJNÁ JAKO
VĚTŠINA UČITELŮ, CO ZNÁM...
CHCE NÁS VŠECHNY
PŘESVĚDČIT, ŽE BŮH
NEEXISTUJE!

DNES UŽ VĚDA MŮŽE
VYSVĚTLIT TĚMĚŘ VŠECHNO.
TI, KDO JEŠTĚ I DNES
VĚŘÍ V BOHA...

TO PŘECE
NENÍ PRAVDA?
MUSÍM NĚCO
UDĚLAT!

Nejdřív jsem měla strach, ale když jsem si uvědomila, že moje víra je pravdivá a že nemám proč se za ni stydět, strach byl pryč.

Měla jsem pocit, jako bych se vyšplhala na nejvyšší horu světa a odtud volala na všechny, že Ježíš žije.

CO OD BOHA ČEKÁŠ? MYSLÍŠ, ŽE SE NA TEBE DÍVÁ NĚKDE Z OBLÁČKU NA NEBI NEBO ŽE TI POŠLE TŘEBA NOVÉ BOTY?

KDYBYCH JE OPRAVDU POTŘEBOVALA, TAK BY MI JE DAL!

TAK HO O NĚ TEDY POPROS, AŽ TEN ZÁZRAK VIDÍME!

V TÉ CHVÍLI JSEM JÍ S VEŠKEROU LÁSKOU, KTERÉ JSEM BYLA SCHOPNA, ODPOVĚĎELA:

VĚŘÍM V BOHA, ALE NECHCI HO POKOUŠET!

TEĎ MI URČITĚ BUDE DÁVAT ŠPATNÉ ZNÁMKY

Má odpověď učitelku tak překvapila, že už mi na to nic neřekla. Od té doby moje přesvědčení respektovala.